

**TÄNA
ILMUS
12 500.
"PÄEVALEHT"**

LK. 2

**UUDIST
"UGALAST" JA
"VANEMUISEST"**

LK. 11

**KÕRGKOOLO,
NEIUD JA
ARMEE-
TEENISTUS**

LK. 13

Päevaleht

**NR. 235
TEISIPÄEV
11. OKTOOBER 1994
ÜKSINUMBER
2.50**

PRESIDENT ESITAS PEAMINISTRIKS SIIM KALLASE

TALLINN (PL). President **LENNART MERI** tegi eile Eesti Panga presidendile **SIIM KALLASELE** ülesandeks alustada peaministrikandidaadina läbirääkimisi Riigikogus esindatud erakondadega piisavalt laia toetusega va-

litsuse loomiseks, "kes kujuneks koostöövõime-
liseks ning kiirendaks reformide lõpuleviimist
ja avaliku korra senisest tõhusamat käitset",
edastati eile Presidendi Kantseleist.

• SIIM KALLASEL seisab veel ees oma uue ametikoha kinnitamine Riigikogu poolt.

ETA foto

Siim Kallase nimetamisel peaministrikandidaadiks lähtus president **Lennart Meri** Presidendi Kantselei teatel eelkõige huvidest "säilitada Eesti Vabariigi rahvusvahelist usaldusväärsust kui riigi iseseisvuse olulist tagatist", pidades silmas Eesti Vabariigi sise- ja välispoliitilisi prioriteete, rahvusliku julgeoleku huvisid ning enne-
kõike Riigikogus kujunenud poliitiliste jõudude killustatust.

Eile saatis president otsuse peaministrikandidaadi määramise kohta Riigikogule. Presidendi konsultatsioonid parlamendi fraktsioonidega uue peaministri leidmiseks lõppesid teatavasti läinud neljapäeval. Presidendi Kantselei eile avalduse kohaselt kaalusid Riigikogu fraktsioonid konsultatsioonide esimese vooru kestel **Jüri Adamsi, Siim Kallase, Tunne Kelami, Endel Lippmaa, Andres Lipstoki, Ülo Nugise, Andres Tarandi, Heido Vitsuri ja Tiit Vähi** võimalusi valitsuse moodustamiseks. Konsultatsioonide teine voor jätkis arvestatavate peaministrikandidaatidena **Siim Kallase**

kõrvale Riigikogu spiikri **Ülo Nugise** ja Koonderakonna liidri ning endise valitsusjuhi **Tiit Vähi**.

Siim Kallas on sündinud 1948. aastal. 1967. aastal lõpetas ta kuldmedaliga Tallinna 22. keskkooli ja 1972. aastal kiitusega Tartu Ülikooli rahanduse ja krediidi eriala. Kallas on aastatel 1975–1979 töötanud ENSV Rahandusministeeriumis, aastatel 1979–1986 Eesti Hoiukassade Peavalitsuse juhatajana. 1986–1989 oli Kallas "Rahva Hääle" asetoimetaja, aastatel 1989–1991 Eesti Ametiühingute Nõukogu, Eesti AU Kongressi presiidiumi ja Ametiühingute Keskliidu esimees. Aastast 1991 on vastne peaministrikandidaat Eesti Panga president.

Siim Kallas on aastatel 1988–1990 kuulunud ka "Rahvarinde", "Vaba Eesti" ja Eesti Muinsuskaitse Seltsi volikogusse, ta on Eesti isemajandamise ettepaneku (IME) autoreid, osalenud 1987–1989 Eesti majandusliku arengu programmdokumentide koostamises. Aastast 1986 on Kallas

Eesti Ajakirjanike Liidu liige ning aastatel 1989–1990 selle liidu juhatuse.

Vastavalt Eesti Vabariigi põhiseaduse paragrahv 89-le esitab peaministrikandidaat "neljateistkümne päeva jooksul, arvates valitsuse moodustamise ülesande saamisest, Riigikogule ettekande tulevase valitsuse moodustamise aluste kohta, mille järel Riigikogu otsustab läbirääkimistele avalikul hääletusel peaministrikandidaadile volituste andmise valitsuse moodustamiseks". Põhiseadus näeb ette, et Riigikogult valitsuse moodustamiseks ülesande saanud peaministrikandidaat esitab seitsme päeva jooksul valitsuse koosseisu Vabariigi Presidendile, kes nimetab kolme päeva jooksul valitsuse ametisse.

Kui Vabariigi Presidendi määratud peaministrikandidaat ei saa Riigikogu poolthääle enamust või ei suuda valitsust moodustada või loobub selle moodustamisest, on presidendil põhiseaduse kohaselt õigus seitsme päeva jooksul esitada teine peaministrikandidaat.

USA on valmis vastama Iraagi võimalikule sõjategevusele Pärsia lahe piirkonnas

WASHINGTON (AP-Reuter-BNS). USA alustas pühapäeval 54 000-mehelise sõjaväekontingendi moodustamist Pärsia lahe piirkonnas. Eile läbis Suessi kanali USA lennukikandja **George Washington**, mis on samuti teel Pärsia lahte. Piirkonda saadetakse täiendavalt USA F-15- ja F-16-tüüpi lahingulennukeid ja radarlennukeid AWACS, mille tulemusel ulatub Ameerika lennukite arv seal 200-ni. Sellega tahab Washington demonstreerida, et Kuveidi ründamine lõpeb Iraagile igal juhul lüüasaamisega.

USA kaitseminister **William Perry** teatas, et tema hinnangul on Iraak koondamas Kuveidi piiri lähedale oma ligi 80 000-mehelise väekontingenti. Perry täpsustas, et kõik väeosad pole veel piirirajooni jõudnud, kuid ligikaudseil hinnangul on selline hulk Iraagi sõjaväelasi sinapoole teel. Nende hulgas on kaks Iraagi rahvuskardi eliitdiviisi, mis on praeguseks juba piiril, kolmas diviis liigub prae-

gu Kuveidi suunas.

ÜRO töötajad teatasid esmaspäeval, et olukord piiril on rahulik. Ent kuna Bagdadis on võimul endiselt diktaator **Saddam Hussein**, ei ole enamikul läänenerikidest Iraagi suhtes eriliisi illusioone.

Valge Maja ametiisikud vihjasid võimalusele, et USA alustab Iraagi-vastast tegevust isegi enne seda, kui Bagdad Kuveidile otseselt kallale tungib.

Saudi Araabia on valmis osutama USA-le abi sündmuste mis tahes arengu korral. Saudi Araabia on lubanud Ameerika lennukitel kasutada ka oma õhuväebaase.

Eilsetel viimastel andmetel alustas Iraak oma vägede ära-
viimist Kuveidi piiri lähistelt. Samas jättis Iraak endale õiguse need sinna tagasi viia siis, kui talle sobib.

• Kuveiti on jõudnud ka Patriot raketid.

EPA-ETA foto
(Vt. lk. 4. ANDRES PORILA kommentaar.)

Päevaleht

11. oktoober 1994

Viimastel päevadel on taas tarvnenud olukord Pärsia lahe piirkonnas. Iraagi diktaator Saddam Hussein on hakanud koondama Iraagi—Kuveidi piirile elitiiväosi. Täna peaks piirile olema toodud ligi 80 000 araabia maailmale hästi relvastatud sõdurit.

Tuletades meelde ka meie jaoks nii saatuslikke päevi 1991. aasta alguses, mil käivitus operatsioon "Kõrbetorm", jääb esialgu täiesti arusaamatuks, miks Hussein taas Kuveiti sõjaliselt ähvardab. Tol korral sai kogu maailmale selgeks, et USA ja tema liitlaste sõjamasin on võimsam ning Iraagi armee vastupanu mahasurumine kerge ülesanne. Kas tõesti ei ole Hussein midagi õppinud?

Tuletagem meelde sedagi, et tookordset Pärsia lahe kokkupõrget tahtsid ära kasutada Venemaa imperialistlikud jõud oma suurriiklike ambitsioonide rahuldamiseks. Osaliselt see neil Vilniuse ja Riia sündmuste näol ka õnnestus. Meie suhtes aga mitte.

Pärast ebaõnnestunud Kuveidi vallutamise katset sattus Bagdad tugevasse rahvusvahelisse isolatsiooni. Eriti raskelt on mõjunud tema suhtes kehtestatud naftamüügiembargo. Viimase tühistamist hakkab ÜRO Julgeolekunõukogu sel nädalal arutama.

Põhimõtteliselt on Iraak täitnud kõik nõudmised—tingimused, et tema vastu suunatud majandussanktsioonid tühistataks. Siiski on USA ja Suurbritannia teatanud, et nemad ei kavatse sanktsioonide tühistamise poolt hääletada enne, kui Iraak tunnustab Kuveidi iseseisvust.

Sadam Hussein on ju kuulutanud, et Kuveit on Iraagi 19. provints ning riigi terviklikkus tuleb taastada. Siit tulekski otsida seletust, miks Hussein on hakanud oma elitiiväosi Kuveidi piiri äärde tooma. Sellega tahetakse mõjutada ÜRO Julgeolekunõukogu, et too kindlasti tühistaks naftamüügiembargo ning teeks seda võimalikult kiiresti.

Kõigi eelduste kohaselt maailmaorganisatsioonidele ähvardusele järele ei anna. Siis oleks Husseinile kasulik mingi väike kokkupõrge liitlasvägedega, mille järel saaks Hussein kuulutada oma rahvale, et Iraagi rahva ja riigi julgeoleku huvides on tunnustada Kuveidi iseseisvust ning, et seda tuli teha ülekäalukate võõrjõudude surve all. Sellega ei kahjustaks diktaator oma autoriteeti Iraagi rahva ees ning täidetud saaks ka Julgeolekunõukogu soov, et enne naftamüügiembargo tühistamist tunnustaks Bagdad Kuveidi iseseisvust.

Suurem sõjaline konflikt ei ole Husseinile kasulik seetõttu, et vaevast jätavad Ühendriigid enam kasutamata võimalust diktaatorit kukutada. Pealegi jääks Iraak seekordse konfliktis täiesti üksik, sest kõik tema vanad liitlased on teatanud, et nende arvates tuleks seekordne konflikt lahendada diplomaatilisel teel. Tundub, et kõik teised peale Iraagi on Pärsia sõjast ikka midagi õppinud.

Väljaandja: AS Päevaleht, Pärnu mnt. 67^a

Postiaadress: "Päevaleht", pk. 432, EE0090, Tallinn, Eesti

Vastutav väljaandja & peatoimetaja:	MARGUS METS	681 233
Tegevtoimetaja:	GUNNAR PRESS	681 232
Pearaamatupidaja:	ANDRA AUS	681 244
Levi:	KATRIN VAHER	681 244
Reklaam ja kuulutused:	ANU SALUSTE	681 228, 681 239

KOMMENTAAR:	MAJANDUS:
SULEV HALLIK (juhataja)	681 229
MAI VÖÖRMANN	681 238
MAREK DREVING	681 229
UUDISED:	
ALO KULLAMAA (sise)	681 241
JAAANUS PUTTING (sise)	681 241
TOOMAS SILDAM (kriminaal)	681 238
PEETER VÕSA (kriminaal)	681 238
ANDRES PORILA (välis)	681 237
MAIT OTS (välis)	681 237

ELU:	
BRITT ROSEN (juhataja)	681 245
KAIDO EINAMA	681 245
ANU MERILA	681 245
KADI LEHTMETS	681 245
KRISTEL R. SITZ	681 245

SPORT:	
ANTS PÕLDOJA (juhataja)	681 232
TIIT LÄÄNE	681 232
VILLE ARIKE	681 232
ANDRES VAHER	681 232
JAAAN MARTINSON	681 232

Päevalehe toimetuse faks: 442 762

VAHUR TIPPO (juhataja) 681 484

681 227

Toimetuse kaastöid ei retsenseeri ega tagasta. Trükk: RdE PRINTALL

"Päevalehe" juubeli eel

Nagu juuresolevalt "Päevalehe" päris esimese numbri fotolt näeme, "sündis" leht 29. (vkj. 16.) detsembril 1905. a. Seega möödub järgmise aasta jõulukuul 29. päeval sellest sündmusest 90 aastat.

Juubeli eel on kindlasti huvitav teada, kui palju "Päevalehe" numbreid on üldse ilmunud. Vastavad teatmeteosed aitavad meil seda päris täpselt määrata. Nii ilmus aastail 1905.–1941 11107 numbrit ja alates sellenimelise lehe taastamisest 1990. a. 1. veebruarist kuni 1993. a. lõpuni veel lisaks 1158 ehk kokku käesoleva aasta alguseni 12 265 numbrit.

Seega on 1994. a. "Päevalehe" 235. number, vaatamata peaaegu poole sajandi pikkusele vaheajale ikkagi ilus—12 500.

Heites pilgu ajalukku, näeme et "Päevalehe" suurimad aastakäigud 1917. aastani olid 301 numbrit 1908. ja 1915. a. Kuni 1940. a. ilmus kõige rohkem "Päevalehti" 1934. ja 1935. a., mil ilmus 359 numbrit.

Muide, 1941. a. augustis õnnestus kahe okupatsioonirežiimi vaheldumisel välja anda üks "Päevalehe" number. Aastail 1942–1989 seiskus lehe väljaandmine täielikult. 1917. a. lõpust kuni 1918. a. 25. veebruarini oli leht sunnitud ilmuma nime all "Uus Päevaleht".

1924. ja 1925. a. ilmus "Päevalehe" esmaspäevane number nimega "Nädal", mida nimetati ametlikult "Päevalehe" piltidega erileheks. Praegu ilmub põhimõtteliselt samamoodi "Päevalehe" laupäevane number "Pühapäevalehe" nime all, kuid nende kvaliteedis on tohtu suur vahe praeguse erilehe kaotuseks.

"Päevaleht" tuli ilmale raskel ja verisel ajastul

Üht kurvemat ja paar kuud enne "Päevalehte" sündi toimunud sündmust 1905. a. Tallinnas tähistab ka mälestusmärk "Estonia" teatri taga.

Oma esimese numbri artiklis "Toimetuse poolt" kirjutatakse järgmiselt: "Uue ajalehe "Päevalehe" esimene number ilmub väga kurval ajal. Et raudtee seismas, on igasuguse sõnumite saamine võimata, kuna rusutud meeleolu, mis praegu tervel meie suurel üleüldse toimetuse sulge kammitas paneb. Rahva tungiva soovi peale, et ajalehe läbi laia maailma sündmuste-ge ometi võlgu tulla saada, lase-me "Päevalehe" esimese numbri siiski ilmuda. I—I Katsume võimalikult rahulikult praeguse põneva aja sündmuste üle kirjutada."

Muide, "Päevaleht" hakkas ilmuma võimude poolt seisma pandud päevalehe "Uus Aeg" järel. Selleks ajaks oli suletud ka K. Pätsi päevaleht "Teataja".

Oma eesmärkidest

kirjutab "Päevaleht" teises numbris, millest teen järgmise väljavõtte: "Maailma kellavärk, mis määratu pikki ajajärkusi möödab, on jälle ühe tiksu löönud. Ilmariigi Venemaa rahvad tunnevad korraga, nagu imevael talt-sutamata tungi omas põues, tungi mis paremusele püüab. I—I Selle pärast kuulutame kõigele sõda, mis meie maal mada ja vananenud on, mis kunstlikult alal hoitakse ehk mida kunstlikult ühe partei jaoks ässitamise teel, ilma et see meie rahva üleüldist käekäiku parandaks, üles ehitada tahetakse.

Meie nõuame laialdast omavalitsust maal ja linnas, avaliku korra, kooli, kohtu ja kiriku asjus. Meie tahame igal juhtumisel seal julgest välja astuda, kui üht ehk teist meie rahva klassi kas sisemiste ehk välimiste võimude poolt rõhutakse ja ära unustatakse."

Tänane kirjatükk on mõeldud väike-seks sissejuhatuses "Päevalehe" juubeliaasta huvitavatele üritustele. Aga selleks, et kõige huvitavaga nii kodumaal kui ka mujal laias maailmas hästi kursis olla, telligem endale 1995. aastaks üle-eestiline igahommikune vana sõber "Päevaleht" koos oma noorema põlvkonnaga — "Pühapäevalehe", "Ärilehe" ja "Spordilehega" ning nendele lisanduda võivate uute üllatustega!

JAAAN NIIN

Tallinna Tehnikaülikooli Edustuse avalik pöördumine

Tallinna Tehnikaülikooli Edustus pöördub avalikult vabariigi Kultuuri- ja Haridusministeeriumi ning Rahandusministeeriumi poole õppelaenude väljaandmise küsimuses.

Seoses Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud uue miinimumpalgaga oleks sellest tulenevalt pidanud tõusma ka õppelaenukena väljamakstava summa suurus. Kultuuri- ja Haridusministeerium aga kehtestas spetsiaalselt õppelaenude maksmise jaoks eraldi palgamiinimumi, mis on tunduvalt alla kehtivat.

Sellega seoses kaotavad üliõpilased 1994/95. sügissemestril 750 krooni

suuruse summa, mis ei ole sugugi väike, vaid moodustab 1/2 kättesaadavast summast. Kuna tegelikult on hinnad kasvanud, aga elamiseks saadav rahasumma jäänud samaks, siis on üliõpilased pandud tunduvalt halvemas olukorda kui näiteks pensionärid — nende makstav summa on ju kasvanud.

Järgkordselt on püütud kokku hoida meie õppiva tuleviku arvel. On arvatud, et meie, s.t. üliõpilased, oleme need, kes rahulikult lasevad ennast petta. Kui me püüame end kaitsta ja oma õigusi nõuame, hiilivad eespool mainitud ministereid töötajad vastustest kõrvale ja jooksupäev üliõpilaste esinda-

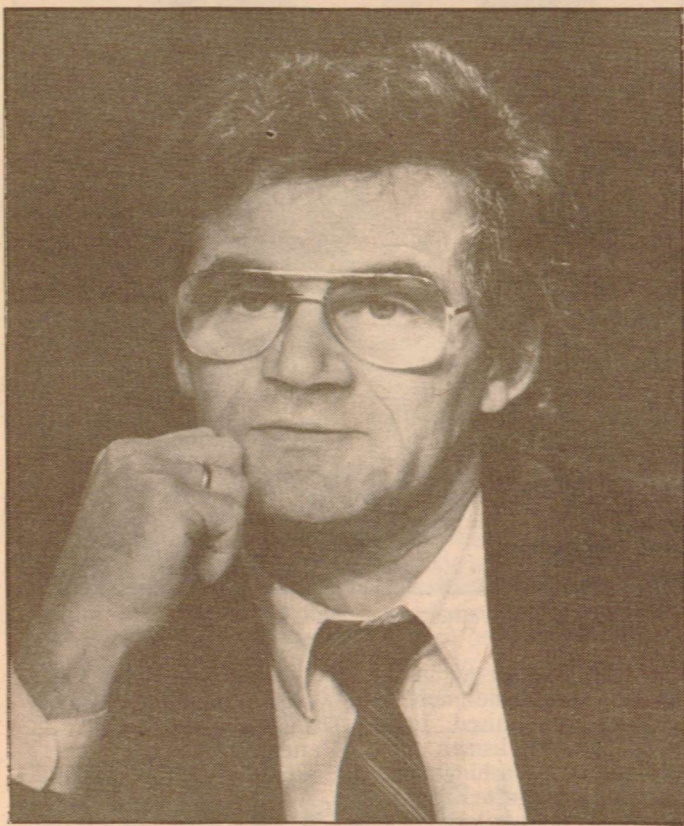
jaid mööda erinevaid instantse, ilma, et sellest mingit kasu võiks tulla.

Nagu eelpool mainitud on üliõpilased petta saanud küllalt suure summaga ja seda tänu Kultuuri- ja Haridusministeeriumi ning Rahandusministeeriumi ametnikele.

Soovime, et leitaks võimalus kompenseerida meie puudujääv summa. Oleme alati nõus astuma ka vahetusse kontakti õppelaenuge tegelevate inimestega.

Tallinna Tehnikaülikooli Edustuse nimel eesistuja ARLES TAAL

ETV peadirektor on Hagi Šein ja Eesti Raadio peadirektor Peeter Sookruus

TALLINN (BNS). Ringhäälingu nõukogu otsustas eile määrata Eesti Televisiooni peadirektoriks televisiooni senise direktori Hagi Šeini ja Eesti Raadio peadirektori senise peadirektori kohusetäitja PEETER SOOKRUUSI.

Vastavalt Ringhäälingu nõukogu otsusele määrati Šein ja Sookruus ametisse kolmeks aastaks alates selle aasta 1. novembrist.

"Oma otsusega loodab Ringhäälingu nõukogu nii Eesti Raadios kui ka Eesti Televisioonis alanud reformide jätkumist kogu Eesti ühiskonda rahuldava avalik-õigusliku ringhäälingu teostumise nimel. Ringhäälingu nõukogu loodab, et täna nimetatud ER ja ETV peadirektorid võtavad arvesse ka nende konkurentide programmides esitatud ER ja ETV reformikavvu," öeldakse nõukogu avalduses.

Samas märgitakse, et Ringhäälingu nõukogu jätab

• Hagi Šein jätkab ETV peadirektori kohal.

ETA foto

endale õiguse vastavalt ringhäälinguseadusele jälgida ER-is ja ETV-s teostatavaid reforme ja programmi poliitikat, seistes edaspidi hea avalik-õigusliku ringhäälingu loomuliku koha eest Eesti meediamajanduses.

Lisaks Hagi Šeinile kandideerisid riigitelevisiooni peadirektori ametikohale ka ETV uudistetelevisiooni projektijuht Raivo Paiste ja tuntud filmirežissöör Mark Soosaar. Eesti Raadio peadirektori kandidaat oli peale Sookruusi ka AS CDS-Reisid juhatuse esimees Veiko Lõhmus.

Kui vastmääratud peadirektorid pooldasid oma programmides väga mõõdukaid reforme, siis teised kandidaadid toetasid kindlalt ETV ja ER-i radikaalset ümberkorraldamist.

Jäagrikompanii ei olnud sõjaväeline üksus, kinnitas Kommeri-protsessil kindralmajor Einseln

TALLINN (BNS/ETA). Läänemaa Vabatahtlik Jäagrikompanii (LVJ) ei olnud sõjaväeline üksus, ütles eile LVJ endise ülemas Asso Kommeri kohtuprotsessil kaitseväge juhataja kindralmajor Aleksander Einseln. Seda võis nimetada relvastatud isikute rühmaks, lisas Einseln. Kindralmajor Einseln esines eile Tallinna linna kohtus peetud kohtuprotsessil tunnistajana.

Einselni sõnul andis ta 1994. aasta juulis, pärast seda, kui jäagrikompanii kuulutas end Kaitseliidule allumatuks, välja käskkirja jäagrikompanii juhtide vastu kriminaalasja algatamiseks. Juba varem oli kaitseväge komisjon Einselni sõnul inspekteerinud jäagrikompaniid ning veendunud selle võitlejate halvas sõjalises ettevalmistuses. Einseln lisas, et jäagrikompanii võis olla loodud mõne poliitilise jõu huvi reaaliseerimiseks ning vastutus kujunenud olukorra lahendamise eest lasub poliitikutel.

Aleksander Einseln märkis tunnistusi andes, et tal isiklikult oli kõhklus jäagrikompanii Paldiskisse saatmisel 1993. aasta suvel, kuid kuna kolonel Ants Laaneots ja teised Peastaabi ohvitserid seda poolda-

sid, siis ei hakanud ka tema sellele vastu seisma. Jäagrikompanii Paldiskisse saatmist tingis ka see, et nimetatud väeosa asus Paldiskile kõige lähemal ning et Narvas toimuva referendumi kujunenud olukorra tõttu olid teised väeosad hõlmatud muude ülesannetega.

Einseln lisas, et probleemid jäagrikompanii Paldiskis asumise ümber tekkisid seejärel, kui ta ei andnud jäagritele luba tegelda metalliäri.

Einselni sõnul ei vahetanud ta Asso Kommerit jäagrikompanii juhi kohalt varem välja seetõttu, et lootis, et Kommerist võiks saada "üks tubli eesti ohvitser, kelle üle kõik võiksid uhkust tunda". 23. juulil 1993 andis Einseln Asso Kommerile käsu minna alates sama aasta 26. juulist ohvitseride täienduskursustele, kuid seda käsku Kommer paraku ei täitnud, märkis Einseln. Käskkirja eesmärk oli vahetada välja jäagrikompanii juhtkond ja muuta see Eesti Kaitseväge nõuetele vastavaks üksuseks.

Kohtuprotsess Asso Kommeri üle jätkub 17. oktoobril, kui tunnistusi peaks tulema andma Kaitseliidu ülem major Johannes Kert.

MART LAAR: Venemaa on rikkunud vägede väljaviimise lepingut

TALLINN (BNS). Venemaa on korduvalt rikkunud 26. juulil sõlmitud Vene vägede Eestist väljaviimise lepingut, kinnitas eile Riigikogu ees esinemas peaminister MART LAAR.

Laari sõnul elavad paljud endised sõjaväelased Eestis siiani loata. Kaitsepolitsei on mitu endist sõjaväelast juba kinni võtnud ning uuringuid jätkatakse, kinnitas Laar.

Rääkides Eesti-Vene sõjaväepensionäride sotsiaalse kaitse lepingust, tunnistas Laar, et valitsus ei olnud lepingut enne selle sõlmimist 26. juulil tervikuna läbi arutanud.

Laari sõnul oli valitsus heaks kiitnud küll lepingu mõningad punktid, kuid tervikuna valitsus lepingut ei arutanud. "Me ei uskunud, et Venemaa on nõus sõjaväepensionäride lepingut sõlmima. Et Venemaa oli nõus, oli valitsusele üllatus," kinnitas Laar.

Vene vägede väljaviimise lepingu oli valitsus Laari sõnul eelnevalt heaks kiitnud. "Mõningad punktid siiski

Moskvas enne allakirjutamist muutusid," nentis Laar.

Laar ütles, et Vene-Eesti lepingute juriidilise ekspertii si ülesanne on peale kontrollimise, kas lepingud on vastavuses Eesti seadustega, ka see, et välja selgitada lepingute erinevate tõlgenduste võimalused. Lepingu eri osasid tõlgendatakse erinevalt nii Eesti eri poliitiliste jõudude, Eesti valitsuse kui ka Venemaa poolt, tunnistas Laar. Pärast juriidilist ekspertii si on võimalik, et lepingu teksti ühtlustatakse veel kord koostöös Venemaa Riigiduumaga, lisas peaminister. Tema sõnul tuleks lepingu ratifitseerimist arutada ühiselt Vene parlamendiga.

Laar kinnitas, et Vene vägede väljaviimise lepingu ratifitseerimisel Riigikogus peab lepingusse lisama punkti, et Vene väed pidid 31. augustiks

olema lahkunud kogu Eesti jurisdiktsiooni all olevalt territooriumilt. Otsest vastust, kas seda on juba tehtud, Laar ei andnud.

Rublamüügist saadud raha läks Israeli relvade ettemaksu tasumiseks

Mart Laar ütles eile Riigikogu liikmete küsimustele vastates, et rublamüügist Põhja-Eesti Panka kantud rahast maksis valitsus oma 5 miljoni krooni suuruse võla Põhja-Eesti Panga ees, mis tekkis Israeli relvade ettemaksu tasumisest.

Üldse kanti valitsuse arvele Põhja-Eesti Panka 12 miljoni krooni rublamüügist saadud raha. Lisaks kanti veel Sotsiaalfondi arvele 980 000 USA dollarit.

Laar väitis Riigikogu ees esinedes, et endine sotsiaalminister Marju Lauristin teadis, et Sotsiaalfondi arvele laekus pensionide maksmiseks raha, mis on saadud rub-

lade müügist Venemaale. Laari sõnul teadis Lauristin, et raha tuli ühelt Soome firmalt.

Rahareformikomitee teatel vahendas rublade müüki Venemaale Soomes registreeritud firma Maag OY, kelle osanikud olid peale ühe Soome kodaniku ka Agu Kivimägi ja Marek Strandberg.

Peaministri sõnul pidi Maag OY vastavalt kokkuleppele kandma rublamüügist saadud raha riigi arvele valitsuse esimesel nõudmisel. Laar kinnitas veel kord, et mingit vahendustas pole valitsus rublamüügist kellelegi maksnud. "Ükski riigiametnik ei teeninud rublade müügist mingeid ekstratasusid," ütles Laar.

Laar avalikustas eile ka, et üks välisekspert, kes soovitas rublade müümist, oli endine Eesti Panga asepresident ja nõunik Bo Kragh.

Laar lisas, et valitsus ei kavatse mingil juhul avalikustada, kellele 1,46 miljardit rubla 1993. aasta talvel müüdi.

"Estonia" vraki lähedal asuv objekt ei ole laeva visiir

TALLINN (BNS). Tundmatu suur objekt, mis arvati olevat praamlaeva "Estonia" murdunud visiir, osutus merepõhjas lelavaks terasplaadiks, teatas eile rahvusvaheline uurimiskomisjon.

Välisministeeriumi teatel otsustas uurimiskomisjon "Estonia" kadunud visiiri leidmiseks kõigepealt kindlaks teha laeva täpse liikumismarsruudi. Praegu juhib "Estonia" täpse marsruudi kindlaks tegemist komisjoni Soome-poolne liige

Heimo Iivonen.

Soome ja Eesti uurimislaevad loodavad jätkata siiski visiiri otsimist niipea kui ilm Läänemerele paraneb. Eile takistas "Estonia" murdunud visiiri otsimist tugev tuul.

"Estonia" laevakatastroofi uuriva rahvusvahelise komisjoni järgmine istung toimub 17. oktoobril Tallinnas. Praegu vaatab komisjon läbi uusimaid videolindistusi merepõhja laevast vrakist.

Nordström & Thulin AB peab ühepoolse lahkumise eest maksma

TALLINN (PL). "Estline'i" Rootsi-poolse osaniku kompanii Nordström & Thulin AB ühepoolne otsus lõpetada osalemine laevaliini Tallinn-Stockholm toob kaasa väga palju juriidilisi ja majanduslikke probleeme, ütles eile raadiosutluses "Estline'i" Eesti-poolne osanik RAS Eesti Merelaevandus peadirektor Toivo Ninnas.

Tema sõnul on praegu "täiesti lahtine, millal ja kuidas N&T lahkumine toimub". Ninnas rõhutas, et "siin on tegemist suurte rahadega ja ka suurte kohustustega, millest ei saa loobuda ühepoolset".

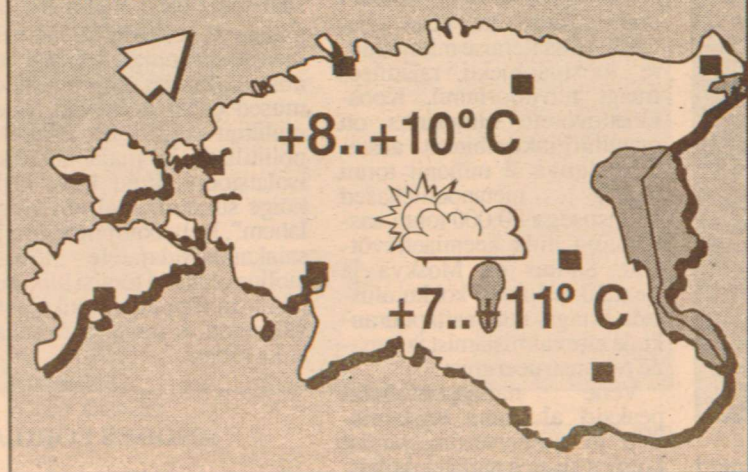
Toivo Ninnas ei kahtle, et

N&T teab seda kõike "väga hästi ja nad teavad ka seda, et lepingu nüisugune rikkumine toob kaasa täiendavad finantskohustused ja sellise lahkumise eest tuleb maksta".

N&T nn. loobumisoatsus "oli paljuski suunatud Rootsi inimestele, kuna see kompanii peab arvestama, mida neist arvatakse," arvas Ninnas.

Rääkides Tallinna-Stockholmi laevaliini tulevikust, ütles Toivo Ninnas, et "Eesti Merelaevanduse" üks võimalus on leida partner Eestist, teine võimalus Rootsist või Soomest, kus tahtjaid on ning kolmas võimalus on jätkata iseseisvalt".

Tänane ilm

Päike

Päike tõuseb Tallinnas kell 06.51 ja loojub 17.23.

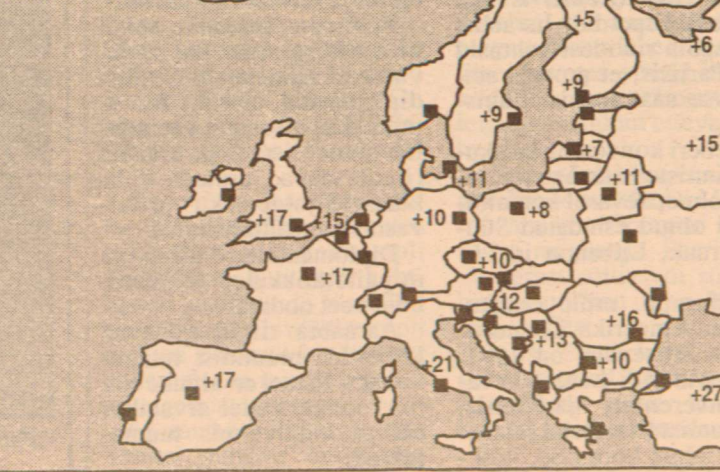
Kuu faasid

Homne ilm

Kolmapäeval on pilves selgimistega ilm. Aeg-ajalt sajab vihma. Puhub läänekaarte tuul 7-12 m/s. Õhutemperatuur on öösel +1..+6, päeval +6..+11 kraadi.

Eile kell 14

Andmed: ETA Graafika: Päevaleht

Raoul Cedras astus Haiti sõjalise liidri kohalt tagasi

PORT-AU-PRINCE (Reuter-ETA). Haiti sõjaline liider kindralleitnant Raoul Cedras teatas eile, et astub tagasi ja lahkub maalt, sillutades sellega teed eksilisele Haiti presidendile Jean-Bertrand Aristide'ile tagasitulekuks kodumaale selle nädala lõpul. "Ma olen otsustanud meie maalt lahkuda, nii et minu kohalolek ei oleks terrori kehtestamise motiiviks," ütles ta Port-au-Prince'i sõjaväe peakorteri ette kogunenud rahvahulga-

le.

Kui Haiti Cedras konvoi saatel läbi vihase rahvahulga armee peakorterist lahkus, kostis kaks automaadvallangut. Ei ole teada, kes tulistas. Otsemaid viskusid sajad haitilased pikali maha, kuid näis, et keegi vigastada ei saanud. Pärast lahkumiskõnet presidendipalees saatis Cedrast ja ta prouat pidevalt vihane rahvass, prõmmides tema auto pihta rusikatega.

Saksamaa tõrjub Vene ettepanekud CSCE töö reorganiseerimiseks

BUDAPEST (Reuter-ETA). Euroopa Liidu eesistujana tegutsev Saksamaa ütles eile, et et Venemaa taotlused saavutada CSCE-s eristaatus ei ole aksepteeritavad. "Me saame CSCE-d tugevdada ainult tingimusel, et ühelgi CSCE liikmesriigil ei ole mingis sfääris mingeid erioigusi," ütles Saksa saadik CSCE-s Günter Joetze. Joetze on teinud Euroopa Liidu nimel ettepaneku, et CSCE 53 liikmesriiki kasutaksid tülisõlmide lahendamiseks eelkõige selleks CSCE raames loodud mehhanisme ja alles seejärel pöörduksid ÜRO või teiste organisatsioonide poole. Venemaa ettepanekute ko-

haselt tuleks EU-s luua ÜRO stiilis Julgeolekunõukogu ja CSCE-st tuleks moodustada Euroopa peamine julgeolekuorganisatsioon. Kuna Venemaal on vähe lootusi liituda NATO või EU-ga, on Moskva taotlenud, et NATO allutataks CSCE-le. Lisaks tahab Venemaa formaalset mandaati rahukaitseoperatsioonide läbiviimiseks endistes NSV Liidu liiduvabariikides.

Lääneriikide kõrval on Vene ettepanekute vastu ka Ida-Euroopa riigid. Budapesti kohtumisel tehtavad otsused valmistavad ette CSCE riigipeade kohtumist selle aasta detsembris.

Groznõi on valmis läbirääkimisteks Venemaaga

GROZNÕI (Interfax-BNS). Tšetšeenimaa välisminister Šamseddin Jussef kinnitas ametliku Groznõi valmisolekut läbirääkimisteks Venemaaga. See aga ei tähenda, et Venemaal oleks õigus sekkuda Tšetšeenimaa sisepoliitilisse olukorda. "Oma probleemidega saame ise hakkama, kuna need on meie siseasjad," ütles minister.

Samas märkis Jussef, et

seni on Tšetšeenimaa islami-riikide abipakkumised tagasi lükanud. "Juhul kui Tšetšeenimaa juhtkond annab selleks loa, tagavad islami-riikide, sealhulgas Afganistani liidrid kuni miljoni modžaheedi saabumise vabariiki," kinnitas minister. Tema sõnul mõistetakse Groznõis aga hästi, et see muudab olukorra Kaukaasias ülimalt pingeliseks.

Belgia valimistel saavutasid suhtelist edu parempoolsed rahvuslased

BRÜSSEL (AP-BNS). Kuigi Belgia parempoolsed rahvuslased olid pühapäevast kohalikel valimistel edukad, ei suutnud nad siiski saada enda valdusse tähtsamaid linnapeakohti.

Belgia suuruselt teise linna Antwerpeni volikogus on suurim rahvuslikult meelestatud Flaami Bloki esindus, mille poolt hääletas 28% valijaist. Kuid linnapea kohta rahvuslased endale ei saanud, kuna teised parteid ühinesid nende vastu. Flaami Blokk ühendab rahvuslikke

jõude flaamikeelses Põhja-Belgias ja peab eelkõige vajalikuks piirata immigrandi sissevoolu riiki.

Esmakordselt suutsid rahvuslikult meelestatud parempoolsed saavutada valimistel märkimisväärset edu nii Põhja-Belgias kui ka riigi valdavalt prantsuskeelses lõunaosas ja pealinnas Brüsselis. Tööstuslinnades Liege'is ja Charleroi's, kus on traditsiooniliselt tugeval positsioonil olnud sotsialistid, said parempoolsed ligikaudu 11% häälest.

Pariisis algasid Lähis-Ida relvastuskontrollikõnelused

PARIIS (Reuter-ETA). Valitsuseksperdid Iisraelist ja araabia riikidest kohtusid eile Pariisis, et arutada stabiilsuse saavutamist Lähis-Idas.

Kleberi konverentsikeskuses kinniste uste taga toimuv kolmepäevasele kohtumisele ei olnud esindatud Süüria, Iraak, Liibanon ja Liibüa.

Töögrupp, mille eesistujad on Ameerika Ühendriigid ja Venemaa, on 1991. aasta Madridi Lähis-Ida rahukonverentsi järeltulija. Kohtumistel arutatakse majandusalaal koostööd, keskkonnakaitset, põgenikeprob-

leemi ja relvastuskontrolli.

Prantsuse ametnike sõnul on see kohtumine, kus osalevad keskastme ametnikud ja diplomaadid, ainsaks foorumiks, kus 40 aastat vaenujalal olnud Iisrael ja araabia riigid saavad arutada delikaatseid julgeoleku- ja relvastuskontrolliküsimusi.

Diplomaatide sõnul ei ole mingite kokkulepete sõlmimist veel oodata.

Araabia riigid nõuavad Lähis-Ida muutmist tuumavabaks. Iisrael on ainuke riik piirkonnas, kellel arvatakse olevat lõõgivalmis tuumarelvad.

Iraak ja rahvusvaheline isolatsioon II

16. augusti "Päevalehes" avaldasin pikema kirjutise pealkirja all "Iraak ja rahvusvaheline isolatsioon", kus oli juttu Iraagist ja talle kehtestatud sanktsioonidest. Selles oli peamiseks teemaks Iraagi valmidus järgida kõiki ÜRO resolutsioone, et saavutada sanktsioonide tühistamine. Praeguseks on välja kujunenud aga olukord, kus Iraak taotleb taas enda vastaste majandussanktsioonide tühistamist, kuid seda nüüd vastutasuks sellele, et ta ei ründa Kuveiti.

Iraagi asepeaminister Tariq Aziz teatas juuli keskel, et tema maa on täitnud kõik ÜRO resolutsioonidega kehtestatud nõudmised ning on valmis lahendama ka kõik resolutsioonidega seotud ülejäänud küsimused, saavutamaks ÜRO kehtestatud sanktsioonide tühistamist. Sanktsioonid olid mõeldud karistuseks 1990. aastal toimunud Iraagi seitsmekuulise invasiooni eest Kuveiti. Samas alustas Iisrael laiaulatuslikku diplomaatilist kampaaniat, et teha lisaks muudele karmidele rahvusvahelistele sanktsioonidele lõpp ka Bagdadiile elutähtsa naftaeksporti suhtes kehtestatud embargole.

Nafta on Iraagile liiga tähtis

Kui arvestada seda, et naftaembargo on tõepoolest Iraagile eluliselt tähtis, siis on üsna vähetõenäoline, et Iraak tõepoolest ründaks Kuveiti. Tooksi ju see endaga kaasakõigi sanktsioonide karmistamise ning nende tühistamise edasilükkamise teadmatuse kaukusse.

Juhul kui Iraagil tõepoolest õnnestuks vallutada Kuveiti ja saada enda valdusse Kuveidi naftavarud, mis moodustavad maailma omadest 10%, siis mida ta nendega peale hakkab. Turgu ju ei ole. Samas on maailma naftariigid võimelised tõstma naftatoodangut, nii et see korvaks Kuveidi puuduva toodangu.

• SADDAM HUSSEINI käitumine on alati olnud äraarvamat.

Samas pole välistatud, et Iraak ründab Kuveiti mingitel sisepoliitilistel kaalutlustel. Võib ju olla, et Saddam Husseinile on sisepoliitiliselt kasulik näidata maailmale hambaid ning tõestada omadele, et ta pole papist poiss, kes tantsib mingi Ameerika pilli järgi.

Pole ka välistatud, et Saddam võtab ette mingi lokaalse rünnaku ning tõmbub seejärel tagasi, et mitte anda lihtlasvägedele põhjust Iraagi pikemaajaliseks ründamiseks. Kiire taandumine ei tohiks Saddami siseriiklikku mainet ju ohustada, sest isegi lüüasaamine Lahesõjas ei suutnud vastupidiselt üldisele arvamusele tema positsioone tõsiselt kõigutada. Suutis ju Saddam oma alamatele pärast sõda sisendada, et tegelikult võitis sõja Iraak.

Iisraeli ja Iraagi esindajate salajane kohtumine

Mõni aeg tagasi tegi Iraak Iisraelile "rahumeelseid lähenemiskatseid". Seda kinnitavad mõningatel allikatel ühes

Euroopa riigis juulis toimunud kahe riigi kõrgemate ametnike salajased kohtumised. Iraak püüdis kasutada Iisraeli juurdepääsuteena Washingtonile, pakkudes igasuguste Kuveidiga seotud territoriaalsete nõudmist tühistamist vastutasuks nelja aasta eest kehtestatud embargo lõpetamisele.

Vaadates eespool mainitud, jõuan taas järeldusele, et Saddami ähvardused rünnata Kuveiti jäävad siiski ähvardusteks. Tegemist võib olla Iraagi diktaatori kärsitusega, kuna ta ei jõua majandussanktsioonide tühistamist ära oodata ja püüab mõista anda, et temagi kannatusel on piirid.

On näha, et Iraak tegi tugevaid jõupingutusi, et saavutada ÜRO sanktsioonide tühistamine. Lausa iga Iraagi samm näitab, kui oluline on talle nafta müümine. Naftat müüa on aga võimalik vaid sanktsioonide tühistamise korral. Kui aga ei saa müüa naftat, ei tule ka kusagilt vahendeid majandusliku elavdamiseks. See aga tähendab üleriiklikku viletsust. Ilmselt ühel heal hetkel ei piisa enam riigialamatele fanatismist, vaja on ka süüa ning mingitki heaolu. Riiki on võimalik muidugi juhtida ka karmil käel sõjaväe abil, kuid kui kaua. Paremat elu tahavad ju kõik.

Moskva ja Bagdad valmistusid taas alustama laiaulatuslikku majanduskoostööd

Moskva ja Bagdad valmistuvad agaralt laiaulatusliku majanduskoostöö taas alustamiseks kohe pärast ÜRO kehtestatud Iraagi-vastaste majandussanktsioonide tühistamist. Kavatakse arendada perspektiivikamaid koostööprojekte, millest saadava tuluga tasuks Iraak osa oma praegu 7 miljardi dollarini ulatuvast võlast Venemaale.

Naftaga kavatseb Bagdad maksta kinni ka Vene asjatundjate osalemise mitme suure tööstusobjekti rajamises Iraagi territooriumil. Koostööettevõtete nimekirjas on metallurgiakombinaat aastatoodanguga 2 miljonit tonni terast, metanoolitehased võimsusega 80 000 tonni aastas ning hulk keemiaettevõtteid. Samas on Moskva ja Bagdad leppinud kokku alustada Iraagis uute naftapuuraudude ettevalmistamist ja vana-de rekonstrueerimist.

Vene naftaspetsialistid peaksid alustama taastamistööd ja tihendustööd kolmes suure naftaleiukohas.

Tööde üldmaksumust hinnatakse 2,3 miljardile dollarile. **Iraagil puudub ka Venemaa toetus**

Nagu näha, on Venemaal Iraagiga suured plaanid ning ta tegi veel eile tohutuid jõupingutusi, et saavutada Iraagi-vastaste majandussanktsioonide tühistamine. Venemaa oli selle nimel valmis minema vastuollu isegi maailma avalikkuse arvamusel. Nüüd aga ähvardab Iraak kõik Venemaa jõupingutused nulliks muuta. Vaevast et see Venemaale meele järgi on ning on üsna vähetõenäoline, et Venemaa Iraaki tema praeguses ettevõtmises toetaks. Venemaa toetus on aga Iraagile olnud üsna tähtis.

Praegu pole näha ka ühtegi põhjust, miks Venemaa peaks Iraaki toetama, sest tal on juba niigi piisavalt raskusi, et maailmale tsiviliseeritud riigi muljet jätta. (Samas aga — mine tea. Paljud asjad selguvad hoopis hiljem, kui üldse selguvad.)

Mida siis järeldada?

Võttes kõik eespool toodu kokku, jõuan järeldusele, et on üsna vähetõenäoline Kuveidi ründamine Iraagi poolt. Ühelt poolt on siin ilmselt tegemist "hammade näitamisega" ja lääneriikide närvide proovilepanekuga, teiselt poolt aga ilmselt Ühendriikide üliagarsusega. Pole ju üldse alusetu eeldada, et ühendriikidele on kasulik eeldatava konflikti olemus suureks puhuda ning siis maailmale näidata, et nemand ja mitte keegi teine on taas valmis ja ka suutelised diktaator Saddami taltsutama.

Muidugi on olemas võimalus, et Saddamil õnnestub organiseerida Kuveidis samane olukord endise Jugoslaaviaga, kus põhiliseks võitlusviisiks on sissisõda ning raskerelvadel vähe tööd. Sellises sõjas saab tõepoolest määravaks fanatism ja relvade all olevate meeste arv ning on raske ennustada, kuidas sel juhul sündmused edasi arenevad. Loomulikult satub Iraak täielikku poliitilisse ja majanduslikku isolatsiooni, kuid kus "hüda kõige suurem, seal abi kõige lähem". Relvakaupmeestele ja salakaubavedajatele töötab taoline olukord tõelisi ülikasumeid. Ja lõppude lõpuks pole välistatud, et Iraak leiab endale ka liitlasi.

ANDRES PORILA

• Patriot raketid ohjeldasid Lahesõjas Iraagi Scud rakette. EPA-ETA fotod

Austria valimised: toetus valitsuskoalitsioonile langes

VIIN (AP-DPA-Reuter-ETA-BNS). Austria valimistel saavutas hämmastavalt suurt edu parempoolse Vabaduspartei liider, oma populistlike avalduste poolest tuntud JÖRG HAIDER. Võimule jääb riigis küll endiselt sotsiaaldemokraatide ja konservatiivse Austria Rahvapartei koalitsioonivalitsus, kuid ilmselt muutub oluliselt poliitiline kurss.

Haideri Vabaduspartei kampaanias lubati eelkõige toetada korda ja seaduslikkust, võidelda korruptsiooni vastu ja võtta meetmeid immigrantide sissevoolu takistamiseks. Suur valimisedu teeb Haiderist arvestatava kandidaadi 1998. aasta riigikantsleri valimistel.

Ametlike tulemuste kohaselt sai riigikantsler Franz Vranitzky poolt juhitud Sotsiaaldemokraatlik Partei (SPO) 183-kohalises parlamendis 66 kohta (35,23% häältest) ja konservatiivne Rahvapartei (ÖVP) 52 (27,94% häältest) kohta. Mõlema esindatus vähenes oluliselt võrreldes parlamendi eelmise koosseisuga, samuti langes koalitsiooni esindatus

alla kahe kolmandiku, jäädes siiski 50 protsendist suuremaks. Kahe kolmandiku suurune enamus on vajalik näiteks konstitutsiooniparanduse vastuvõtmiseks.

Haideri Vabaduspartei sai 42 kohta (22,64% häältest). Veel pääsesid parlamenti rohelised ja tseptristlik Liberaalne Forum. Ükski neist ei soovi valitsuskoalitsiooniga ühineda, vaid eelistab mõnda aega opositsioonis olla, seega jääb koalitsioon nüüd üsna nõrgaks.

Praegusi võimuorganeid süüdistatakse eelkõige teenimatute privileegide kasutamises, liigeses enesega rahulolus ja stagneerumises.

JÖRG HAIDERi Vabaduspartei edu lubab selle juhile ennustada tulevikus Austria kantsleritooli.

EPA-ETA foto

NATO-t hakkab dirigeerima muusik Willy Claes

Hiljuti surnud NATO peasekretäri MANFRED WÖRNERi kohale asumiseks andis oma nõusoleku Belgia välisminister WILLY CLAES. Selline ettepanek tehti talle 16 NATO liikmesriigi suursaadiku poolt.

Tõenäoliselt võtab ta uue ametiposti üle peale pühapäevaseid Belgia provintsi- ja linnavalitsuse valimisi, kus ta seisis Hasselti linna valimisnimekirjas.

Peasekretär — kõige kõrgem NATO-funktsionäär

NATO peasekretär on Põhja-Atlandi Nõukogu esistujaks, mis on kõrgemi liidu organ.

Nõukogu tuleb pidevalt kokku suursaadikute tasemel. Kaks korda aastas tulevad koosolekule ka välisministrid ning mõnikord ka riigi- ja valitsusjuhid.

Peasekretär juhib samuti Kaitseplaneerimisgruppi,

kuhu kogunevad kaitseministrid. Ta on NATO sekretariaadi ülemaks.

Ka on ta Põhja-Atlandi Koostöönõukogu esistujaks, kuhu kuuluvad 16 NATO-liikmesmaad ja nende partnerid Ida-Euroopast. Eestit esindab NATO juures nn. vaatlejana 1991. a. augustiputši juhi Genadi Janajevi endine kaastööline ja KGB-ga tihedates suhetes olnud Moskva Rahvusvaheliste Suhte Instituudi lõpetanud Clyde Kull.

Uue NATO bossi ülesanded

Uuel NATO peasekretäril tuleb hakata tegelema mitme probleemiga. Nii tuleb tal kohandada Põhja-Atlandi Liit külm sõja järgsele perioodile ja laiendada NATO-t uute liikmesriikidega Ida-Euroopas. Esimeseks tööks saab kahtlemata olema "Partnerlus rahu nimel" kokkuleppe teostamine.

Uus NATO juht peab alliansi kohandama uuteks humanitaarülesanneteks.

Willy Claes'i biograafia

Willy Claes sündis 1938. a. Hasseltis, poliitteenadusi õppis Brüsseli Ülikoolis.

17-aastaselt oli ta Limburgi provintsi noorsotsialistide esimees. 27-aastaselt sai temast Hasselti linnavalitsuse liige. Alates 1968. aastast on ta parlamendis.

1972. a. sai temast haridusminister. Aasta hiljem võitis ta üle majandusministri koha, olles ametis 1974. aastani. Seejärel uuesti 1977. a. kuni 1981. aastani ja 1988.—1992. a. Siis sai temast välisminister. Praegustest Belgia valitsuse ministritest on tal kõige suuremad kogemused.

Claes oli mitmes valitsuses — ka praeguses — peaministri asetäitjaks.

1975—1978. a. oli ta Belgia

Sotsialistliku Partei esistuja. Momendil on ta Euroopa Sotsialistide Partei esimees.

Alates 1983. a. on ta riigiminister. Ta oli mitme valitsuse konsultandiks. Sotsialistliku Partei ringkondades on ta tuntud "targa riigimehena", kellel on tasakaalukad seisukohad.

80. aastatel oli ta ka mõnda aega Rahvusliku Sotsialistlike Haigekassade Ühingu esimees.

Vabal ajal tegeleb Claes muusitseerimisega (ta isa oli sõjaväe muusik). Willy Claes dirigeerib sümfooniaorkestreid. Temalt on ilmunud mitu CD-d.

Flaami televisioon (VTM) näitas uut NATO peasekretäri 80. aastatel marssimas koos sotsialistidega USA rakettide vastasel demonstratsioonil. Kõikjal mujal vaikitakse see fakt maha. Ka süüdistati teda mõni kuu tagasi Belgias korruptsioonis — ka see skandaal on nüüd maha vaikutud.

Eelmised NATO peasekretärid

Willy Claesist saab teine belglane sellel postil. Esimene oli Paul-Henri Spaak — samuti üks sotsialist, kes pärast 4 aastat astus tagasi, et minna Belgia poliitilisse ellu. Tema ajal oli NATO peakorter Pariisis. 1966. a. kolis NATO Brüsselisse.

Eelmised peasekretärid olid: 1952—1957 Lord Ismay (Suurbritannia)

1957—1961 Paul-Henri Spaak (Belgia)

1961—1964 Dirk Stikker (Holland)

1964—1971 Manlio Brosio (Itaalia)

1971—1984 Joseph Luns (Holland)

1984—1988 Lord Carrington (Suurbritannia)

1988—1994 Manfred Wörner (Saksamaa)

TAMARA JEGOROV,

Brüssel

Kairos jätkuvad Iisraeli – PLO läbirääkimised

KAIRO (Reuter-BNS). Palestiina Vabastusorganisatsiooni ja Iisraeli esindajad jätkasid eile taas läbirääkimisi, mis katkestati mitmeks tunniks terroristide jõhkra rünnaku tõttu Jeruusalemmas. Läbirääkimiste teemaks on Palestiina võimuorganite valimiste korraldamine Jordani läänekaldal ja Gaza sektoris.

"Seekordset vooru alustame me sügava kurbuse ja nõrdimusega eilsete sündmuste pärast," toonitas Iisraeli delegatsiooni juht Danny Rothschild. "Kuid fakt, et me siiski siin oleme,

näitab meie kindlameelsust läbirääkimiste jätkamisel," lisas ta.

Mõningate infoallikate teatel leiab Iisraeli delegatsioon, et Palestiina esindus peaks pühapäevaõhtuse terroriteo Jeruusalemma kesklinnas ametlikult hukka mõistma. Palestiina läbirääkimisdelegatsiooni liikmed aga mingit avaldust teha ei soovinud, leides, et see on Palestiina võimude pädevuses. Siiski mõistis üks Yasser Arafati lähimaid nõunikke Nabil Shaath terroriakti avalikult hukka ja kõnelused võisid jätkuda.

Itaalias arreteeriti 116 inimest kahtlustatuna sidemetes maffiaga

COSENZIA (Reuter-ETA). Eile arreteeris politsei Lõuna-Itaalias 116 inimest, keda kahtlustatakse sidemetes maffiaga. Aktsioon oli suunatud kahe 'Ndraghetta rühma klanni vastu Kalabrias, kelle 20 aastat väldanud vaenusuhted on toonud kaasa 40 mõrva.

Itaalia peaminister Silvio Berlusconi esines samal ajal

rahvusvahelisel kohtumisel Palermos. "Võitlus maffia vastu on üks tähtsamaid punkte meie programmis," ütles Berlusconi, esinedes enam kui 40 riigi delegaadi ees kohtumisel, kus valmistatakse ette ÜRO konverents rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse küsimuses, mis toimub Napolis 21.-23. novembril.

Lõuna-Aafrika Vabariik ja Euroopa Liit sõlmisid partnerluslepingu

PRETORIA (Reuter-ETA). Lõuna-Aafrika Vabariik ja Euroopa Liit kirjutasid eile alla ajaloolisele lepingule, mis näeb ette suhte tugevdamise.

Lõuna-Aafrika ja EU ametnikud tõstsid šampanjaklaasid pärast seda, kui lepingule olid allkirja andnud Lõuna-Aafrika Vabariigi asepresident Thabo Mbeki ja EU välismajandussuhete volinik sir Leon Brittan.

12-liikmeline EU on Lõuna-Aafrika suurim kaubanduspartner ja suurim välisin-

vesteerija. Aastaid pingestatud nendevahelisi suhteid aga apartheidivastased sanktsioonid.

Brittani sõnul soodustab leping kaubavahetust ja julgustab Euroopa firmasid investeerima Lõuna-Aafrikasse ja vastupidi. Eile allakirjutatud leping avas ka rohelise tee Euroopa Investeermispangale alustada laenude andmist LAV-ile. Ettevalmistamisel on laenu enam kui 277 miljoni dollari suurus summas.

USA möönab ametlikult, et Haiti FRAPH-i liider oli CIA agent

WASHINGTON (AP-BNS). USA välisminister Warren Christopher möönis, et Haiti kardetud poolsõjaväelise terrorirühmituse FRAPH liider Emmanuel Constant kuulus USA Luure Keskagentuuri (CIA) informaatore hulk.

Esmakordselt kommenteeris USA ametlikult möödunud nädalasi teateid selle kohta, et Constant tegi CIA-ga koostööd. "Aastate jooksul on CIA püüdnud informatsiooni saamiseks ära kasutada paljusid isikuid, keda me ei pea oma koostööpartneriteks," tunnistas Chris-

topher. Tema kinnitust mööda kuulub ka Constant sellesse kategooriasse.

Ajakirjanduse andmeil oli Constant CIA palgaline informaatior just sel ajal, kui FRAPH kiusas taga Haiti kukutatud presidendi Jean-Bertrand Aristide'i pooldajaid. Constant ise väitis möödunud nädalal, et USA soovis luua jõudu Aristide'i demokraatliku valitsuse tegevuse tasakaalustamiseks.

Ajakiri Nation väidab, et Constant kohtus CIA esindajatega veel pärast sedagi, kui USA oma väed Haitile sisse viis.

Šveitsi massimõrva uurimisel on esile kerkinud kolmas kahtlustatav

GENF (Reuter-BNS). Päikesetempli Ordu salapärase massimõrva uurijad on nüüd keskendunud elegantse välimusega ärimehe Camille Pilet' otsimisele, keda peetakse usulahu kolmandaks liidriks Joseph Di Mambro ja Luc Jouret' kõrval. On võimalik, et just nimelt Pilet tegeles usulahu rahaasjadega.

Nagu juba teatatud, hukkus möödunud nädalal tules vähemalt 53 Päikesetempli Ordu liiget. Kui algul kahtlustati usuhullude massilist enesetappu, siis nüüdseks on uurijad peaaegu kindlad, et vähemalt osa inimeste puhul on tegemist mõrvaga.

68-aastane Pilet on ühe Šveitsi juhtiva kellafirma

endine müügidirektor. Teda nähti viimati tragöödia eelset nädalavahetusel koos Jouret' ja Di Mambro ja teiste seksti liikmetega ühes Šveitsi hotellis, mis asus sündmuspaiga vahetus läheduses. Politsei arvates võisid mehed koguneda just eelseisva kollektiivse operatsiooni ettevalmistamiseks.

Vaid mõni päev enne tragöödiat ostis Pilet Di Mambrolt ära ühe Granges' külas asuva mäsimaja. Paari päeva pärast stuttis või süüdati hoone põlema ning hiljem leiti sellest 25 surnukeha. Põhjust Pilet' kahtlustamiseks annavad ka mõningad juhuslikult pealt kuulnud katked telefonikõnedest.

WILLY CLAES

EPA-ETA foto

Lauri Leesile ja paljudele teistele mõttekaaslastele

(Algus eilses "Päevalehes".)

Sisult on kool tänapäeval kahe suure probleemi ees. Esimene, et üldse püsima jääda keset üldist lõhkumist ja vaesust. Seda nii konkreetsete institutsioonide kui süsteemina, mis tagaks rahvale järjepideva harimise, kaasa arvatud muulastele üldise hariduse kõrval eesti keele õpetamine tasemel, mida eestlased seni omasid vene keelt õppides.

Suur riik (USA) võib endale lubada igast küljest logisevat haridussüsteemi, sellist, mis meile on absoluutselt kõlbmatu. Kui nende koolide üstest väljub õpilasi, kes lugeda ei oska, pole häda eriti suur. Rikkus ja erinevad teed hariduse omandamiseks annavad seal paljudele hariduse, mille tulemusel nopitakse Nobeli preemiaid. Nii tagatakse riigi tõusujoones liikumine.

Eesti väikeriigina endale seda luksust lubada ei saa

Vajame tõsiselt võetavat kooli ja inimeste haritust. Väikesele riigile on iga inimene suur väärtus. Kas koo-

tab sada krooni miljonär või see, kel pole selle järel enam sentigi leiva ostmiseks, on eri probleem. Ühe paneb saja krooni kaotus naerma, teise nutma.

Haridus oli, on ja jääb meie rahvale elu ja surma küsimuseks. Seda peaksid mõistma kõik, kel võimu ja õigust hariduse kohta otsuseid langetada.

Haridus vajab ressurside kõrval, mis tagavad koolidele soojuse, katused, elektri ja tühad muud esmavajadust, ka teadmist, kuidas neid ressursse kasutada.

Ma ei ole isegi veendunud, kas haridus vajab täna päeval enam raha või tõsiteaduslikku analüüsi, kus ja kuidas see raha annaks efekti ja kindlustaks rahva vaimse liikumise oma püsiva seisundi suunas.

Kõik, kes on võimelised ja tahavad haridust omandada, peavad seda ka saama. See, et ratastoolis inimeste hariduse omandamine on praktiliselt välistatud ja me ei tahagi kuulda nende õpetamisest, pole ainult eetika küsimus. See on riigi hariduspoliitika kui tervi-

ku välistamatu osa. Kas asume teele, mida tsivilisatsioon meilt eeldab või mitte?

Teine probleem lähtub esimesest — kuidas tagada haridust juhtiva ametkonna hariduse alal? Tagada nii, et sealt ei tuleks otsuseid kui Vändrast saelaudu, otsuseid, mille puhul Lauri Leesil ja kümnel teisel ei tuleks anda signaali — upume.

Arvan, et

seegi probleem on kahe tahuga.

Küsimus on esmalt selles, et ametnike hulka ei pääseks inimesed, kel on küll hiilgavad teadmised lennukiasjandusest, luulekunsti sügavustest või tuumareaktorite ehitamise alal, kuid kes on sedavõrd vähikud hariduses, et nende teadmised ses valdkonnas kujutavad vaid kunagisi põhjalikult unustatud mälestusi koolielust.

Aga kool kui süsteem, ta arengu ja muutumise seaduspärasused, laps — kõik on neile *terra incognita*. See on rahvuslik õnnetus. Ja olgugi, et meditsiinis, pedagoogikas ja põllumajanduses loeb igaüks

end põhjalikuks asjatundjaks, ei ole kuulnud, et keegi oleks kingseparaharidusega inimest lasknud tegema südameoperatsiooni. Pedagoogikas on see aga seadus — välistada mistahes hinna eest asjatundja.

Poliitiline valitsus avas tee katastroofile 400 000 maainimese jaoks, hariduses kumab see paisuva õnnetusena veelgi arvukamale osale rahvast. Kaks õnnetust liitudes annavad aga enama kui nende liitsumma.

Teiseks — ükskõik kui tugeva filtersüsteemi me sel teel loome, imbub süsteemi paratamatult teda haigestavaid indiviide, kelle tegevus viib hariduse uute ja uute vappepalavikeni koos sealt tulenevate tagajärgedega.

On süsteem immuunne selliste õnnetuste ees?

Usun, Lauri, et kui tugevaid ja kümneste tabavaid artikleid me süsteemi tabanud õnnetusest ka kirjutaksime, lähevad vähikute ametnikud neist üsnagi ükskõikseks, mõõda või teevad sihilikult vastupidist.

Nagu nüüd, kus mitte keegi ei suuda mõista, kas algklasside õpetaja koormusnormi tõsteti või langetati. Igatahes on talle võimalik lisada koormus, mis ta koos lastega maa ligi surub.

Selleks et pääseda õnnetustest, peab süsteem suutma toota pidevalt antikehi. Seda saab teha vaid vastujõu toime. Taoline jõud loodi kuuskümmend aastat tagasi Eesti Vabariigis ja ta kujundas välja õpetajate ühenduse kui pidevalt tegutseva süsteemi. Seal töötas ka Eesti üks tunnim ja targim pedagoog Johannes Käis.

Olemegi dilemma ees

— kas meie, Eesti pedagoogid, oleme võimelised selleks, milleks olid meie isad. Kui me seda ei suuda, peame süüdistama vaid iseend. Samas tekib kerge väärin, kui keegi ütleb, et meil on ju ametiühingud. Neid ju pole. Õpetajad astuvad sealt massiliselt välja. Seda terves Eestis. Pole rahva eest seisvat jõudu.

Sotsiaaldemokraadid uputasid end poliitikategemise

kuristikku, ametiühingud aga sidusid end nendega.

Probleemi lahendamise algvariandina näen haridusministeeriumi taastamist, ajustrusti moodustamist meie ees olevate haridusprobleemide mõtestamiseks ja õpetajate kongressi kokkukutsumist. Õpetajate ühenduse kaudu vastujõu loomist.

Tahaks väga, et veel sel aastal loodaks õpetajate ühendused (aga neid on pool- või täisvarjusurmas üsna mitmeid). Tuleks kokku tulla, aru pidada, mõtestada tekkinud situatsiooni. Näen selle ühe võimaliku realiseerijana Tartu Ülikooli eesotsas Peeter Kreizbergiga, kelle sõnavõtt ja tegevus koos Lauri Leesiga on Eesti kooli hädaolukorra lahkamisel tabavad olnud.

Liitugem! Mõelgem ühiselt!

Haridus on probleem, millega naljatada ei tohi. Mõistkem seda, eesti rahvas ja ta valitsejad!

VOLDEMAR PINN

Voldemar Pinn on pedagoog ja psühholoog.

Ukraina ja kaotsiläinud kultuuriväärtused

Tallinnast on võimalus kolm korda nädalas teha otsereis Ukrainasse. "Estonian Airi" lennuk lendab sinna ja tagasi igal teisipäeval, kolmapäeval ja reedel. Ukrainasse ei ole tavaks lihtsalt niisama sõita — selleks peab olema küllaltki mõjuv põhjus.

Kuigi jätkuvalt tihenevad Eesti sidemed ja lennuühendus lääneriikidega, ei ole mõtet lasta rohtuda ka Ita suunduvaid radu. Esialgu kas või selleks, et mitte unustada viiekümne aasta pikkuse sunnitud kooselu ajal asetleidnud ning selle taustal paremini hinnata Eestis viimastel aastatel toimunud tohutuid muutusi. Nõukogude aegade nostalgitsejale võiks soovitada mõnepäevaseid ekskursioone Ukrainasse.

Allakirjutanutel oli võimalus septembri viimastel päevadel osaleda Ukrainas Tšernigovis toimunud rahvusvahelisel seminaril, kus

käsitleti Teise maailmasõja ajal kaotsiläinud ja väljavindatud kultuuriväärtuste tagastamise probleeme.

Seminar toimus UNESCO egiidi all ja selle Ukraina-poolseteks korraldajateks olid kultuuriministeerium, haridusministeerium, välisministeerium, arhiivide peavalitsus, Ministrite Kabineti juures asuv Kultuuriväärtuste Restitutsiooni Komisjon, Kultuurifond ja mitmed teised tähtsad Ukraina riigi institutsioonid.

Osavõtjaid oli lisaks Ukrainale veel Ameerika Ühendriikidest, Eestist, Poolast, Saksamaalt, Valgevenest ja Venemaalt. Plenaar-

istungi avamisel loeti ette nii Ukraina presidendi kui ka UNESCO peadirektori tervitus kokkutulnutele.

Põhitöö toimus kolmes sektsioonis:

— muuseumide, ajaloo- ja kultuurimälestiste sektsioonis;

— raamatukogude sektsioonis;

— arhiivide ning dokumentimälestiste sektsioonis.

Kuna allakirjutatud võtsid osa arhiivisektsiooni tööst, siis on alljärgnevalt valgustatud ka põhiliselt seal arutluseks olnud küsimusi.

Teatavaid raskusi valmistas seminarit töökeel, sest Ukrainas on keeleprobleem palju hullem kui meil ning seetõttu pidasid kõik ukrainlastest esinejad kramplikult kinni oma keele prioriteedist Ukraina riigi territooriumil, valmistades sellega paraku

ebamugavusi süngroontõlke puudumisel seda keelt mittevaldavatele konverentsi külalistele.

Seminari peremeestega suutis sammu pidada vaid poolakast esineja, kes esitas oma ettekande poola keeles! Teised välismaised ettekandjad esitasid oma tekstid vene keeles (ka ameeriklane ja sakslane!), enne vabandades auditooriumi ees ukrainakeelse mittevaldamise pärast. Inglise keelt konverentsil ei kasutatud, kuna seda keelt üldiselt ei mõisteti.

Ukraina on kahtlemata üks Teise maailmasõja ajal enam kannatanud maid. Hävinud, kaotsiläinud ja väljaveetud kultuuriväärtusi arvestatakse siin mitte tuhandete, vaid miljonite ühikutega.

Kui aastakümneid oli ukrainlastele pähe taotud,

et kõiges maailmasõja ajal toimunud on süüdi vaid fašistlik Saksamaa koos oma liitlaste ja kohalike käsilastega, siis nüüd on hakanud ka seal maal selguma, et süüdlasi tuleb otsida ka mujalt.

Seminaril käsitleti Ukrainale ilmselt siiski uudest aspektist ka Punaarmee poolt teostatud barbaarseid kultuuriväärtuste hävitamist.

Õeldi selgelt välja, et ka selle hävitustöö tagajärjed ja Venemaale viidud kultuurivarad tuleb välja selgitada. Samal ajal ei ole peaaegu üldse käsitletud ka sõjaajast Saksamaa kultuuripoliitikat idaaladel, et teada, millest lähtuti kultuuriväärtuste väljavedamisel.

Viimasel ajal on selgunud,

• Ukrainlased on külalislahke rahvas. Vodka pelmeenidega — laskovo prosimo.

PEEP PILLAKU fotod isegi liitlaste, nagu näiteks Prantsusmaa, kultuuriväärtusi, mis Nõukogude poole kätte sattusid.

(Järgneb.)

PEEP PILLAK

Peep Pillak on Arhiiviameti peadirektor, Eesti—Vene läbirääkimiste delegatsiooni kultuuriväärtuste ekspert.

AIMAR ALTOSAAR

Aimar Altosaar on Riigiarhiivi direktor.

• Tšernigovi linnaväljak.

Eesti politseinikud Interpoli peaassambleel

28. septembrist kuni 4. oktoobrini toimus Roomas Interpoli 63. peaassamblee, kus osalesid ka Interpoli Eesti Rahvusliku Keskbüroo direktor PRIIT KELDER, Politseiameti peadirektor UUNO ELLEN ja tema asetäitja AIN SEPPIK.

Seppiku sõnul on peaassamblee põhjal otsustades maailma paljude kriminaalpolitseide "kuumadeks teemadeks" narkoöri, majanduskuriteod, terrorism ja valeraha valmistamine-levitamine.

Põhimõtted

Interpol on ligi 170 riigi politseid ühendav organisatsioon, mille ülesandeks on tagada oma liikmetele võimalikult laialdane vastastikune abi.

Interpoli kaudu saavad abi ka kõik Eestis juurdlusorgani õigusi omavad ametkonnad, samuti kohtuvõimud. Samas lasub neil ametkondadel kohustus oma pädevuse piires täita teistest riikidest saabunud päringuid.

Päringuid saadab ja võtab vastu Interpoli Eesti Rahvuslik Keskbüroo, mis on Interpoli täievoliline esindaja Eestis ja samal ajal Eesti politsei täievoliline esindaja Interpolis. Eesti Rahvuslik Keskbüroo, kus pärast reorganiseerimist hakkab tööle 10 inimest, tagab meie politsei operatiivse koostöö Interpoli keskkorjanite ja tema liikmesriikide politseidega.

Reeglina ei tegele Interpoli ametnikud kellegi jälitamisega, arreteerimisega või ülekuu-

lamistega, vaid eelkõige vahendavad nad informatsiooni (saabunud päringute edasiandmine, täitmine, vastuste saatmine).

Interpol ei tegele juhtumitega, millel on poliitiline, sõjaline, rassiline või usuline iseloom.

Interpoli kaudu saadava abi eelduseks on kahekordse kriminaalsuse printsiip, s.t. koostöö valdkonda kuuluv seaduserikkumine peab olema karistatav mõlemas riigis.

Praegu maksab Eesti Interpoli liikmemaksu ca 120 000 krooni aastas.

Järgmisel aastal lubas Interpol Eestisse üles panna sidesüsteemi, mis võimaldaks siinsel Rahvuslikul Keskbürool pidada otseühendust peakorteriga Lyonis. Samas tahetakse see sidekeskus muuta meie Keskkriminaalpolitsei ööpäevaseks korrapidamisteenistuseks.

Politseiameti peadirektori asetäitja Ain Seppik ütles üleeile "Päevalehele", et In-

terpoli 63. peaassambleel toimusid kõige põnevamad juhtumajamised kuluaarides. "Sisuliselt oli Roomas ju rahvusvaheline politseijuhtide kohtumine," täpsustas Seppik.

Millest omavahel räägiti? "Eks ikka tööst," põikles Ain Seppik otsesest vastusest kõrvale.

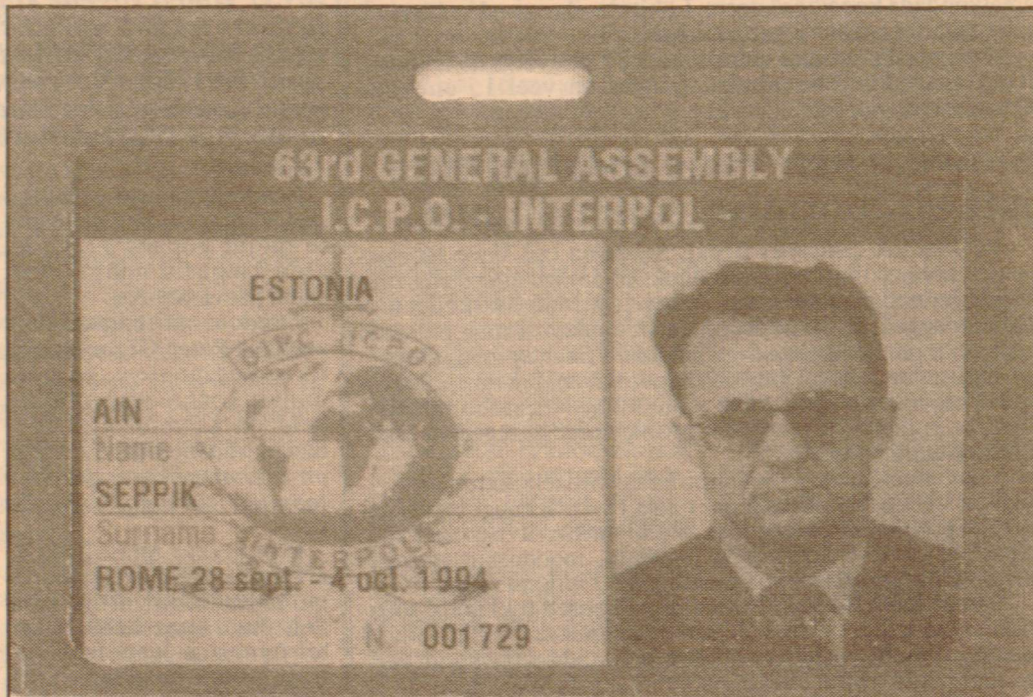
Aga täpsemalt?

"Peamiselt samadel teemadel, mis olid arutluse all ka peaassambleel — narkoöri, majanduskuriteod, terrorism ja valeraha valmistamine-levitamine," loetles riigi politseišefi asetäitja.

Tema sõnul on just "need neli probleemi paljude riikide politseidele praegu kõige teravamad küsimused".

Samas tunnistas Ain Seppik, et Eestis alles püütakse määratleda, millega peaks tegelema meie majanduspolitsei.

"Ma näen siin kahte põhilist valdkonda: esiteks kõik, mis on seotud maksudega (nn. maksupolitsei loomine), ja teiseks sündmused või protsessid, mille kaudu tekitatakse riigile suurt majanduslikku kahju. Need kaks "vaala" peavad jääma kindlasti majanduspolitsei muureks. Ning kahilemata tuleb hakata senisest hoopis tõsisemat tähelepanu pöörama erastamisprotsessile ja sellega seotud hämaratele lugudele," ütles Seppik.

Paljudes riikides muutub üha kõrvetavamaks probleemiks valerahaga seonduv. Ka Eestis, kuhu meie politseiametnike andmeil tuuakse võltsitud kroone või dollareid välismaal asuvatest pörandaalustest trükikodadest. "Ja need kogused ei ole väikesed," nentis Seppik.

Tema hinnangul võibki pärast ulatusliku illegaalse relvakaubanduse mõningast taandumist muutuda Eestis "valulapseks" valeraha ja pörandaalne narkobisnis.

"Mulle on jäänud mulje, et kriminaalpolitsei on meil sel-

le pikka aega struktuurselt "maha maganud". Ometi on narkokuritegevus kahtlemata organiseeritud kuritegevus," mõnits Ain Seppik. Ta ütles, et "mõningail andmeil liigub Eestis juba ka tehniliselt toodetavaid meelemürke".

On Eesti kriminaalpolitseile olemas prioriteetidid, missuguste riikide kolleegidega suhtlemist peetakse esmatähtsaks?

"Number 1 on tööalaselt kahtlemata Venemaa," tunnistas Ain Seppik. "Edasi Läti, Leedu. Ka Valgevene,

Poola... Soome, kellega meil juba on väga head suhted. Rootsi politseiga on seni olnud koostöö korrektne, aga mitte just eriti soe. Üksikud kontaktid on olnud Taani politseiga, näiteks kurdi põgenikega seotud sündmuste uurimisel. Kuid väga raskelt edenevad suhted Saksamaaga, kes tunnistas professionaalselt suhtlemist ainult läbi Interpoli, kuigi vastab meie päringutele aeglaselt."

TOOMAS SILDAM

Nädalalõpul pandi toime neli röövi

TALLINN (PL). Möödunud nädala lõpp kujunes rööviderohkeks. Kokku pandi toime neli röövi ning ühel puhul kasutati ka relvataolist eset. Harjumaal toimus jällegi kõrtsikaklus, kus üks kallaletungijate jõugu liige sai kuuli jalga. Kui ei oleks nii läinud, siis mine sa tea, millega seegi lugu oleks võinud lõppeda.

7. oktoobril kell 9.30 tungis Valgas tundmatu kurjategija Kesk tänava maja koridoris kallale ühe aktsiaseltsi raamatupidajale. Mees rebis kontoris siseneva naise käest ära koti palgarahaga. Kahju on kokku 200 000 krooni.

7. oktoobril kella 2 ajal õösel tungis grupp tundmatuid isikuid kontor-kaupluse ruumidesse Tallinnas Männiku teel. Kurjategijad tõmbasid valvurile koti pähe ning panid ta käeraudadega radiaatori külge kinni. Hommikul avastati, et röövlid olid avanud neli seifi ning viinud ära raha umbes 50 000 krooni väärtuses.

8. oktoobril langes röövli ohvriks jällegi Eesti Hoiupank. Sel korral toimus rööv panga Haapsalu filiaalis. Kella 12.20 paiku sisenes sinna umbes 40-aastane mees, kes näitas kassapidajale 5 dollariist rahatahte. Kui kassapidaja avas kassakapi ukse, hüppas kurjategija üle neid eraldava barjääri ning tõugates kassapidajat kapist eemale, haaras seal peotäie raha. Pärast seda jooksis röövel minema. Tabada teda ei õnnestu-

nud. Röövli saagiks langes 1425 krooni.

9. oktoobril kell 12.30 tungisid kolm tundmatut röövli Tallinnas Tööstuse tänava ühte korterisse, kus sidusid 30-aastase korteriperemehe kinni, teda samal ajal püstoli samase esemega ähvardades. Kui peremees sel moel ohutuks muudeti, viisid röövlid korterist ära raha ja kuldsemeid kokku 58 500 krooni väärtuses.

8. oktoobril kell 4 õösel toimus Harjumaal ühes Habaja küla baaris kõige pesuehtsam kõrtsikaklus. Grupp noormehe sisenes ning ilma pikema jututa hakati peksma baari omanikku ning tema poega. Mine sa tea, millega asi oleks lõppenud, kui baaris poleks viibinud politseinikku, kes astus baariomanike kaitseks välja.

Ilmne ülekaal oli siiski kõrtsikaklejade poolel ning, et

mitte peksa saada, kasutas politseinik oma ametirelva ning tulistas ühele talle kallale tunginud meestest kuuli jalga. Ülejäänud kraaklejad jooksid baarist välja ja põgenesid, jättes oma haavatud sõbra baari, kus äsjased ohvrid talle esmaabi andsid ning kiirabi kutsusid. Hiljem selgus, et haavata oli saanud 17-aastane Harjumaa elanik.

Harju politsei tabas vanaprouade vägistaja

Viimase kuu aja jooksul on massikommunikatsioonis räägitud juhtumitest, kus seksuaalkirest puredud maniaki ohvriks langesid vanemad naisterahvad. Seksuaalperverdi ohvrite hulka kuulusid ka vanurid, kel eluaastaid üle kaheksakümne. Maniakk tegutses nii Tallinnas kui ka Harjumaal ning on praeguseks osa kuritegusid omaks võtnud ja politseinikele ka ära seletanud, kuidas ta üht või teist väärtegu toime pani.

Eile pidasid Harju kriminaalpolitseinikud kinni 30-aastase Keila elaniku, keda kahtlustati nendes kuritegudes. Mees võttis süü omaks.

Harju kriminaalpolitsei komissar Tõnu Saks ütles "Päevalehele", et "tegu on teise grupi invaliidiga ning erilist kuriteo motiivi tal ei olegi. Või õigemini on motiiviks selle noormehe invaliidsus."

Saks kinnitas, et "meil seisab temaga veel pikk töö ees, me viime ta kuriteopaikadele, et seal täpselt fikseerida kogu

tema tegevus kuriteo toimepanekul."

Kuna tegemist on komplitseeritud teemaga, ei soovinud kriminaalpolitseinikud anda täpsemat informatsiooni kannatanute ega ka kurjategija kohta. Vähemalt mitte enne eeluurimise lõppu.

Nimetatud vanuritevägistaja ei olnud oma tegevuses küll jõhker. Ometi toonitas Tõnu Saks, et "tegevus iseenest on sedavõrd perversne, et see ei vajagi mingeid kommentaare."

Õnneks tabati sugukirest vaevatud invaliid üsna kiiresti ja praeguseks ta enam ohtu ei kujuta. Maniakk kinnitas politseinikele, et "ma ei ole eriti kaua tegutsenud, umbes kuu aega."

Kui paljude inimeste vastu on maniakk sel ajal kuritegusid toime pannud, ei osatud eile veel Harju kriminaalpolitseist "Päevalehele" öelda.

PEETER VÕSA

Lätis peatati reisijate veoga tegelevate ettevõtete erastamine

RIIA (BNS). Mõõdunud nädalal Lätis teedeministeriumis toimunud nõupidamisel otsustati reisijate veoga tegelevate riiklike autotranspordiettevõtete erastamine määramatuks ajaks peatada.

Nende ettevõtete erastamist peetakse enneaegseks, kuna seni pole veel välja töötatud selle küsimuse eest vastutavate ametkondade koostöösüsteem. Lähitulevikus antakse hinnang juba esitatud erastamisprojektidele.

Praegu on ette valmistatud 37 ettevõtte üleandmine Riigivarafondile. Ettevalmistusjärgus on veel 15 ettevõtte üleandmine.

Suurem osa Vene tööstusjuhte jätkab tootmise vähendamist

MOSKVA (Interfax-BNS). Suurema osa Vene tööstusjuhtide arvates liigub riigi majandus allamäge ning selles olukorras on nad võinud suuna "eluspüsimele baaskollektiivi säilitamisega", jätkavad tootmise vähendamist ning püüavad leida võit nende arvates liiga jäikadele finantspiirangutele.

Sellise järelduseni jõudsid eksperdid, analüüsides tööstus-ettevõtete monitoriingi läbi viinud majandusreformide töökeskuse ja üleminekuperioodi probleemidega tegeleva instituudi esitatud andmeid.

Vaatamata inflatsioonitempo kahanemisele, kardetakse ettevõtete jätkuvalt inflatsiooni tõusu (8-10% kuus) ja makseviiviste probleemi süvenemist. Ehkki makseviivised on kahanenud 13-14%-lt kogutulust 7-8%-ni, moodustab vastastikuste võlgade kogusumma juba ligi 120 triljonit rubla.

Samas jätkavad kohalikud omavalitsused sekkumist tööstusettevõtete tegevusse: näiteks kehtestatakse kindlad hinnad munitsipaaltelemustele, püütakse mõjutada ettevõtteid tootma ja müüma teatud toodangu ettemaksuta või võlgu.

Tööhõive ja toodangu realiseerimise probleemide lahendamiseks püüavad üksnes vähesed ettevõtted tootmist ümber profileerida või rekonstrueerida, kaasates välisinvesteeri ja olles selle nimel valmis loovutama osa omandiõigustest. Suurem osa tööstusjuhte on aga kaunis passiivsed ja loodavad riigi abile ning sooduskrediitidele.

USA tööpuudus on viimase nelja aasta madalaim

WASHINGTON (Reuter-ETA). USA tööministeeriumi andmetel langes tööpuudus septembris 5,9 protsendini. See on madalaim viimase nelja aasta jooksul. Kasvav majandus lõi septembris mittepõllumajandussektoris 239 000 uut töökohta.

USA tööministeeriumi täpsustatud andmetel loodi selle aasta augustis ühendriikide mittepõllumajandussektoris 246 000 uut töökohta varem teatatud 179 000 asemel.

Viimati oli USA-s nii vähe töötuid 1990. a. oktoobris, mil tööpuudus ulatus 5,8 protsendini. Majanduslehtlased prognoosisid, et luuakse 262 000 uut töökohta ning tööpuuduseks jääb endiselt 6,1 protsenti.

Olukorra märgatav paranemine tööturul viitab sellele, et USA majandus areneb endiselt jõudsalt ja areng võib isegi kiireneeda. Näiteks kasvas USA rahvuslik koguprodukt selle aasta teises kvartalis 3,8 protsenti, varem pakutud 4,1 protsendi asemel.

Suur osa uutest töökohtadest (101 000) tekkis teenindussektoris.

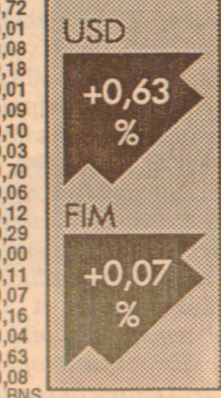
Kommertspankade mittekonverteeritava valuuta ostu- ja müügikursid 10. oktoobril

	1EEK=EUR		LTL		LVL	
	MÜÜK	OST	OST	MÜÜK	OST	MÜÜK
OU EESTI BÖRS						
(ülekanne)	235,80	250,00	-	-	-	-
(sularaha)	231,00	280,00	-	-	-	-
HANSAPANK						
(ülekanne)	-	-	3,08	3,12	22,52	22,86
KREDIIPANK						
(sularaha)	230,00	310,00	2,60	3,15	22,00	22,90
FOREKSPANK						
(ülekanne)	234,82	241,22	3,08	3,12	22,75	23,18
EVEA PANK						
(sularaha)	220,00	270,00	-	-	-	-
ARENGUPANK						
(sularaha)	230,00	260,00	-	-	22,25	22,95
RAHVAPANK						
(sularaha)	-	-	-	-	21,87	22,86
ERA-PANK						
(sularaha)	-	-	-	-	21,49	22,74
(ülekanne)	-	-	3,07	3,13	22,29	23,19
EMP (Postimajas)	227,00	280,00	2,65	3,20	22,15	23,20
OU SAFRAN	227,00	280,00	-	-	-	-
AS ORTIKON	225,00	300,00	2,60	3,18	21,50	23,19

BNS

Eesti krooni kurss välisvaluuta suhtes 10. oktoobril 1994

RIIK	RAHAÜHIK	TÄHIS	KURSS	MUUTUSE %
Austraalia	dollar	AUD	9,15920	+0,72
Austria	šilling	ATS	1,13624	+0,01
Belgia	frank	BEF	0,38888	+0,08
Hispaania	peseeta	ESP	0,09650	+0,18
Holland	kulden	NLG	7,14160	-0,01
Iirimaa	nael	IEP	19,38720	+0,09
Itaalia	liir	ITL	0,00786	-0,10
Jaapan	jeen	JPY	0,12324	-0,03
Kanada	dollar	CAD	9,20640	+0,70
Norra	kroon	NOK	1,83968	-0,06
Prantsusmaa	frank	FRF	2,34008	+0,12
Rootsi	kroon	SEK	1,67896	-0,29
Saksamaa	mark	DEM	8,00000	0,00
Sveits	frank	CHF	9,65648	-0,11
Soome	mark	FIM	2,60032	+0,07
Inglismaa	nael	GBP	19,64240	+0,16
Taani	kroon	DKK	2,04464	+0,04
USA	dollar	USD	12,40080	+0,63
ECU	eküü	XEU	15,29120	+0,08

Iraagi jõudemonstratsioon kõigutab naftahindu

LONDON/MOSKVA (Reuter-Interfax-ETA-BNS). Iraagi vägede koondamine Kuveidi piiri lähedusse tekitab närvilisust maailmaturul ning on kaasa toonud naftahindade hüppelise tõusu — 32 senti barrelilt. Novembrikuu eellepingute sõlmimisel Londoni börsil maksis barrel toornaftat eile hommikul 17,25 dollarit, mis keskpäevaks langes 17,23-le.

Reedel hüppasid naftahinnad Iraagist saabuvate teadete mõjul koguni 17,32-le, kuid langesid järgnevatel päevadel sama päeva õhtuks.

Londoni naftamaaklerite esindaja Peter Gignoux väitis sellegipoolest, et pole mingit konkreetset põhjust eeldada Kuveidi naftatoodangu vähenemist. "Praegu on tegemist üksnes psühholoogilise survega," selgitas ta.

Mõningate analüütikute arvates ei olnud Iraagi jõudemonstratsiooni mõju eriti drastiline, kuna 1990. aastatel õnnestus lääneliitlastel Iraaki üsna kiiresti tagasi tõrjuda. Tookordse kriisi ajal tõusis naftabarrel hind kor-

raks koguni 40 dollarini, kuid langes 1991. aasta algul 16 dollarini, kuna selgus, et Iraak ei suuda takistada naftatarneid Saudi Araabiast.

Brokerifirma GNI märkis, et üks raketirünnak Kuveidi naftatöötlemiskeskuste pihta võib põhjustada nafta hinna järsu tõusu.

Uudisteajakirja Middle East Economic Survey eile avaldatud andmetel ületas OPEC-i tootmine septembris veidi organisatsiooni enda poolt kehtestatud kvooti 24,52 miljonit barrelit päevas. Augustis tootis OPEC keskmiselt 24,45 miljonit barrelit päevas, septembris 24,78 miljonit barrelit päevas.

OPEC-i tootang on kasvanud, kuna Nigeeria streikide lõppemise järel kasvas sealne tootang 0,35 miljoni barreli võrra, 1,82 miljoni barrelini päevas.

Iraak on koondanud Kuveidi piiri lähedusse ligikaudu 80 000 sõjaväelast ning ka USA on viinud oma sõjaväe Pärsia lahe piirkonda. Bagdad teatas pühapäeval, et soovib 1990. aastal kehtestatud sanktsioonide kiiret tühistamist ning nõuab garantiisid, et seda tõepoolest ka tehtaks.

Iraagi naftatootjad soovivad teha koostööd Venemaaga

Iraagi valitsusdelegatsioon esotsas naftaministri Safa Hadi Djawadiga saabus Moskvasse, et pidada läbirääkimisi Vene kütuse- ja energeetikaministeeriumi esindajatega.

Bagdad soovib aktiveerida Vene-Iraagi konsultatsioone Moskva osalemise üle Iraagi territooriumil asuvate

naftaleiukohtade kasutuselevõtul. Võimalikke investeringuid nendes projektides hinnatakse 2-2,5 miljardile dollarile.

Iraagi minister kavatseb kohtuda ka naftakompaniide Rosneft, Lukoil, Zarubezhneft ja Zarubezhneftegazstroi juhtidega. "Läbirääkimiste eesmärk on kooskõlastada Iraagi naftaleiukohtade kasutuselevõtu ja naftaluure projekteid," ütles Vene kütuse- ja energeetikaministri abi Aleksander Voronin.

Bagdad on huvitatud Venema osalemisest naftatootmise taastamises Põhja-Rumeili ja Lääne-Kurni leiukohtades, proovipuurimises uutes leiukohtades ning samuti puurtornide ja naftajuhtmete remondiks vajalike seadmete tarnetes. Iraak teeb Vene naftatootjatele ettepaneku osaleda uue naftatöötlemistehase ehitamises riigi põhjaosas ja 353 kilomeetri pikkuse Nasirija-Bagdadi naftajuhtme rajamises.

Dollar ületas 3000 rubla piiri

MOSKVA (Reuter-Interfax-BNS). Vene rubla kukkus eile taas kuus protsenti ning purustas psühholoogilise 3000 rubla/dollari piiri.

Moskva Pankadevahelise Valuutabörsi oksjonil langes rubla kurss USA dollari suhtes 185 punkti võrra, tasemeni 3081 rbl./USD.

Esialgne nõudlus oli oksjonil 165,45 miljonit dollarit, esialgne pakumine 41,5 miljonit dollarit ning sõlmitud tehingute maht 36,65 miljonit dollarit.

Pankadevahelisel turul koteeriti dollarit aga juba 3270 rublaga.

Diilerite arvates jätkab rubla langemist, kuna aktiivselt on käima läinud spekulatsioonid valuutaturul ning nõudlust kasvatab aina suurenev rublapakkumine. Spekulatsiooni toetab keskpanga ja madalat rubla toetavate eksportijate vahel tekkinud erisuhe, ütles Reuterile üks Tokopanga diiler.

3000 rbl./dollari piiri purustamine on erilise tähtsusega, kuna valitsus kavasdas selle saavutamist alles aasta lõpuks.

Eilse languse põhjustas paari suure panga spekulatiivne valuutaost, mida keskpank ei suutnud peatada. Venemaa keskpank on võtnud seisukoha, et sekkub valuutaturul toimuvasse palju vähem kui varem, lastes rublal niimoodi "leida oma turukursi".

Selline "vabade käte poliitika" on aga viinud dollari ostupaanikani. "Kõik ootavad, et rubla kukub edasi. Kui nii jätkub, langeb ta 3800 rbl./dollari piirini veel nädala lõpuks," arvas üks diiler.

Keskpanga asejuhataja Vjatšeslav Solovjov ütles, et keskpank ei kavatse kasutada oma valuutareserve

spekulatsiooni peatamiseks. Kuid mõningad diilerid arvavad, et selle taga on hoopis keskpanga kokkumäng madalat rublakurssi eelistavate eksportööridega.

Turul on tekkinud ka rubla ülepakkumine, mis on tulnud valitsuse võlakirjade turult, pankade klientidelt ja suvistest riiklikest põllumajanduskrediitidest.

Viimati langes rubla nii tugevalt reformipoliitikust Jegor Gaidari lahkumisel valitsusest jaanuaris (1402-lt 1607 rublani dollari eest) ja septembris (2335-lt 2460-ni).

EU rahandusministrid kirjutavad üksteisele finantsravi

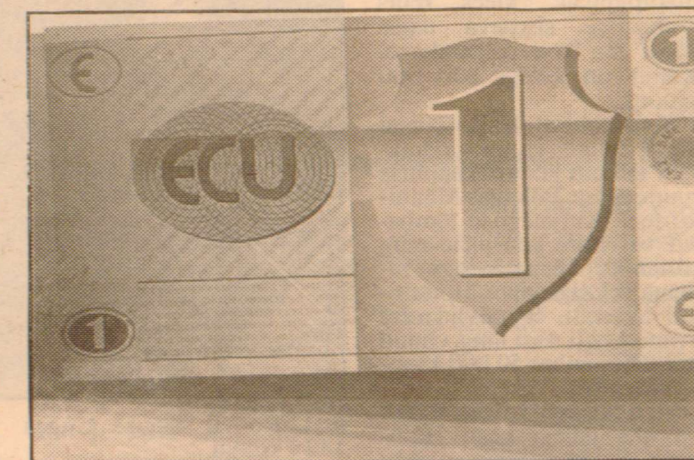
LUXEMBOURG (Reuter-ETA). Euroopa Liidu rahandusministrid valmistasid eile üksteist rahvuslikes finantsasjades valitsevate mõõdalaskmistele pärast korrale kutsuma.

Ainult Luksemburg ja Iirimaa täidavad Euroopa Liidu poolt 12 liikmesriigile riigieelarve defitsiidi ja võla osas seoses aastaks 2000 planeeritud ühtse eurovaluuta kasutuselevõttuga esitatavaid nõudeid. Euroopa Komisjon on iga liikmesriigi jaoks töötanud välja ka soovitusel, kuidas viia aasta riigieelarve defitsiit vähemalt 3 ja riigivõlg 60 protsendini rahvuslikust koguproduktist.

"On väga tähtis, et iga riik valmistas täitma Maastrichti lepingus esitatud kriteeriume," ütles kohtumisel osalenud Euroopa Komisjoni president Jacques Delors.

Euroopa välisministrid

kiitsid esmaspäeval kohtumisel nende riikide rahanduse korrastamiseks jagatavad soovitusel heaks. Rahandusministrid ei hääleta oma riigi suhtes tehtavates soovitusel. Hääletus teeb soovitusel legaalselt siduvateks, kuid ühtki riiki ei saa sundida neis toodud eesmärke täitma. Juriidiliselt annavad EU rahandusministrid kontrolli oma riigi finantside üle siiski kolleegidele.

Esmase sanktsioonina näeb EU ette soovitusel avaldamist, misjärel peaks piinlikus sundima vastavat riiki suuremale initsiatiivkusele. Paljud rahandusministrid ütlevad siiski, et nad avaldaksid

soovitusel igal juhul. Selles nähakse vahendit suruda parlamentides läbi kokkuvõtteid kumad eelarved.

"Kui liikmesriigid tahavad saavutada pikaajaliste krediidide intresside langust, tuleb võtta endale kindlad kohustused nii kiiresti kui võimalik," ütles EU majandusvolinik Henning Christophersen.

Formaalne heakskiit Euroopa Komitee ettepanekutele antakse siiski järgmisel kohtumisel, sest esialgu pole jõutud neid tõlkida kõigi liikmesriikide keeltesse.

Eesti Pank esitles uut rahatähte

Eile esitles Eesti Pank üsja kübele lastud 50-kroonist rahatähte. "Tegemist ei ole täiendava rahaemis-siooniga, vaid lihtsalt ühe valikuvõimalusega käibele-vate nominaalide piires," ütles "Päevalehele" Eesti Panga president SIIM KALLAS. Esimest korda Eesti oma raha ajaloo vältel on rahatähtel kujutatud heliloo-jat ja muusikateatrit — "Estonia" teatrit. Siim Kallas avaldas lootust, et see rahatäht meenutab, nii nagu ka teised Eesti rahatähed, meie rahvuslikke suurkujusid ja kinnistab meis Eesti rahvuslikku identiteeti.

Siim Kallase sõnul oleks Eesti Vabariigis võinud ra-hareformi käigus kasutuse-le võtta ükskõik millise tei-se riigi raha, kuid sellele teele siiski ei mindud. Eesti

kodanikud pole aga kunagi avaldanud arvamust, nagu võiks Eesti olla ilma oma rahvusliku rahata. "See on üks sümbolitest, millest koosneb sõltumatu riik,"

rõhutas Kallas. Eesti Pank omalt poolt on pürganud sel-le poole, et see raha oleks tõesti raha, nagu seda rah-vas 1992. aastal ootas.

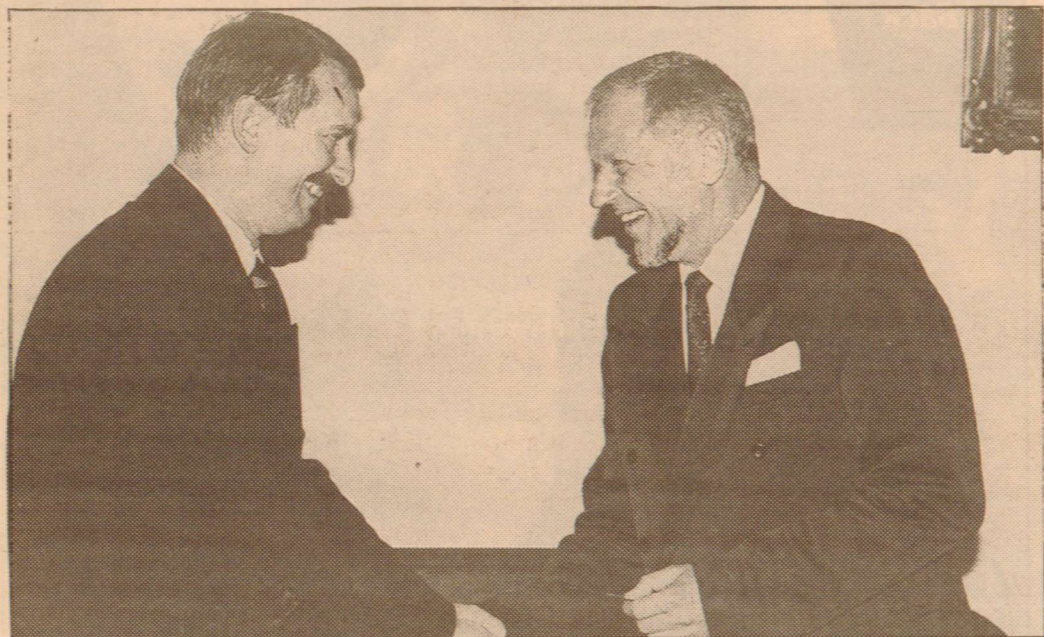
Uuel, eile käikulastud 50-kroonisel jätkatakse tra-ditsiooni, mille kohaselt Eesti rahatähtedel kujuta-takse kultuuritegelasi. 50-kroonise kujundas Vla-dimir Taiger. Tema kujun-datud Eesti rahatähed on Siim Kallase sõnul pälvi-nud maailmas üsna soodsa hinnangu. Nagu teisedki meie põhirahatähed, on 50-kroonised trükitud maine-

kas Inglise trükikojas *Thomas de la Rue*.

Küsimus, milliste nomi-naalidega rahatähed on rah-vamajandusele kõige vaja-likumad, pole seni ühest vastust saanud. On avalda-tud arvamust, et suurte nomi-naalidega rahatähed "tõmbavad ligi igasugust kahtlast elementi". Nomi-naalid peavad orienteeruma keskmisele kasutusele, see-tõttu jõuti Eesti Pangas kohe pärast rahareformi veendumusele, et saja ja ka-hekümne viie kroonise va-hele oleks vaja veel ühte ra-hatähte.

Ühe sümbolse rahatähe andis Siim Kallas üle Ru-dolf Tobiase nimelise siht-kapitali esindajale Riho Mägile, kelle arvates on Ru-dolf Tobias heliloojatest kõige rohkem väärt esinda-ma Eesti heliloojaid Eesti rahatähtedel. Fakt, et uue rahatähe ühel poolel on ku-jutatud helilooja ja teisel poolel "Estonia" maja, mär-gib kindlasti seda, et riik on astunud esialgu küll pisike-se, kuid siiski märkimis-väärse sammu Eesti kultuu-ri toetuseks.

TIHU ALLIKMÄE

• Märgiks, et Eesti majandusringkonnad pole Eesti kultuuri unustanud, andis SIIM KALLAS Rudolf Tobiase fondi esindajale RIHO MÄGILE üle sümbolse 50-kroonise. PEETER LANGOVITSI (ETA) foto

Eesti krooni kattevara on vähenenud

TALLINN (PL). Eesti krooni kattevara on viimase kuuga vähenenud ligi 26,2 miljonit krooni, selgub Eesti Panga infotallituse teatest.

Suurenenud on bilansikirje "Konverteeritav välisraha", mille põhjuseks peetakse põhiliselt SDR-ide konverteerimist muuks vahetatavaks välisra-haks ja vahetatava välisraha ostmist kommertsbankadelt. Seda kajastabki bilansikirje "IMF SDR arve" vähenemine ja "Pankade kontod" suurene-mine.

Vahetatava välisraha ost kommertsbankadelt on või-maldanud neil arveraha vaheta-da sularahaks, mille tulemu-seks on bilansikirje "Sularaha ringluses" kasv.

Bilansikirje "Laenu" suu-renemist põhjendatakse Eesti Sotsiaalpankale antud likviid-suskrediidiga.

Suurenenud on bilansikirje "Muud aktivad", mille põhju-seks on SDR vahetamisega seotud lõpetamata arveldused ja mõningad ettemaksed.

Bilansi passivakirjete "Konverteeritav välisraha" ja "IMF kroonikonto" muutused on seotud bilansi aktivakirje "IMF SDR arve" ja "Konver-teeritav välisraha" muutustega.

Seoses majanduse arenda-mise tugilaenu (Systemic Transformation Facility—STF) väljaandmisega, on osa Eesti Panga kohustusi läinud Vaba-riigi Valitsusele.

Eesti krooni kattevara 1994. aasta septembri ja augusti lõpu seisuga oli järgmine:

	30.09.94	31.08.94
AKTIVA		
Kuld ja valuutareservid	5 121 878 693,03	5 148 111 880,17
AKTIVA KOKKU	5 121 878 693,03	5 148 111 880,17
PASSIVA		
Sularaha ringluses	3 153 028 037,40	3 036 178 103,45
Pankade vahendid Eesti Pangas	800 361 958,08	798 528 952,28
Krooni kattevara reserv	1 168 488 697,55	1 313 404 824,44
PASSIVA KOKKU	5 121 878 693,03	5 148 111 880,17

Eesti Panga bilanss (kroonides)

	30.09.1994	31.08.1994
AKTIVA		
Kuld	44 709 349,78	44 709 349,78
Konverteeritav välisraha	5 133 094 067,70	4 483 738 896,02
IMF SDR arve	160 005 108,47	780 687 695,94
IMF osalus	879 793 693,10	879 793 693,10
Võlakirjad	105 000 000,00	105 000 000,00
Laenu	502 952 780,84	478 812 754,96
s.h. valitsusele	45 234 943,20	45 234 943,20
rahaasutustele	354 149 311,37	330 387 574,56
muud	103 568 526,27	103 190 237,20
Aktivad ja osalused	80 743 751,74	80 583 751,74
Muud aktivad	62 646 482,31	18 419 319,86
Põhivarad	48 555 533,38	45 653 186,38
Mittekonverteeritav välisraha	3 012 549,14	3 824 653,41
KOKKU AKTIVAD	7 020 513 316,46	6 921 223 301,19
PASSIVA		
Konverteeritav välisraha	56 167 758,25	109 488,49
Välisvõlad	159 762 074,67	160 914 613
IMF kroonikonto	1 611 591 451,03	1 669 981 031,24
Sularaha ringluses	3 153 028 037,40	3 036 178 103,45
Pankade kontod ja muud jooksvad kohustused	800 361 958,08	798 528 952,28
Krooni kattevara kontod	707 364 169,40	661 944 571,21
mitteresidentide hoiused EP-s	32 244 887,63	63 646 008,48
väärtpaperid	60 000 000,00	60 000 000,00
muud	752 901,05	12 938 372,59
Muud passivad	11 166 518,29	12 324 408,19
Mittekonverteeritav välisraha	3 012 549,14	3 824 653,41
Kapital ja reservid	1 225 422 969,60	1 239 362 091,05
KOKKU PASSIVA	7 020 513 316,46	6 921 223 301,19

Jagati Euroopa Liidult laenuks saadud raha

TALLINN (BNS). Peami-nistri ülesannetes reformimi-nister Liia Hänni kirjutas alla korraldusele Euroopa Liidult saadud laenu teise osa jaotamiseks.

Rahandusministeeriumi kohustatakse laenama vasta-valt vastastikuse mõistmise memorandumile kommerts-pankadele 16 miljonit eküüd ettevõtluse arendamiseks va-jaliku pikaajalise krediidi res-sursi suurendamiseks.

Miljon eküüd laenatakse

kommertsbankadele edasi-laenamiseks noortele perede-le (laenuvõtja vanus kuni 35 aastat) elamuaseme toetuseks Rahandusministeeriumi poolt kehtestatud korras.

40 miljoni Eesti krooni suurune laenuleping tuleb sõlmida vastavalt valitsuse korraldusele 8. juulist riikliku aktsiaseltsiga "Estonian Air". Laenu tagastamistähtaeg on viis aastat ja intressimäär 10 protsenti.

Tallinna pensionärid vabastatakse osaliselt maamaksust

TALLINN (BNS). Vana-dus- ja invaliidsuspensiooni saajad vabastatakse Tallinna linnavolikogu otsusega maamaksust kuni 200 krooni ula-tuses, teatas Tallinna linnavalitsuse pressi- ja infoosakond.

Selleks tuleb esitada aval-dus vastava linnaosa valitsu-se hiljemalt 17. oktoobriks k.a.

Avaldus tuleb kirjutada va-bas vormis, kuhu märkida pensionäri nimi, sünniaasta,

pensionitunnistuse number, elukoht, maksustatava krundi aadress ja pindala, võimaluse korral hoone mõtteline osa ning kas krundilt saadakse rendi- või üüritulu.

Avaldus tuleb linnaosava-litsusse viia ainult neil, kes seda pole veel teinud või kel-lel on eespool nimetatud and-med muutunud. Korra esita-tud avaldust arvestatakse ka järgmistel aastatel.

Tarbijakaitse seaduse rakendamise edasilükkamine oli valitsuse möödalask

TALLINN (BNS). Tarbi-jakaitse seaduse kohaselt pa-kendatud toiduainete ning kosmeetika- ja tarbekeemia-toodete märgistamiseskirja-de rakendamisaja pikkuseks ühe aasta määramine oli va-litsuse möödalask, kinnitas peaminister Mart Laar täna Riigikogus esinedes.

Vastavalt Justiitsministeeriumi seisukohale pole nii pikk rakendusaeg seadustega kooskõlas, ütles Laar. Vasta-tes rahvasaadik Arvo Haugi juhatus ei saavutanud sel-les küsimuses konsensust, siis korraldati konkurss (43 saadikut oli majandus- ja 34 riigioiguskomisjoni poolt).

Vastavalt Riigikogu juha-

teeriumis läbivaatamisel ning peagi on oodata uut valitsuse määrust, millega kehtestatakse uus rakendustähtaeg.

Vastavalt tarbijakaitse seadusele pidid alates tänava 1. juulist kõik välismaised pa-kendatud kaubad olema va-rustatud eestikeelsete siltide-ga.

Valitsus leidis juunis, et nii lühikese ajaga ei jõua kau-bandusametused seadust täita ning seega hakkavad märgis-tamiseskirjad kehtima küll tänava 1. juulist, kuid raken-damisega on üks aasta, selgitas Laar tollal.

Riigikogu majanduskomisjon surus oma tahtmise läbi

TALLINN (BNS). Täna-sel Riigikogu istungil otsus-tas parlament konkursi korras anda kaubandusseaduse juhtivkomisjoni ülesande Riigi-kogu majandus-, mitte riigioiguskomisjonile.

Majanduskomisjon protes-tis algselt õiguskomisjoni juhtivkomisjoniks määrami-se vastu ning kuna parlamen-di juhatus ei saavutanud sel-les küsimuses konsensust, siis korraldati konkurss (43 saadikut oli majandus- ja 34 riigioiguskomisjoni poolt).

Vastavalt Riigikogu juha-

tuse otsusele anti juhtivko-misjoni roll riigioiguskomis-jonilt majanduskomisjonile ka raudteeseaduse eelnõu ja maareformiseaduse muuda-tuste seaduse eelnõu arutelu ettevalmistamiseks.

Parlamendiliige Rein Vei-demann esitas täna arupäri-mise majandusministrile, saamaks teada soojusenergia hinna kujunemise loogikat ning seda, kas hinna kujunda-misel arvestati ka kõiki pärast hinnatõstmist tekkinud probleeme.

Koos oli Innovatsioonipanga nõukogu

TALLINN (BNS). Inno-vatsioonipanga nõukogu tõi-tatas laupäeval küll mitmeid küsimusi, kuid ei toonud la-hendusi, ütles Innovatsiooni-panga president Peep Sillan-di.

Arutati võimalikku ühine-mist teiste pankadega ning Sillandi sõnul andis nõukogu ka läbirääkimiste pidamiseks volitused. Sel aastal siiski veel kellegagi ei ühineta, kin-nitas Sillandi.

Nõukogu arutas ka panga arengu küsimusi. Septembri alguses olid innovatsiooni-pangal mõningad raskused seoses moratooriumi all ol-nud Eesti Sotsiaalpanka Koi-du filiaali omandamise järgse olukorraga. Segadust tekitasid kuulujutud võimalikust oksjonil müüdud Sotsiaal-panga filiaalide tagastamisest Sotsiaalpankale. Seetõttu kippus endistest Sotsiaalpan-ga filiaalidest raha välja voo-lama. Innovatsioonipangale laheneb olukord soodsalt. Panga Ameerika partnerilt

saadi mõningast materiaalselt abi ning panga mainele mõjus psühholoogiliselt soodsalt Ameerika partneri olemas-olu.

Samuti arutati võimalikku omakapitali suurendamist. Panga põhikirja järgi võib praegust 15 miljoni krooni suurust aktsiakapitali suurenda-da 60 miljoni kroonini. Pangale on tulnud pakkumisi aktsiakapitali suurendami-seks, kuid esialgu andis nõu-kogu vaid põhimõttelise nõusoleku küsimusega tege-lemiseks.

Nõukogu informeeriti Ees-ti Investeeringufondi tegevu-sest. Investeeringufond pole veel kokku saanud tegevuse alustamiseks vajalikku kapi-tali ning seetõttu ähvardab ju-hul, kui detsembriks 25 mil-jonit krooni kokku ei saada, fondi sulgemine. Kuna nõu-kogu koosolekule ei jõudnud nõukogu esimees Alex Ge-nin, lükkus selle küsimuse detailsem arutamise edasi.

Sihtida ja tulistada võib ka seebikarbist...

• Ameeriklased fotost •

Maailmas ilmub küllalt palju fotoajakirju, enamuse neist muidugi mõeldud amatööridele. "Muidugi" sellepärast, et just amatöörid on potentsiaalsed kaamerate ja fototarvikute ostjad. Kellele veel, kui just neile, peavad mõtlema kõik ettevõtjad, kelle sooviks fotoaparatuuriga äri ajada.

Amatööridele mõeldud ajakirjades

reklaamivad nad oma tooteid, lootes suurendada nii läbimüüki ja nagu näitavad statistilised andmed, suurendavadi. Olgu Nikon nii kuulsa kui tahes ning tehku ta professionaalidele ükskõik kui head aparatuuri — iial ei suuda profipiltnikud kulutada nii palju dollareid, kui kulutavad miljonid fotofännid üle maailma. Seepärast toodavadki nii Nikon, Canon, kui ka kuulsa Leica n. sihi ja tulista kaameraid — pisikesi "seebikarpe", mille kasutajal pole tarvis teha muud, kui piltsiis oma objekt kätte saada ning nupule vajutada. Muidugi pole need lollikindlad aparaadid nii kõrgekvaliteedilised nagu on elitaarsed profiLeicad (Leica Mini Zoomi valmistatakse hoopiski mitte Saksamaal ja poolenisti käsitöona, vaid Jaapanis kõrgtootlikel vooluliinidel), kuid töökindlad ja mugavad on nad igatahes.

Kaamerate testide, reklaami, nendega tehtud piltide ja kõige muu seonduvaga ongi täidetud enamik ajakirju nii Euroopas kui Ameerikas (meil näiteks enamlevinud ja tuntud *Popular Photography*). Nende kõrval aga ilmuvad ka rohkem loomingulised ajakirjad,

kui nii võiks öelda. Nendes on minimaalselt reklaami (päril sellest on vist raske ära elada) ning põhimaterjal on pühendatud fotole endale; kes, kus ja kuidas midagi

teeb. Ameerika mandrilt võib niisugusena nimetada New Yorgis kuus korda aastas ilmuvat ajakirja *AMERICAN PHOTO*. Lapakem vaid viimast, septembri/oktoobri numbrit, et näha, millise pildi annab see ameerika või maailma fotost.

Uudistelehekülgedel on juttu uuest fotogaleriist Los Angeleses, mille põhisuundumuseks moefotode demonstreerimine ja vahendamine. Teine lühinfo kõneleb tuntud Hollywoodi fotograafi Herb Rittsi uuest, oktoobrikuus ilmuvast albumist. Sedakorda on Ritts end lahti rebunud tavapärasest kaunite daamide seltskonnast. Sõitnud kaugele eemale — Aafrikasse: "Tahtsin end kontrollida, sundida end tegutsema mulle täiesti tavatus olukorras, kus pole ei juuksureid ega grimeerijaid, kus olen vaid mina ise oma silmadega." Nagu näitavad lisatud uued fotod, on Rittsi tööd endiselt pilkupüüdvad ja tavad, nagu olid need "tsiviliseeritud" Ameerikaski.

Milliseid hindu on makstud viimastel oksjonitel? Aprillikuus müüs Christie kõige kallimalt ühe Man Ray pildi (354 000 USD). Sotheby aga sai ühe Diane Arbus'e foto eest 70 700 dollarit. Need kaks firmat löid aprillis tervelt 17 hinnarekordit, oktoobris üritatakse enamasti Christie pakub taas Man Rayd, sest paistab, et just sel nimel on praegu fototurul minekut.

Mitme fotoga illustreeritud infoleheküljel Prantsusmaal Perpignani linnas toimuvast

ajakirjandusfoto

festivalist juhatas sisse sama teema arenduse edasistel lehekülgedel. Joe Stefanchik on tabanud hetke, mil põlevas majas lõhkeb gaasiballoon ning plahvatuslaine paiskab eemale politseiniku. Pikem lugu on sellest, kuidas Lõuna-Aafrika Vabariigis mustad sõjardid tulistasid sumuks kaks valget. Samas avaldatakse viimast austust Johannesburgis 18. aprillil mustade omavahelises arveteklaarimises hukkunud fotograafi Ken Oosterbroekile. 32-aastane fotograaf alustas oma karjääri 1984, möödunud 10 aasta jooksul oli ta kolm korda teeninud tiitli "Lõuna-Aafrika Aasta Pressifotograaf" ning üle 30 erineva preemia. Alates 1991. aastast töötas ta Aafrika suurima ajalehe *The Star* juhtfotograafina. Samal korral, kui lasti maha Oosterbroek, said haavata veel kaks piltnikku: Pulitzeri preemiaga pärjatud vabakutseline fotograaf Greg Marinovich sai kuuli kaela, Reuteri piltnikku Juda Ngwenyat tulistati kätte.

Huvitavad leheküljed on New Yorgi fotoinstituudist *International Center of Photography*. Selle tegevust on loomisest saati juhtinud Cornell Capa. Keskuse peateemaks on n.ö. eluline foto.

Mitmesuguste koolitusprogrammide, näitustegevuse, trükiasjanduse ja paljude muude ettevõtmiste juures on ICP põhimureks ikka olnud dokumentaalfoto. Keskuse poolt väljaantav Meisterfotograafi tiitel on hinnatud aunimetus maailma pressipiltnike seas. Läänud aastal sai tiitlikandjaks Henri Cartier-Bresson. Kuna on tuntud selle maailma ühe

• Ise tehtud, kõige premini tehtud: ELLE MACPHERSONI autoportree.

kuulsaima pressifotograafi vastumeelsus igasuguste avalike esinemiste suhtes, oli päris ootuspärane, et ta premeerimistseremooniale ei ilmunud. Piduliku lõunasöögi ootamatuks lõppakordiks sai teade, et keegi oli tiitliga Cartier-Bressonile määratud kujukese pihta pannud. "Ju ma siis seda väärt polnud," kommenteeris Cartier-Bresson sündmust hiljem. Nali naljaks, aga ICP sisulist külge puudutav uudis on, et 20 aastat direktori kohal töötanud Cornell Capa asemel võtab juhikoha üle ICP üks kuratöörast Willisi Hartshorn. Loodetavasti jääb ICP töösuund endiseks.

American Photo põhiteemaks on septembri/oktoobri numbris aga foto, mida teevad kuulsused.

Just — fotod, mida on teinud tuntud kirjanikud, poliitikud, kunstnikud, moestaarid, popmuusikud, filmitegelased — kes iganes. Teiste seas on avaldatud tsarinna Alexandra tehtud panoraamfoto Vene sõjalaevade manöövreist, laulja Kenny Rodgersi suurepärase ateljeefoto Michael Jacksonist ahviga süles, Linda McCartney tehtud pilt Jimi Hendrixist, senaator Barry Goldwateri foto kakusest, senaator Howard Bakeri reportaazpilt president Reaganist jne.

Loomulikult on enamasti tuntud tegelastest kasutanud fotoaparati kui lihtsat jäädvustamisvahendit, fikseerimaks perekondlikke sündmusi, sõpru ja tuttavaid. Küllalt paljudele aga on fotograafia ka eneseväljendusvahendiks. (Kenny Rodgersi töödest on

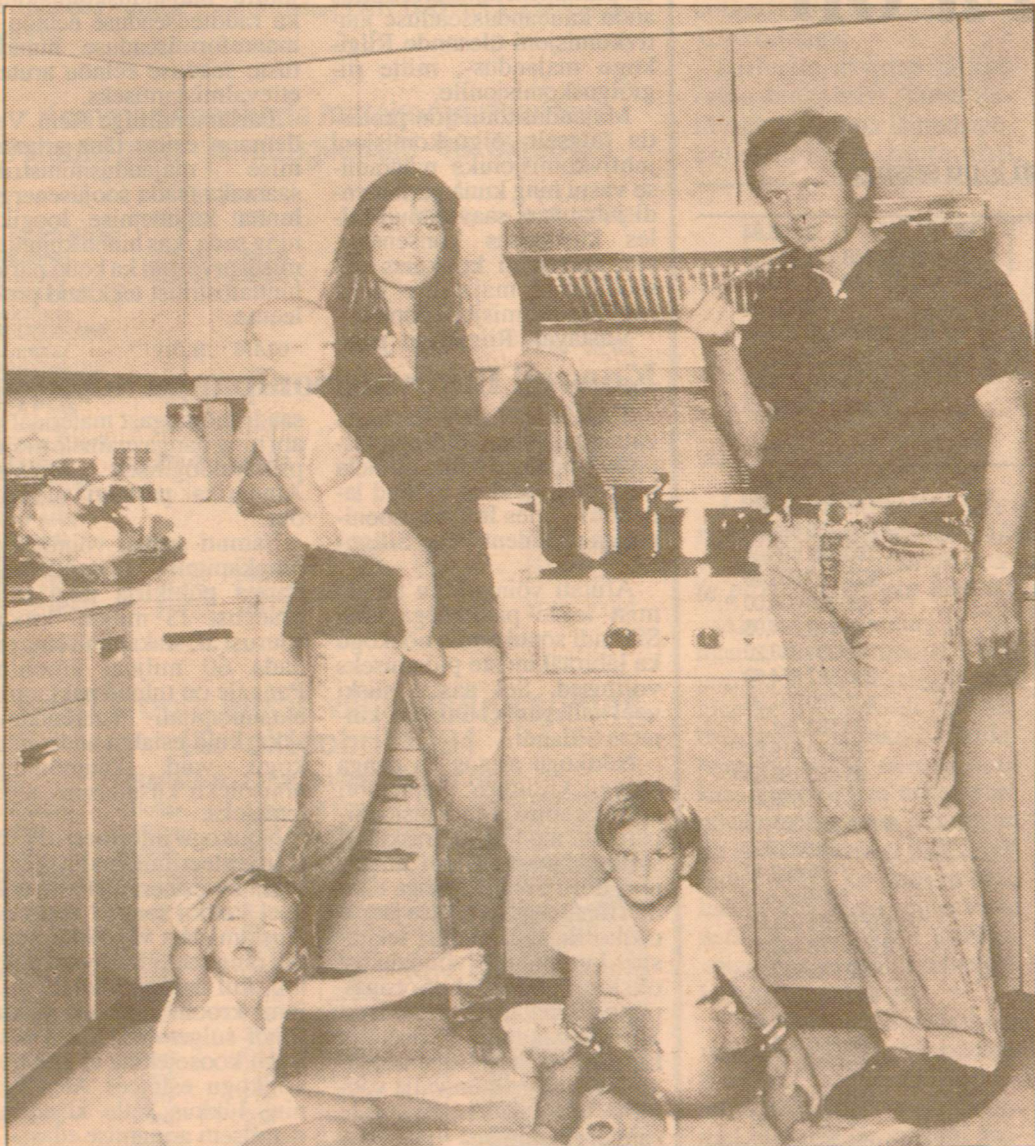

• Kuulsus jäädvustamas kuulsust. Ajakirja *American Photo* viimases numbris: Rockilegend JIMI HENDRIX (1942—1970) LINDA MCCARTNEY fotol.

tehtud mitmeid näitusi ning ilmunud kaks fotoalbumit. Gina Lollobrigida on fotograafia saanud uueks elukutseks. Modellina tuntud Ellen von Unwerthist on saanud tuntud moefotograaf. Ajakirjas pakutud 40 tuntud tegelase pildistatud fotode seas leiab küllalt palju niisuguseid, mis ennast fotograafiks pidavale asjamehele au teeks.

Muidugi saab kõnealust ajakirja mitmeti hinnata. Võib ju öelda, et kui selles nii vähe reklaami ja tehnilisi nõuandeid on, polegi see teab mis väärt. Usun, et fotost kui kunsti ja eneseväljendusvahendist huvitatule on *American Photo* päris nauditavaks väljaandeks.

PEETER TOOMING

• Monaco printsess CAROLINE abikaasa CASIRAGHI ja lastega aastal 1984 KARL LAGERFELDI fotol.

"Ugalas" mängitakse igasuguseid mänge

"Ugala" publikul on olnud nädalajagu päevi võimalusi teatrikunsti nautida. Hooaeg avati 2. oktoobril esietenduse, lennukate soovide, tantsu ja teatrikülastajate konverentsiga.

Oktoobri esimese pühapäeva pärastlõunal seisis "Ugala" publikuga silmitsi teatri kunstiline juht Jaak Allik, direktor Enn Kose, peadirektoraator Asta Selter ja peakunstnik Jaak Vaus. Kõigepealt tehti statistikat eelmisest tööaastast. Arvulised näitajad (nii publiku kui ka etenduste arv) tõusid, ent vaatamata üksikutele aktivapoolse lavastustele ("Söögituba", "Hiirtest ja inimestest") jättis kunstiline omahind kunstilise juhi arvates mõndagi soovida.

Latikergitamisele kohustab uue hooaja juubelinumber: 6. jaanuaril 1920 mängis Viljandi Teatri- ja Kunstiühing "Ugala" V. Jacobi farssi "Kui onu hullumajas käis", sestap tähistab "Ugala" 6. jaanuaril 1995 oma 75. sünnipäeva. Tähtaasta mänguplaan on siiski "kui onu hullumajas käis" – lugudest kõrgemal. Mängitava ainese eest muretsmiseks on "Ugalas" nüüdseks ametis oma dramaturg (ühtlasi ka lavastaja ja näitleja) Peeter Tammearu, kes äsjaloodud Eesti Näitemänguagentuuri liikmena püüab maailmadramaturgia uuema sõnaga kursis olles ka oma teatri huvisid silmas pidada.

Tõsi, vähemalt hooaja sügispoolle ei püüa viljandlased veel ühegi erilise repertuaarileiuga rabada, vaid liiguvad pigem deviisi all

"mängime neid mänge jälle"

— nagu Jaak Allik privaatvestluses "Päevalehele" valikut iseloomustas. Kolm järjestikust esietendust suurel laval meenuvad Eesti erinevate teatrite mängukava-

dest. Kalju Komissarovi lavastuses esietendus avaõhtul H. Ibseni "EHITUSMEISTER SOLNESS" — Jaak Alliku sõnul üsna "autoritruus kontseptsioon" (1974 Noorsooteatris, lavastaja Voldemar Panso). "Ugala" korduvalt külalisena lavastanud Vjatšeslav Gvozdkovil valmib oktoobri lõpuks T. Wilderi "MEIE LINNAKE" (1980, Pärnu teater, Ingo Normet), Andres Lepikul detsembriks A. Milleri "SALEMI NÕIAD" (1969, "Vanemuine", Epp Kaidu). "Kuna eelmised lavastused on eesti teatrilukku jäänud oluliste punktidenä, on risk alt minna muidugi suur," resümee- ris Allik "Ugala" riskivalmit klassikavalikut.

Lapsed ja lapsemeelsed

said esimese sellesugise lavaloos — A. Šapiro tege- laste- ja sündmusterohke "JUTUSTUS TÕELISEST PARDIPOJAST" Kaarin Raidi lavastuses, kätte juba septembris. Jõuluks tuleb teine uudis Tiit Palult lavakunstikateedri 17. lennust, kes ühiselt Viljandi Kultuuri- rikolledži teatrikateedri tudengitega ilmestab "Ugala" hooaega mitmel moel. Samas lennus lavastamist õp- piv Peeter Raudsepp toob välja poolaka Slowacki "ANTIGONE NEW YOR- GIST", kaalumisel on kol- ledžlase Rivo Saarna pak- kumine — Mauriaci "OÖ LÖPP".

Üle hulga aja kasutatakse ka keldrisaali, kuhu Jaak Allik valmistab jõulu- ja isaduseainelist Goweri ka- hemehetükki "ISSID" (mängivad Arvi Mägi ja

Tõnu Tepandi). Komöödiat nišši asub Üllar Saaremäe lavale seatav "KOLMPÄE- VA PARUN MÜNCH- HAUSENI ELUST", mille nimioos oodatakse vane- muislast Hannes Kaljujärve.

Andres Noormetsa projekti aluseks on Dumas' "KAMEELIADAAM" ja Verdi ooper "TRAVIATA" (peaosaliste kolmikus Piret Rauk, Andres Raag ja Tõnu Tepandi — kaks viimast külalistena). Peeter Tamme- arult on oodata A. Christie' "ALGUSPUNKTI POO- LE".

Miks nii palju võõrast kraami?

Konverentsil päriti saali- poolelt: igal hooajal on "Ugala" vähemalt ühe alu- pärandi välja toonud, kuis siis seekord ilma?

... ja "Söögituba" — kuninglik rollideparaad KALJU ORROLT (lavastaja Peeter Tammearu).

• Kaks lavastust "Ugala" läinud hooaja plusspoolelt. Tennessee Williamsi "Suvi ja suits": Alma — PIRET RAUK ja John — ANDRES NOORMETS (lavastaja Kaarin Raid)...

ENN LOIDI fotod

Seda kitsaskohta tunnista- sid teatri juhid end vägagi te- ravalt tunnetavat, ent senises majanduslikus seisus pole probleemi iseseisev lahenda- mine (näidendivõistlus, stipendiumid autoritele vms.) "Ugalale" jõukohane. Niikuinii ollakse niihästi tehniliselt kui loominguli- selt kubatuurilt "turumajan- dusseaduste vastu ja maail- ma ime", arvas Jaak Allik. Premiajärgsel suurel tuli jutuks, kas tema kui sotsiaal-

selt eriti tundliku teatraali tarvis ei jää "Ugala" reper- tuaar liiga kaugeks ja kõr- gekse konkreetse tegelikkuse tasemelt vaadatuna. Näiteks Milleri 1953. aastal kirjuta- tud "Salemi nõiad" ("Katsu- mus") viib kõguni 17. sajandi- disse.

"Päevapoliitiline teater ei paku tänapäeval kellelegi midagi ja see pole ka üldse teatri missioon," märkis Al- lik. Siiski ei karda Viljandi teater elust kaugenemist, ehkki olupoliitilised paral- leelid praegusest valikust ot- seselt kätte ei paista — ju siis seda varjatult, peenemalt ja rafineeritumalt. Nii nagu ainult üks teater seda teha võib.

Nagu repertuaarteatri elus ikka, kantakse osa la- vastusi maha ("Kolmekroo- niooper", "Hiirtest ja ini- mestest", "Mees mineviku- ga"), osa seisab konserveeri- tuna ("Kirsiaed"). Niisama

vaheldub ka mängijate koosseis.

Teatri perre lisandusid Kiiri Tamm, Arvi Mägi, Enn Kraam ja poole kohaga Märt Visnapuu. Palgalehelt maas, ent eri töödega seotud on Andres Lepik, Andres Noormets ja Peeter Jürgens, pealinna läinud Allan Noor- mets ("...oli üldse ime, et ta Tallinna poisina Viljandis kuus aastat vastu pidas," lausub Allik viimatinimetatu kommentaariks.) Mitmel pool on maha hõigatud ka Erik Ruusi ületulekut Rak- vere Teatrist, ent "Ugala" kunstilise juhi sõnutsi ost- nud teatrijuht "Jalakas ta korteriga Rakverre tagasi".

Uutele näitlejanimeledele tööpõllu tagamiseks valmib kevadel veel üks, katuse- ta mängupaik Viljandi lossi- mägedes Kaevumäel.

SVEN KARJA

"Vanemuise" kodu kolm korda kindlam

Reedel kirjutasid "Vanemuise" teatris kultuuri- ja haridusminister Peeter Olesk, Tartu linnaapea Väino Kull ja "Vanemuise" teatrijuht Jaak Viller alla kolme- poolsele protokollile, mis määrab "Vanemuise" staatuse, struktuuri ja kohustused nii ministeeriumi kui ka linna ees aastani 2000.

Triumviraadi poolt alla kir- jutatud dokument, Jaak Villeri sõnul nn. heade kavatsuste protokoll, määratleb "Vane- muist" Tartu linna kesksema professionaalse kunstikollek- tiivina. Kirjutatud on, et enne aastat 2000 ei algata allakirju- tanud vabatahtlikke läbirääki- misi teatri alluvuse muutmise üle.

"Kavatsuste protokoll" peab otstarbekaks erinevate teatrikunsti alade kõrgtasemel õpetamist "Vanemuise" baa- sil, ühtlasi kohustub Eesti Va- bariik tegema kõik endast ole- neva "Vanemuise" jätkuvaks riiklikuks finantseerimiseks, toetama teatri külalisesinemi- si ja loodavate stuudiote tege- vust.

Teater omalt poolt kohustub säilitama oma paljužanrilise struktuuri, koordineerima Tartu professionaalset kont- serdielu ning arvestama uus- lavastuste planeerimisel Tartu linna ja ümberkaudsete maa- kondade elanikkonna soove.

"Eritiselt hea meel on sel- lest, et ministeerium peab va- jalikuks "Vanemuise" teatri fondi asutamist. Nii leiaks konkreetse rakenduse ka teat- ri halduskogu, kes oleks loo- dafondi ees reaalset vastu- tav nii kunsti- kui ka majan- duspoliitilistes küsimustes," lisas Viller.

Samal päeval jõudis minis- ter Olesk tutvuda ka "Vane- muise" hoonetekompleksiga. Tal on plaanis käia teisteski

Eesti teatrites. Kõige raske- mas seisus on ministri hinnangul "Vanalinnastuudio". "Raskes seisus on kogu eesti teatrikunst," tunnistas Olesk. "Teatrid tunnevad ennast ebakindlalt, kuna pole teada, mil määral riik neid edasi toe- tab. Aga teatritel on õigus nõuda konkreetsust."

Vastuseks küsimusele, miks just "Vanemuise" probleemid tõmbasid endale ministeeriu- mi eritählepanu, mainis mi- nister Eesti vanima teatri staa- tust, paljužanrilisust ja paik- nemist akadeemilises pealin- nas, rahvusliku ülikooli naab- ruses.

"Tehkem korda kultuuri kodu — kõige üldisem toetus, mida kultuur praegu vajab," sõnas minister. "Kultuuri toe- tamise abinõu peab olema te- gus."

SVEN KARJA

Kullauhtmisküna hetkepositsioon Mustpeade keldrisaaliga

Vähemasti on säärane anum üks võimalikke definit- sioone lakoonilisele sõnale "lülis". Väärtusliku maagi väljapesemist peabki sellenimeline ansambel oma muusikategevuse olulisemaks ülesandeks.

Kohtumisaik "Lülisiga" — Tallinna Jazz Club Mustpeade Majas, aeg — 12. oktoober kell 19.

Veebruarikuiseks "Tuden- gijazziks" sündinud laps aru- les hetke oma kodanikuseisu- se üle ja otsustas — Lülis. Miks? Ehkki võõrkeeltesse raskesti tõlgitav, vihjasid sõna seletused üksuse liikumissuu- nale ometi küllalt iseloomuli- kult ja paljuhõlmavalt.

Kullauhtmisküna üks neist tähendustest — loodetavasti mõistetav, ehk pisut preten- sioonikaski, jättes samas pii- sava taganemistee: pole märke- gitud, missuguses faasis sõe- lumine käib, kas väärismetall annab juba jumet või domi- neerib veel kruus ja liiv.

Teine tähendus — ehitis- jões või kanalil, mis võimal- dab veesõidukeil jõuda teist- suguse veetasemeni (loodeta- vasti kõrgemale). Samaselt eelmisele vihjab liikumissei-

sundile. Võimalikke seletusi ja nendega kaasnevaid mõis- tasaamisi on veelgi.

Stiilidest rääkides võib mahutada "Lülisi"

põhiliselt omaloomingulise muusika avara mõiste "jazz" alla, mis teebki võimalikuks tema etteaste Tallinna Jazz Clubis. Ometi on kvarteti mõtlemisse kaasatud piisavalt jazzivälist tунnetust, et selle alla mitte päris hästi mahtuda.

Kõlavad muistsete instru- mentide tänapäevased vasted: elektrikitarr, saksofon, kaas- aegne trummikomplekt ja 5- keelne elektribass. Ent musit- seerimise põhiolemuslikku- sele ja traditsiooni jätkumise- le viidates võib väita, et hiu kannelt sõrmitseb Iljo To- ming, torupillil jõurab San-

der Udikas, lokulaudade jau- rami, pingipilli ja kõristite taga istub Marko Naissoo ja bassikeeltega kandelil laseb halada Meelis Ainsalu.

Helide võlumise, nagu ka kujutava kunsti ning sõna- seadmise tähendus ja toime nii loojale kui ka osasaajale (eks ärata tõeline looming looja ka kuulajas, vaatajas, lu- gejas) ei ole ajas muutunud. See on soov ületada argisus, ajakulg, viidata millelegi kõr- gemale, rikastades maapeal- set elu kõrgemates visioonide maagiga. Tegelikult on see küll juba päris pretensiooni- kas, kuid ometi iga looja es- mane nõue.

Niisiis, peale kahe erandi kõlavad tegijate enda laulud (ilma lauljata), millel on tun- tav kallak lüürilisusele. Taot- lus on karastada tundelisust mõtteselguse kaugusega. Mõttevaesust muusikas tuleks aga lugeda vahest põhipatuks, millega "Lülis" tegemist teha ei soovi.

SANDER UDIKAS

Lootus ei kustu kunagi...

28. septembril toimunud laevakatastroofist on nüüdseks kirjutatud nii palju, et inimesed ei taha sellest enam kuuldagi. Ajakirjanikud püüavad leida vastust küsimusele, miks siis see "Eesti Merelaevanduse" lipulaev, praktiliselt uppumatuks kuulutatud reisilaev "Estonia" sel saatustlikul septembriõöl siiski põhja läks. Ometi on asjal ka teine, täiesti inimlik ning tehnikavaba külg.

Teisipäeval, 27. septembril

läks Ulla esimest päeva peale puhkust tööle. Ta töötas laevas. Kõik oli nagu tavaliselt. Või peaaegu nagu tavaliselt. Ikkagi esimene päev peale puhkust. Restorani administraatorina vastutas ta kogu restorani töö korralduse eest ja seepärast oli vaja igaks juhaks varem tööle minna, et vaadata, kas kõik ikka on enne õhtust reisi korras.

Kaheteistaastane Mart ja neljateistaastane Jana on küllalt suured, et ise oma asjade- ga ilma emata (vähemalt paar korda nädalas) toime tulla. Ema ja isa elasid juba mõnda aega lahus, kuigi isa aegajalt oma endist abikaasat ja lapsi külastas.

Ulla oli(?) noor kolmekümneandates aastates naine. Nagu iga teine ema, nii püüdis ka tema oma lastele võimalikult hea lapsepõlve kindlustada ning hoolitseda selle eest, et lastel millestki puudust ei oleks. See oli ka põhjus, miks ta laevas töötas.

Kell seitse õhtul andis laev Tallinna Reisisadamast otsad. Inimesi ei olnud laeval palju,

kuid mitte ka vähe. Puhkusest naasvad Rootsi pensionärid, ametireisil viibivad ärimehed, võistlustele sõitvad sportlased, ühepäevasele viisavabale reisile sõitvad eesti turistid... Kõik nii nagu tavaliselt. Ilm oli küll vilets ja laev kõikus üsna koledasti, kuid ometi oli ta ennegi tormis sõitnud, isegi palju tugevamas kui see.

Inimesed istusid restoranis, keegi sõi, keegi kuulas niisama muusikat. Õhtu läks ja paljud tegid plaane järgmiseks päevaks...

Kolmapäeva, 28. septembri hommikul

ärkasid Mart ja Jana nagu tavaliselt. Miski oli seganud küll und, ilmselt see jõhkralt vastu aknaid lõõtsuv tuul ja aknaklaasil krõbisev vihm. Raadiost tuli millegipärast kuidagi imelikku muusikat. Meeleolu oli kuidagi süngem. Ja siis...

— Umbes kaheksasada inimest kardetakse olevat hukkunud, kui reisilaev "Estonia" läks läinud öösel Ahvenamaa piirkonnas põhja...

"Kas ma ikka olen ärkvel? Kas pole see mingi tobe nali

või õudne unenägu? Kas see ikka oli "Estonia"? Võib-olla on see mingi eksitus?"

Söök suus käis ringi. Raadiost iga natukese aja tagant edasi antav teade hakkas aega mööda teadvusse jõudma. Ema ju oli ka seal!? Kool tundus täiesti mõttetu olevat. Loetakse pääsenute nimesid. Ema nime ei ole, aga teated sellest, et pääsenute arv pidevalt suureneb, ei kustuta hetkekski lootust. Infotulv üha suureneb. Olevat nähtud kapten Avo Pihti. Ta olevat isegi intervjuu andnud. Oletused õnnetuse põhjuste kohta. Uued nimekirjad.

Neljapäeval, 29. septembril

on kõik ajalehed praktiliselt ainult laevaõnnetusele pühendatud. Enamus neist on avaldanud ka laevas olnute ja õnnetusest pääsenute nimekirjad. Ühes ajalehes on ema nime taga paljutõotav märge OK. "Ma teadsin, et ta ei ole selle laevaga põhja läinud! Ta on elus! Ja teisiti ei saa see olla!"

Lehest aga, mis ema pääsemisest teatas, vastati laste küsimise peale, kust info nende ema pääsemise kohta on lehte sattunud, et see on eksitus. Oh, ei, see ei saa eksitus olla!

Peagi hakkasid teated sellistest eksitustest üha sagedamateks muutuma. Inimesed, kes olid esimestes pääsenute nimekirjades, hakkasid neist kaduma. Esialgu tekkis pääsemisest teatava märke OK taha ebalev küsimärk, peagi aga kadusid paljud nimed pääsenute nimekirjadest üld-

se. Ometi on selge, et need nimed ei ilmunud nimekirjadesse õhust. Keegi kuskil ju pidi kedagi-midagi nägema-kuulma.

Pärast seda, kui avaldati kindlustussumma suurused, on lahti läinud avalik psüühiline marodööritsemine. Mõningatel inimestel, kellel on siiani laeval töötanud ja nende laste saatust suhteliselt ükskõik olnud, lõövad silmad särama, kui nad selle peale mõtleavad, et nüüd on võimalik selle õnnetuse arvelt oma majanduslikku olukorda parandada. Nad käivad ja painavad lapsi, püüdes neile selgeks teha, et ema on surnud ja ei tule enam kunagi tagasi ja et nüüd on vaja rahaasjadest rääkida. (Samas on ju loomulikult väga palju ka neid, kes tõesti lapsi aita- vad ning loodan väga, et nemad ei tunne end solvatutena.)

Ometi usuvad lapsed, et nende ema on elus. Ja kellelgi ei ole õigust neilt seda usku ära võtta. Samas saavad nad väga hästi aru, miks mõni inimene neile nüüd äkki nii palju tähelepanu pühendab. Niikaua, kuni ei ole kindlalt teada, et üks või teine inimene on surnud, ei ole mitte kellelgi õigust teda surruks tunnustada. Teadmata kadunuks tunnustamine on hoopis teine asi. Kuni inimene on kadunud, jääb ju alles ikka lootus, et ta ükskord tagasi tuleb...

KRISTEL R. SITZ

• Mälestus kogu eluks...

ETA foto

Neile, kes tellivad "Päevalehte"!

Võib-olla oled Sinagi olnud üks nendest, kes hommikul postkasti käit küünitades on selle tühjalt tagasi pidanud tõmbama. Tunned, kuidas pahameel võimust võtab ja hüüatades, "Pagan võtaks! Niigi maksa lehe eest hingehinda ja siis kah ei käi see korralikult!", jooksed tagasi tuppa ja haarad telefoni järele.

Kuna allakirjutanu mõnigi päev algab pahase telefonikõnega, otsustasin natuke lähemalt tutvustada "Päevalehte" tellijatele, kuidas leht talle koju jõuab. (Tegelikult puu-

dutab see probleem kõiki meie päevalehti.)

Kuna on täiesti võimatu, et iga lehetoimetuse omaks isiklikku tellimis- ja kojukandevõrku koos postiljonidega,

sõlmiti 1994. aastast lehtede kojukande leping AS RaPosega. Ainsaks konkureerivaks firmaks on RE Eesti Post. Kuna viimane värske uudised alles lõunaks kohale toimetab, otsustas "Päevaleht" AS RaPose kasuks, kes lehed Tallinnas juba varahommikul koju toob (loe ikkagi: peaks tooma).

Süsteem ise näeb välja järgmine: pärast trükkimist viiakse lehed väljastuse-sorteerimise osakonda. Kogu-

kandega tegelevad 7–8 naist, kelle ülesandeks on lehed piirkondade kaupa sorteerida ja üle lugeda.

Kogu õnnetus seisneb selles, et kõike seda tehakse käsitsi. Oõ jooksul tuleb ära sorteerida ja lugeda (milline leht millisele tellijale) ligi 4000 lehte ja mõnikord seda (trüki-koja ülekoormatud ja vanade masinate rikke tõttu) isegi paari tunni jooksul. Juhtubki, et inimene lihtsalt eksib — teeb näpuvea. Nii jätab ta näiteks üldises kiirustamises lehed ühele piirkonnale pane- mata (näiteks Meriväljale), mille tagajärjeks on postiljoni tühi kott ja see, et kogu Merivälja kant põrnitseb hommikul solvunult tühja postkasti.

Sama probleem on tegelikult kogu vabariigis. Oõsel, kui korraga tuleb sorteerida ja väljastada kuue päevalehe lehed, ei jõuta puht füüsiliselt seda vigadeta teha.

Võib ju öelda, et AS RaPos võtku rohkem inimesi tööle. See aga tähendaks niigi väikeste palkade käpimist. Ja kes seda rutiinset ja närvilist tööd ikka nii väga teha tahab.

Õnneks on RaPosel olemas n.-ö. valvepostiljon, kes kibekiirelt puudujäänud lehed laiali kannab. Mujale vabariiki jõuavad puuduvad lehed kahjuks alles järgmisel päeval.

Teine oluline põhjus, miks

ajalehti kätte ei saada, on see, et lehed varastatakse postkastist ära. Isegi need, kes on kindlalt väitnud, et nende majas ühtegi varast ei ole ja kunagi pole lehti varastatud, on pidanud viimasel ajal vastu- pidist mõnma. Varas ei pruugi üldse olla oma maja inimene. Praegu on väikeste poiste tuluallikaks kujunenud lehtede müümine. Pruugib ainult hommikul peale passi- da, millal lehed tuuakse, post- kasti avamine ei ole mingi vaev — muugitakse autosid- ki, rääkimata ühest lihtsa konstruktsiooniga postkasti lukust. Eriti armastatakse va- rastada "Pühapäevalehte", kuna see on kallis ja laupäe- vahommikuti, kui inimesed tavaliselt kauem magavad, on seda lihtne ära napsata.

Samuti võib juhtuda, et mõni postiljon on haigestunud ja siis tuleb teise piirkonna postiljoni ka viimase kohu- seid täita. Sellest tulenebki, et mõni lugeja saab oma lehed Tallinnas alles lõunatundidel kätte. Mida ette võtta?

Nüüdseks on trükikoda muretsenud uue trükimasina, kust koheselt täpsed stan- dardarvulised lehepakid välja tulevad — seega muutub aja- lehtede edasine käsitsemine palju kergemaks ja ühtlasi pa- raneb trüki kvaliteet.

Agas vargaid on alati olnud ja on ka edaspidi. Siin ei aita

muu, kui minna n.-ö. ukse- postkasti süsteemile, nagu see mujal maailmas on: ukse küljes on pilu, kust post otse tuppa visatakse. Seal ei saa varas seda kätte. Ilmselt on see tulevikumuusika, sest kõik nõuab raha.

Kurbusega tuleb tunnustada, et paratamatult oleme ühe ja- laga ikka veel minevikus. Amortiseerunud masinad, üle- koormatus ja raha puudumine seab piirangud. Kuid tõsiasi- jaks jääb, et iga tellijal on õigus oma ajaleht kätte saada ja seda õigel ajal.

Õnneks saab kõikidele ras- kustelet vaatamata 99% tellija- test lehe kätte. Nii et pessimis- miks otseselt põhjust pole. Ülejäänud 1%—le annaksime paar nõuannet.

Esiteks — proovige muuta oma postkast võimalikult var- gakiindlaks. Siis võite olla kin- del, et teie "Päevaleht" kellegi teise hommikukohvi kõrvale ei satu. Teiseks — kui hommi- kul millegipärast oma post- kastist värsket "Päevalehte" ei leia, helistage aktsiaseltsile RaPos tel. 681 250 (mujal va- bariigis kodujärgsesse post- kontoris).

Algamas on 1995. aasta tel- limisperioid. Häid lugemis- elamus!

KATRIN VAHER

Katrin Vaher on "Päevalehte" levijukt.

Kõrgkool, neiud ja armeeteenistus

Praegu valitsev turumajanduse algfaas tekitab kõrghariduse taotlejatele suuri rahalisi raskusi. Sageli tuleb neil kõrgkool lõpetada kiirendatud korras, järjest ägenev inflatsioon seljas sõitmas. Allakirjutanu on kindel, et meie ajastu üliõpilaste iga sammu saadab majanduslik kalkulatsioon — midagi ei korraldata ilmaaegu, isegi mitte joominguid.

Ka kõrgkoolis õppivad noormehed vaevad sageli võimalusi "käia vahepeal ära sõjaväes", saamaks juurde otsustamisjulgust, täpsust ja oskust suhelda kaaslastega, isegi ebameeldivatega. Tütarlapsed on aga sageli suisa perspektiivituses, sest tundub, et ametnike võimkondi esindava hariduselu "valged isad" on alustanud "kõrghariduse defeminiseerimise" kampaaniat.

Defeminiseerijate väited on järgmised: Eesti kultuur ja hariduselu on feminiseerumas. Juba algklassidest saadik ilmneb poiste suurem loominguline potentsiaal, kuid poisid elavad murdega raskemini üle. Neil võib tekkida probleeme (nais?) õpetajatega. Hiljem hakib nende haridusteed armeeteenistust.

Tüdrukud on neist usinamad ning kui nad on sealjuures ka korralike elukommetega, siis ei takista neist enamikku kehtiva õpetamismetoodika juures miski kiiresti kõrgharidust omandamast.

Sellest järeldus, et kõrghariduse omandab rohkem naisi kui mehi. Muidugi leiavad sel juhul kõrghariduse defeminiseerimise kontseptsiooni pooldajate arvates aset pöördumatu protsessid meie kultuuripildis: kultuurinähtustes kasvab naisele omistatud määratus, samuti naiselik arusaamatus igasuguse "köva käe poliitika" vastu. Ühiskond naisestub — seliste sõnadega üldistavad defeminiseerijad olukorda, ning seepärast on nende arvates õigem esitada naissoost sisseastujaile rangeamad nõuded.

Kõigi nimetatud mõtete ümber toimus aastail 1992–93 suur poleemika (enamasti "Õpetajate Lehe" veergudel), milles osalesid põhiliselt õpetajad, täienduskoolituse esindajad, maakondade haridusnõunikud jne. (Vaidlus algas õpetajate madalate palkade teemal: väideti, et "väänikute" kasvatamiseks nii vajalikke meesõpetajaid ei saa kooli mitte kuidagi meelitada, sest need ei suudaks kooliõpetajana enam oma peret toita. Feminismiideed polnud tollal Eestisse veel õieti jõudnud.)

Ülalkirjeldatud mõtteviis on meie ühiskonnas (ja üldse kõigis Lääne tüüpi mitte-totalitaarsetes ühiskondades) valitsevate patriarhaalsete ja maskuliinsete struktuuride peegelduseks.

On veel pool häda, kui poisid keskkoolist "läbi veetakse". Ebameeldivam on aga olukord siis, kui kõrgkooli lõpetanud neiu avastab, et tal pole kusagile tööle minna. Töökohad, mille vahel õigupoolest tema peaks valima, on hõivanud ülikooli pooleli jätanud või end sõjaväeteenistusest kõrvale sõlkerdanud ja võib-

olla ka tunduvalt madalama intelligentsitasemega meessoost isikud ainult seepärast, et nad on mehed ja geniaalsed a priori.

"Algklassidest saadik ilmneb poiste suurem loominguline potentsiaal."

Heitkem pilk kas või klaspipildile põhikooli lõpukirjandi kirjutamise ajal. Kõik tüdrukud ja osa poissegi töötavad usinalt, teatud kontingent "tugevama poole" esindajaid on aga üsna rahutud. Kas tõesti sünnib nende sule alt kurioossusi, mille üle õpetajate toas vahel naerda armastatakse, nagu näiteks "Napoleonil oli imetore mälu" või "prantslased võidavad Boratino lahingu"?

Olukord kujuneb selliseks, et kirjanditekste ülevaatamise järel leitakse tüdrukute omadest tõesti rohkem süsteemipärasust ja vähem pörutavaid ideid. Kas see tõesti näitab nende piiratusi?

Või oli tegemist lihtsalt tüdrukute mõttes väljenduva kapseldumispüüdega kõrval nihelevate "rahutute" tegevuse suhtes?

Möödunud kümnendi lõpul avaldas ungarlastest abielupaar Benkõd mõjukas sotsioloogiaajakirjas mõtlemapaneva statistika graffitytest avalikes käimlates. Uurimustest selgus, et poisid, imestamapaneval kombel aga ka vanemad ja perverssemad mehed, armastavad kirjutada väljakäiguseinale sõnu, lauseid ja isegi luuletusi, mis käsitlevad inimese suguelundite ja teiste erogeensete tsoonide omadusi ja talitlust. Selles kirjandusžanris antakse naisele sugueluka roll, kelle ainsaks omaduseks on rahuldada mehe vajadusi.

Analoogselt uurisid Benkõd ka kirjutisi naiste WC seinal. Seal avanes hoopis teistsugune pilt. Graffityt avastati vähe, ei leitud veevandikku meeste "poolt" loetuist. Ei saa aga väita, et need "naiste" poolt puudunuks.

Naiste käimlagraffitytes puudus meeste omadele iseloomulik vulgaarsus. Ka neis oli juttu ainult intiimast jadedst, kuid väga mõõdukalt ja neutraalsel toonil à la "Jüri + Mari = armastus" (Muide, 62% USA naistest on abielus või vabaabielus...).

Oma järeldustes olid Benkõd ettevaatlikud. Nad leidsid, et naiselik mõtlemine kätkeb endas arvestamist sootsiumi arvamusega. Naine tunnetab ennast sotsiaalse universumi osana, universumi, mida valitsevad mehe loodud seadused. Nendest seadustest puudutavad teda enim tabud, mis käsitlevad tema seksuaalset reputatsiooni ja vaimseid võimeid. Lühidalt — ennast väljendades (kas või algelisimal viisil) püüab naine jääda võimalikult ebaisikuliseks, kuna kardab, et vastasel korral võib ta sattuda rollikonflikti sellega, mida mees temalt ootab.

Meeste graffityt analüüsid täheldasid Benkõd, et kirjutav mees ei pea arvestama üldkehtivaid tavasid, kui ta suudab tõestada, et ta on neist üle ja manifesteerib seda. Oma artikli peatasid Benkõd mõttel, et "peldikirjad" on just see kõige sobilikum žanr soolise üleoleku näitamiseks (ükski vastassugupoole esindaja neid küll lugeda ei saa, kuid kelle nimi seal figureerib, võib juba kirjutamisele järgneval päeval kuulda salapärasest naerukihistamisest). Ilmselt polnud artikli autorid tuttavad prantsuse mõtleja Luce Irigaray teosega "Sugupool, mis ei ole üks". Teoses analüüsitakse pornograafilist kirjandust, mille meesautorid annulleerivad liialt mugavad distantsid kirjutaja enda ja minategelase vahel. S.t. ükskõik missuguseid rõvedusi jutus ka ei toimuks, igal juhul ei räägi seda mitte tegelik autor, vaid kõigest minaisikus peategelane, paberist olevus. Sedalaadi kirjanduse kirjutamata seaduseks on — naistest võib rääkida mida tahes.

Kõige eelneva põhjal võib küll täie veendumusega väita, et mis tahes loominguline potentsiaal sõltub otsest ühiskondliktest oludest, kus see avaneb.

"Poistel tekib rohkem probleeme naisõpetajatega."

"Täna tuli poeg koolist koju väga vihaseks. Viskas koti hooga nurka ja pahvatas: "Tema sõandab hakata õpilasi välimuse pärast mõnitama. Vaadaku parem, mis endal seljas on: must pluus, hall seelik ja neonvärvi kontslingad." (Katkend Virve-Ines Laidmäe uurimusest "Ühe klassi sotsioloogiline portree", mis on tervikuna avaldatud "Õpetajate Lehes" 24.12.1993.)

Kujutagem endale ette jõmpsiat, kellel on sark püksist väljas, kes on "pitsikatega" täis lastud ning kelle koolipintsakule on vajutatud kriidine jälj. Sellise õpilase pilk liigub paratamatult õpetaja suunas ning noor inimene mängib välja jänkist psühhiaatri Eric Berne'i poolt kirjeldatud psühholoogilise mängu "Viga". ("Kuidas õpetaja ka ei riietuks, ikka on tal midagi viga. Kui tema riided

• Kurb, kui kõrgkooli lõpetanud neiu avastab, et tal pole kusagile tööle minna.

LEMBIT PEEGLI foto

oleksid vanamoodsad, on ta lihtsalt lubjakas, kes noorte asjadest midagi ei tea. "Neonvärvi" kandes ta aga hullutab lapsi.")

Õpetaja ja õpilase vahel koolis tekkivad kujutletavad sugudevahelised probleemid on tegelikult kas põlvkondadevahelised arusaamatused või inimeste vastamisi pörkunud kujutlused oma positsioonidest. (Muide, neonvärvi kingad pole siiski enam moes.)

Vastavalt USA-s 1977. aastal avaldatud statistikale (Elise Bouldingi "Women in the Twentieth Century World") oli 25% maailmas tegutsevatest naisõpetajatest sotsiaalteadusliku kõrgharidusega, 16% oli lõpetanud ülikooli seadusandluse, 10,7% põllumajanduse ja 5,1% inseneriteaduste alal. 48,8% omas pedagoogikalaast kõrgharidust. See tähendab, et peaaegu pooled maailma naisõpetajaist olid saanud täpset informatsiooni selle kohta, kuidas tuleb tegelda mis tahes soost lastega. Ma ei usu õuduslugusid vanatüdrukuid, kes lastele nõelteravate kontsadega kingades jalgadega näkku hüppavad. Mäletan enda haridusteele sattunud paljudest õpetajatest kõige eredamalt mõningaid närvihageid, kelle oleks pidanud esimesel võimalusel kliinikusse toimetama, ja otse tunnist. Onneks oli tegemist mõlema soo esindajatega.

"Noormeeste haridustee katkestab armeeteenistus."

Armeeteenistus võib noormeest tabada nii enne

kui ka pärast kõrgkooliõpinguid, vajaduse sunnil isegi nende ajal. Inimesed, kel on kogu aeg väga kiire ning kes nimetavad end pragmaatilisteks, samuti teatud osa nooremast eliitkultuuripublikust, leiavad, et aeg, mille kroonu neilt sõjaväeteenistuse tarbeks võtab, on nende õpingute või pragmatismi seisukohalt korvamatu. Ülbemad neist peavad armeedõustikku ebakultuurseks ning sunnivad minema aega teenima palgasõduritüüpidel. On noori daame, kes on nõus varjama sõjaväekohustusest kõrvalehoidjat (vt. 24. veebruari 1994 PL). Need inimesed jätkaksid kas või meie riigipiirile vaid väikese asjatundjate grupi. Riigikaitseosakondades käib küllalt noori, kes räägivad häält kõrgendades midagi sellist: "Ühelgi seadusel ei saa olla tagasiulatuvat jõudu... Täna on 13. september, seadus aga hakkab kehtima 15. septembrist! Mul on veel kaks päeva aega, kas mõistate?" Mis seadus, see huvitab kutsealust juba vähem, peaaes ei ei pea minema aega teenima.

Massiteadvus ei käsitle kaitseväge kultuuri osana, leitakse, et peale kaitseotstarbe pole armeel muid funktsioone. Kaitseliitlane Einar Laigna arvab vastu pidist: "Armee on hierarhilise struktuuri tõttu kogu kultuuris erilise tähtsusega kui kultuurile olulise elemendi — mehelikkuse ideaali, aristokraatlikkuse ja kurtuaasia (õukondlikkus, rüütellikkus), kultivee-

rija." ("Kaitse Kodul", november 1993)

Esmapilgul naiivsel mõttel on armee-elu tundvatele inimestele tõepõhi all. Modernistlik maailm valgete büroolaudade taga januneb tõesti raamatust loetud aristokraatsete kuningapöögade järele, kes on valmis ratsutama mööda kaljujarsakuid ning kes langevad ebavõrdses võitluses tigea ninasarvikuga, kauge südamedaami (siinkohal ei mõtle ma neit, kes kedagi enda juures varjab) nimi huulil.

Pöördumine vana poole on kultuuris loomulik, poliitikale on see andnud järjepidevuse mõiste, moodsas kirjandusteoorias on samal põhjusel hakatud rääkima intertekstuaalsusest. Selleks aga, et imiteerida tegelikkuses ammuunustatut (Laigna toredas näites niisugis kurtuaasiat), on vaja ka unustatud nähtust kunagi ümbritsenud reaalsust. Lühidalt — selleks et olla aadlike muistse koodeksiga südames, on vaja võidelda, tarvis läheb jõudu, verd ja higi.

Armee on justkui pikaks loenguks või praktikumiks, milles mehisus pannakse tegutsema maastikul. Mõistagi peab mehisust rakendama vaid see, kellel on võimalik seda teha. Karta on, et neil, kes arvavad, et armeeteenistus nende enesetäiendamisprotsessis midagi katkestab, polegi nagu eriti midagi katkestada.

AARNE RUBEN

Vabal ajal — rohelistes mehikesed ja kummitused

MARKO HIIE tegeleb ebatavaliste (anomaalsete) nähtuste uurimisega — UFO-d, kummitused, inimese psühhika iseärasused ja muu selline kuulub tema huviorbiiti. Marko kuulub FEN-ühendusse, mis just selliste asjadega tegelebki. Oma ala fanaatikuna teab, et UFO-del ja kummitustel on kindlad omadused, mille järgi saab öelda, kas inimene, kes väidab midagi näinud olevat, räägib tõtt või valetab.

"FEN tähendab fenomenaalset, ebatavalist," selgitab UFO-de ja kummituste uurija. "Mitte seda, et meie oleksime fenomenalsed, vaid et uurime

just fen-nähtusi. Muidugi oleme ka ise mingil määral fenomenid, et selliste asjadega tegeleme."

Kooskäämistel. kuhu ühiste

huvidega inimesed kogunevad, räägitakse ebatavalistest juhtumitest, arutatakse nende tekkepõhjuste üle.

Ajab asju

Marko Hiie organiseerib salapärase rühmituse kirjavehust ja "ajab asju". Ametlikult organisatsioon küll veel ei tegutse, kuid varsti loodetakse saada oma ruumid. Kirjavehustused ollakse mõttekaaslastega Soomest, Jaapani poliitilise UFO-parteiga (UFO-d ja poliitika?).

"Mõni meist kuulnud inimese arvab, et FEN-ühenduses on musta maagiaga ja muu kahlilasega tegelev seltskond, kuid nende "ajude pehmenemises" ei ole meie süüdi," muutub Marko kriitiseerijate suhtes karmiks. "Mind ei huvita, kuidas teised suhtuvad neisse nähtustesse," jätkab ta sapiselt, "selliseid inimesi on alati, kes ise ei usu ja tahavad, et teised ka ei usuks."

UFO-d olid riiklik saladus

"Tundsin juba lapsena huvi "lendavate taldrikute" vastu," tõdeb Marko. "minu ema osales AKRAK-is (Anomaalsete Keskkonnanähtuste Registreerimise ja Analüüsi Komisjon), kuulsin ka ise igasuguseid põnevaid lugusid."

UFO- ja kummituseuurijate niigi põneva töö tegi sel ajal veelgi salapärasemaks see, et teema oli Nõukogude võimu poolt riiklikult salastatud.

"Mõningaid asju hoitakse praegugi saladuses. Põhjus on selles, et mida rohkem juhtumeid avalikustatakse, seda suurem on tagasiside väljamõeldiste kujul."

Kolmas silm

FEN-ühenduse ligikaudu 30-liikmeline seltskond erineb AKRAK-i teaduslikust liikmeskonnast selle poolest, et seal käivad koos noored (UFO- ja kummituseuurijate järelkasv?), tegeletakse anomaalsete nähtustega rohkem huviala tasemel, AKRAK otsib teaduslikku lahendust. FEN-ühendus oli huvilistele ka vastav ajakiri — "Kolmas Silm".

"Varem helistati ja kirjutati päris sageli," räägib ajalehe

toimetaja Marko Hiie, "viimasel ajal on tagasiside väiksemaks jäänud. Seega võib öelda, et anomaalseid nähtusi on võrreldes varasemate aastatega 45–50% vähem. Kindlasti ka selle pärast, et UFO-d pole meedias enam kuum teema."

Osalt selle, osalt ka omal alal valitseva konkurentsi tõttu "Kolmas Silm" enam ei ilmu.

Nad ongi "rohelistes mehikesed"!

Marko teab rääkida sellest, kuidas anomaalsete nähtuste uurijad kindlaks teevad, millal tõtt räägitakse ja millal valetatakse, kui inimene väidab midagi ebatavalist näinud olevat. Sajaprotsendilist täpsust muidugi lubada ei saa.

"Teatud detailid on jäänud näiteks UFO-vaatluste juures sarnasteks, on tekkinud stereotüübid, mille järgi saab hinnata tõepärasust."

Kaugvaatluseks nimetame me eemal metsa kohal või taevas nähtud objekti, lähivaatlus — kui UFO langeb näiteks põlule vaatlejast saja meetri kaugusele. Esineb ka otsekontakt, kui olenditega suheldakse."

Tüüpiliste nähtuste põhjal tehakse üldistusi, kuulates "nägi-jate" poolt räägitud jutu lindistust. "Kuid metsikult palju rohelisi mehikesi ka ringi ei jookse," nendib Marko, "nende nahavärv on siiski varieeruv — hall, pruun, sinine; ka silmade kuju võib olla mitmesugune."

Kummitused ja UFO-d pole üht laadi nähtused

"UFO-de ja kummituste vaatlusel on kindlasti erinevad nüansid," hoiatab UFO-

ja kummitusteuuriija kõiki neid, kellele nimetatud nähtustega võib olla kokkupuuteid. "UFO-d muudavad värvi, kuju, liikumist... Kummituste leviku kohta aga oleme teinud kaardi, kust selgub, et neid on rohkem Põhja-Eestis. Üldsegi ei vasta tõele, et vanades majades rohkem kummitab, kuigi nii tunduks ehk põnevam. Vaime liigub ringi ka täiesti uutest hoonetest, näiteks Lasnamäel."

Psühhiaatreid ei usaldata

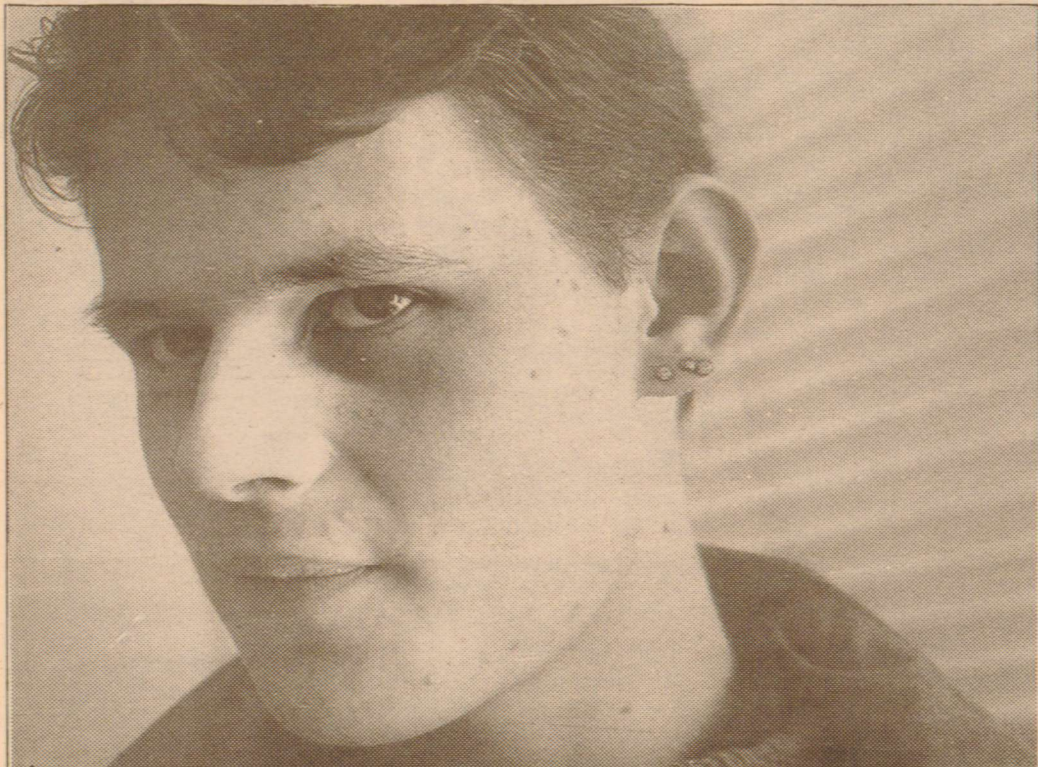
Kui inimesed tunnevad huvi selle vastu, millele teadus ei suuda seletust (veel) anda, suhtutakse ka teaduse esindajatesse sellistes seltskondades natukene skeptiliselt.

Marko Hiie: "Oleme kasutanud psühhiaatreid, et "nägi-jaid" testida, kuid sageli on see lootusetu, sest "patsient" kuulutatakse haigeks. Psühhiaatriahaiglas on näiteks noormees, kes väidab saavat info UFO-delt ja teda peetakse haiglas vaid sellepärast, et on tekkinud teatavad näilised kinnisideed."

Muidugi on ka neid juhtumeid, kus inimene on muutunud paranoiliseks ja hakkab nägemusi nägema."

UFO- ja kummitusteuuriija loodab siiski, et teadusel on anomaalsete nähtuste põhjuste avastamiseni teha vaid väike samm ja see tehakse õige pea. Kas pärast seda ongi salapära kadunud?

KAIDO EINAMA

• HUVIKS KUMMITUSED JA UFO-d: MARKO HIIE loodab, et teadusel on nende nähtuste põhjuste avastamiseni teha vaid väike samm.

VERNER PUHMI foto

AS RETEXO

(endine eksperimentaaltehas "Ehitusdetail")

valmistab ja müüb

puidu jaoskonnas (telefon 55 77 78)

täispuidust sise- ja välisuksi

(saar, mänd, tamm) ning saare-, männi- ja tammespooniga kaetud sise- ja välisuksi.

metalli jaoskonnas (telefon 55 73 65)

metallkonstruktsioone, metallist turvauksi, elektrikilpe, plekkahju kesti.

Tallinna odavaimat lubjasegu

(hind 152 kr 1 m³) (telefon 55 58 33)

Saeveski teostab laudade ja prusside saagimist ning seimendamist. (telefon 55 64 40)

Samas ostame okaspuupalki (kokkuleppehinnaga) (telefon 55 64 40, 55 77 78)

Meie aadress: Tallinn Pärnu mnt. 91
telefon 55 54 51, faks 55 52 78.

Seoses firma "Modern" väljakuulutatud pankrotiga toimub tema PÕHIVARA VÄLJAMÜÜK ENAMPAKKUMISE KONKURSI TEEL.

Kui Te olete huvitatud millegi alltoodud omandamisest, palun teatada sellest kirjalikult aadressil: Narva, Kevade tn. 11-32 või võtta ühendust telefonidel 467.57, 266.22.

Nimetus	Hulk	Esligne hind ühiku eest
1. 2-korruseline hoone Soldino asulas	1	100 000 kr
2. Tööliin (tööpingid ASP-400 igat formaati polüetüleenkilekottide tootmiseks ja vastavalt sisustatud ruumi rentimise õigus, mida võib kasutada ka laona.		10 000 kr
3. Overlok "Mauzer" (SDV), 3-niidieline, trikootaži õmblemiseks	1	4500 kr
4. Teppimis-õmblusmasin ORSA 1022M	2	2000 kr
5. Teppimis-õmblusmasin, kl. 97	4	2000 kr
6. Teppimis-õmblusmasin, kl. 1597 MTK firma "Mitsubishi Jaapan" juhtimisplokiga	2	8000 kr
7. Teppimis-õmblusmasin, kl. 997 MTK firma "Mitsubishi Jaapan" juhtimisplokiga	5	8000 kr
8. Masin "SIKSAK" "Minerva", Tsehoslov.	1	3500 kr
9. Triikimispress, Ungari, ZS-363	2	20 000 kr
10. Tööstuslik kohviveski	1	1000 kr
11. Kontakt-grill	2	2000 kr
12. Jäägeneraator	1	1000 kr
13. Elektrivessoojendaja (boiler)	1	900 kr
14. Metallistisernid, maht 25 m ³ ja 5 m ³	-	8000 kr
15. Avariiläbiteinud MAZ-5549	1	5000 kr
16. Transpordikarud	3	1000 kr

Peale selle müüakse ka mater.väärtuste jääke: p/v niidid, siid- ja kapronniidid, tõmbelukud, korsaažilint, nõope; ere violetvärvi kuubivärv TU 6-14-396-76 15,4 kg; ereroheline kuubivärv GOST 23490-79 36 kg.

MAJADE, KORTERITE, SUVILATE, TALUDE, BÜROORUUMIDE, TOOTMISPINDADE OST - MÜÜK - RENT

VAJAME OMA KLIENTIDELE ÜÜRİKORTEREID

Müüa 2-korruseline vanem maja Aegviidus, 7 tuba, telefon, krunt 2500 m². H: 250 000 krooni.

Müüa 2-korruseline maja looduslikult kaunis kohas Lohusalus, mereni 150 m, maja üldpind 261 m², krunt 2500 m², 300 m jahisadamani. H: 600 000 krooni.

Müüa heas korras majaosa Kivimäel, 2 tuba, üldpind 45 m², WC ja vann koos, telefon, el. pliit, el. küte. H: 17 000 USD.

Müüa Tabasalus Kase tn-l 2-toaline rem. vajav krt. 5/4, üldpind 50,4 m², WC ja vann koos. H: 6 000 USD.

Müüa 2-toaline riigi krt. Lõime tn-l 3/3, üldpind 54,6 m². H: 6 000 USD.

Müüa sõiduvahendid

MITSUBISHI GALANT GTI 2,0 - 89 2TK.
TOYOTA COROLLA 1,6 TWINCAM - 88

ANNAME LÜHIAJALIST LAENU NEI VÕTAME SOODSALT LAENU

Tel 42 49 01, 42 21 67 k 9-17.
Tallinn Raua 23

"Päevalehe"

hinnakiri

mitmendik lehekülge	moodulite arv	suurus millimeetrites	HIND mustvalge	värviline
1/48	1	41 x 45	240	-
1/24	2	86 x 45; 41 x 90	360	-
1/12	4	86 x 90	770	-
1/8	6	86 x 135; 131 x 90	1200	2400
1/6	8	86 x 180; 176 x 90	1800	3000
1/4	12	131 x 180; 176 x 135	2600	4800
1/2	24	266 x 180; 76 x 270	4800	7200
1/1	48	266 x 360	8400	12 000
Esikaanel			18 000	
Tagalehel			14 200	

REKLAAMI VÕETAKSE VASTU

TALLINNAS "Päevalehe" toimetis, Pärnu mnt. 67 A, tel 68 12 28.
TARTUS "AGE", tel 61 700.
PÄRNUS "SEL", Rõutli 34, tel 42 888.
VLJANDIS "AXIS", Tartu tn. 3, tel 53 883, AS "PELE", Tallinna t. 11, tel 55 909.
VÖRUS "ULM", Kreutzwaldi 13, tel 22 123.

PÕLVAS KARKSI-NUIAS JÕGEVAL

KÜRESAARES PAIDES

"ARX", Kesk 13, tel 97 316.
"EPP", Kaldja 6, tel 31 261.
"FINE", EE2350, Suur 20, tel 237 23 933.
"OMA SAAR", Komandandi 1, tel 54 544.
"JÄRVA TEATAJA", Pikk tn. 2, tel 21 116.

TEATER

TALLINN

Estonia Teater

K 12. okt. k. 19 G. Rossini koomiline ooper "Sevilla habemeajaja".

N 13. okt. k. 19 P. Tšaikovski ballet "Luikede järv".

Pääsmend müügil 30 päeva enne etendust. Estonia Teatri kassa avatud k. 12-19, päevase etenduse korral tund enne algust. Tel 44 90 40. Tellimused tel 44 44 24 k. 10-16 (puhkpeavad L ja P).

Talveaed

K 12. okt. k. 19 video. "XX saj. kuldseid hääli". Mario Lanza. Kommenteerib Jüri Kruus. Talveaia tellimused tööpäeviti tel 66 63 02.

Eesti Draamateater

T 11. okt. k. 19 "Laenake tenorit". Seltskondlikud ja ooperilased segadused keerlevad maailmakuula tenori ja "Othello" ümber. Asjasse on segatud politsei ning hulk kauneid naisi. Osades Guido Kangur või Peeter Oja, Lembit Ulfsak või Tõnis Rätsep, Elle Kull, Mati Klooren, Kersti Kreismann või Meeli Sööt, Rita Raave ja Angelina Semjonova ning Tõnu Saar; k. 19 "Ambliknase suudlus" (vääikeses saalis). Jüri Krjukov ja Ain Lutsepp mängivad kahemehetükk ühiskonna tabudest — vaimsest ja seksuaalsest ahistamisest.

K 12. okt. k. 19 "Peenike pere". Alice Jane Kiwimae komöödia tänapäeva Eestist. Jant algab hetkel, mil noor abielumees saab teada, et tal on poeg.

kel aastaid pisut rohkem kui isal ning kelle olemasolust naine midagi teada ei tohi. Sündmuste käigule lisavad hoogu merede tagant kohalesaabusvud sugulased ning leidlikud perekonnasõbrad, kelle abi aga asjad lootusetult segi ajab. Hea komöödia juurde kuulub aga mõistagi puändikas lõpplahendus. Mängivad Guido Kangur või Aleksander Eelmaa, Rita Raave, Elle Kull, Hendrik Toompere, Maria Klenskaja või Ester Pajusoo, Kaie Mikkelsen, Robert Gutman ja Tõnu Mikiver; k. 19 "Toalähing" (vääikeses saalis). Mida teha, kui abielu on jõudnud punkti, kus kahekesi kodus olles ei oska mees ja naine teineteisega järsku midagi peale hakata... Osades Kersti Kreismann ja Jüri Krjukov.

Kassa avatud iga päev k. 9-19. Piletite tellimine tel 44 33 78, administraatorid 44 86 40. Üksikpileteid müüakse 1 kuu ette, müügil ka saripiletid.

Tallinna Linnateater

(Lai 23)
T 11. okt. k. 19 "Valge abielu".

k. 11 "Kolm pörsakest ja hea hunt" (Emmaste kultuurimajas);

k. 16 "Kolm pörsakest ja hea hunt" (Käina kultuurimajas).

K 12. okt. k. 19 S. Shepard "Maetud laps". Ameerika näitemäng, valminud ameerika lavastaja Paul Weidneri käe all.

Linnateatri kassa (Lai 23) avatud E-R k. 10-19, L, P k. 12-18, tel 60 96 26. Müügigrupi tel 44 85 79.

Teatrist on võimalik laenutada kostüüme. Info tel 60 96 24.

Nukuteater

(Lai 1)
T 11. okt. k. 19 täiskasvanuile "Eesti pastoraal".
K 12. okt. k. 11 "Kureke ja hernetont".

Tallinna Linnahall

R 28. okt k. 17, L 29. ja P 30. okt. k. 12 ja 16 viimased etendused "LUMIVALGEKE JA SEITSE POIALPOISSI". Lavastaja Ingo Normet. Piletid 10, 15, 20, 25 kr. Tel 60 16 55, faks 44 98 47. Piletite üksikmüük alates 10. oktoobrist. Kassad avatud k. 10-18, P suletud.

RAKVERE

Rakvere Teater

(Kreutzwaldi 2a)
N 13. okt. k. 19 "Puhas armastus" (kohvikus). Lavastaja Toomas Suuman, mängib Volli Käro.

Stationsaari etenduste piletid müügil teatri kassas k. 10-16. Info ja piletite tellimine tel 45 661. NB! Piletite kojutellimise võimalus.

PÄRNU

"Endla"

T 11. okt. k. 18.30 "Äärmused".

K 12. okt. k. 18.30 "Vabameelne abielu" (vääikeses saalis).

KONTSERT

TALLINN

Mustpeade Maja Olavi saal
T 11. okt. k. 19 Heiki Mätlit (kitarr). HOMENAJE/AUS-TUSAVALDUS. Villa-Lobos, Ponce, Piri, Kleynjans, Mourat, Dumond, Pianco, Milhaud, De Falla, Poulenc.

Heiki Mätlitku võib liialdamata pidada eesti kitarrimuusika "isaks": esimene kontsertkitarrist klassikalises muusika alal; kaks sooloplaati; kaheksa plaati ansambliga "Camerata Tallinn"; Eesti Muusikaakadeemia õppejõud; kitarrilõpikute autor; telesarjade "Kitarrimängud" ja "Ki-

tarrikool" saatejuht; on Mägi, Singi, Vähi, Põldmäe, Marguste, Kangro, Eespere, Koškini, Wessmani jt. teoste esmaesitaja.

Estonia kontserdisaal

N 13. okt. k. 19 Fr. Nietzsche 150. Eesti Riiklik Sümfooniaorkester, dirigent Anton Zapf, solist Ülo Kaadu. Kavas: Wagner — Avamäng "Tannhäuser", Mozart — Viulikontsert, Strauss — "Also sprach Zarathustra".

Piletid müügil Eesti Kontserdi kassas. Piletikassa avatud k. 13-19, P suletud. Tel 44 31 98, info 44 62 53.

Mustpeade Maja

(Pikk 26)
K 12. okt. k. 19 TALLINN JAZZ-CLUB. Mängib kvartett "Lüüs".

Von Krahli Teatri baar

T 11. okt. k. 21 Train, Train.

Pilet 15 kr.
K 12. okt. k. 21 Was ist Das. Pilet 15 kr.

KINO

Mustamäe Videokeskus

(TTÜ VI korpus)
11. okt. "Ihukaitse" (Bodyguard), 1992 USA põnevusfilm, peaosas K. Costner, Wh. Houston.

18. okt. "Schindleri nimekirj" (Schindler's List), 1994 USA 7 Oscariga film.

Igal teisipäeval k. 18 parimad Hollywoodi mängufilmid. Tasuta!

NÄITUS

TALLINN

Raekoda

Raekoda tutvustavad ekskursioonid tel 44 08 19 E-R k. 10-16.

Tallinna Kunstihoone galerii

Ruta Katiliute (Leedu) maalid ja joonistused.

EESTI KUNSTIMUUSEUM

Rüütelkonna hoone

(Kiriku plats 1)
Seoses remondiga on Rüütelkonna hoone suletud kuni 17.11. Restoran "Juta" avatud iga päev k. 11-18.

Tarbekunstimuuseum

(Lai 17)
"Tallinna Kunsttööstuskool — 80".

Eesti Tarbekunsti püsiekspositsioon avatakse oktoobris. Avatud K-P k. 11-18.

Kr. Raua majamuuseumis

(Nõmmel, Raua 8)
"Arseni Molder — pisiplastika & ehted. Signe Molder — aiakeraamika".

Püsiekspositsioon Kristjan Raua loomingust. Avatud K-P k. 11-18.

Niguliste muuseumis

(Niguliste 13)
"Vana kunst". Avatud K k. 14-18, N-P k. 11-18.

Adamson-Ericu muuseumis

(Lühike jal 3)
"Adamson-Ericu vähetuntud töid".

Püsiekspositsioon Adamson-Ericu loomingust. Avatud K-P k. 11-18.

Eesti Kunstimuuseumi tasuta külastuspäev — iga kuu viimane reede.

Rahvusraamatukogu

III korruse peanäituse saalis Olivetti ja Norcon esitlevad: "Tuleviku loojad" (informatsioon- ja meediatehnoloogia näitus).

III korruse suures saalis Valdemar Väli juubelinäitus. Lugupeetud kunstnik peab 85. sünnipäeva. Huvitav ja sisutihe väljapanek meenutab, et auväärne juubilar on viljenud ja viljeleb võrdse meisterlikkusega portreed, maastikke, figuraalset maali ja natüürmorte. Tõid on esitatud igast aastakümnest tänini. Esimene maal on dateeritud 1940. ja viimane 1994. a.;

V korruse trepialguses Erki Kasemetsa isiknäitus;

VI korrusel Ameerika foto ajaloost "Kujundi talletamise kunst";

VIII korrusel Tartu eksliibri-klubis näitus "Eesti kirjanike eksliibriseid".

Linnamuuseum

(Vene tn. 17)

Sixten Haage (Rootsi) gravüürinäitus "Hansa";
"Tallinn 1944". Avatud K-E k. 10.30-17.30.

Tammisaare muuseum

"Jaapani RAKU tehnikas keraamika". Ingrid Allik, Kadri Jäätmaa, Karin Kallman-Erm, Kaido Kask, Evi Mardna, Kärt Seppel, Anu Soans, Marget Tafel, Katri Varik.

Loodusmuuseum

Kuni P 16. okt. Mart Lauulu kaktuste näitus. Avatud iga päev k. 11-17.

Maarjamäe loss

"Rootsi puitarhitektuur";
"Eesti kahe võimu vahel 1940-1950".

Maarjamäe lossi saab sõita buss nr. 5-ega.

Galerii "Tokko ja Arrak"

(Raekoja plats 14)
Kaarel Kurismaa maalide näitus.

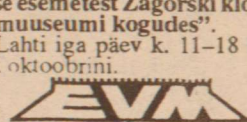
Mustpeade Maja galerii

(Pühavaimu 9)
Vitali Sobolevi maalide ja graafika näitus. Lahti iga päev k. 12-17.

Mustpeade Maja Olavi saali galerii

"Hologramme kirikliku kultuse esemetest Zagorski kloostrimuuseumi kogudes".

Lahti iga päev k. 11-18 kuni 21. oktoobrini.

Eesti Vabaõhumuuseum

(Vabaõhumuuseumi tee 12)

Eesti Vabaõhumuuseum on avatud iga päev k. 10-18, hooned k. 10-16. Töötab kõrts. Buss nr. 21 Balti jaamast.

Tervishoiumuuseum

Kuni 23. okt. Jharna-Kala — purskkaevukunst (Sri Chinmoy vaimsete maalide näitus).

TARTU

Kivisilla galerii

(Raekoja plats 18)
Uus püsiekspositsioon "Eesti kunst".

Ann Andova s. 1904 maalide näitus.

Arvutikursused kõigile

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOI
INFORMAATIKAINSTITUUDIS

- 13.10-14.10 Arvuti firmajuhi töös
- 17.10-21.10 Sekretäritöö arvutit (MS Word)
- 17.10-28.10 Arvuti kasutamine igapäevatoos
- 24.10-28.10 Igapäevatoos Windows-keskkonnas (MS Works)
- 31.10-04.11 Tabelarvutus (MS Excel)
- 07.11-11.11 Töö arvutivõrgus
- 14.11-18.11 Firma infosüsteemi loomine
- 14.11-18.11 Töökoha loomine FoxPro abil

Info ja registreerimine tel. 538-048

Raja tn. 15-145

TULE SUHTLE
JA ÕPI KEELI
VÄIKESES GRUPIS
(5-8 in.)

INGLISE, SAKSA, SOOME KEEL

INFO: k. 10-17 Ravi 27, IV korrus tuba 13
(sissepääs Lastepolikliniku vasakust tiivast, lõuna k 13-14).
Tel. 42 71 50

Seoses firma tegevuse laiendamisega VÕETAKSE TÄIENDAVALT

* MÜÜGISEKRETÄR

eelduseks hea masinakirja, inglise ja vene keele oskus

* LAOHOIDJA

(mees)

* MÜÜGIAGENDID

Tallinnasse, Kesk- ja Lõuna-Eestisse (hea teenimisvõimalus, isiklik transport kompenseeritakse)
Tel 22 44 10 20 k 9-17

TÖÖLE

AS QC EESTI

OSTAB PIDEVALT
männi-
peenpalki

läbimõõt alates 14 cm
pikkusega alates 3,1 m

Hind kokkuleppel.

Tasu koheselt.

Info: Harju MK, Vaida
tel 25 233 808,
22 727 282
274 16 360.

Kolga/Uuri kool
ootab oma kunagisi
õpilasi ja õpetajaid
130. juubeli
tähistamisele

22. oktoobril 1994.

Info ja eelregistreerimine

tel (22) 77 75 75. Osalemis-

mak 25 kr tasuta kohapeal

mak 25 kr tasuta kohapeal

mak 25 kr tasuta kohapeal

mak 25 kr tasuta kohapeal

mak 25 kr tasuta kohapeal

mak 25 kr tasuta kohapeal

mak 25 kr tasuta kohapeal

mak 25 kr tasuta kohapeal

mak 25 kr tasuta kohapeal

mak 25 kr tasuta kohapeal

mak 25 kr tasuta kohapeal

mak 25 kr tasuta kohapeal

mak 25 kr tasuta kohapeal

mak 25 kr tasuta kohapeal

mak 25 kr tasuta kohapeal

mak 25 kr tasuta kohapeal

FIRMA MÜÜB

ODAVALT

TÜRGI

MAKARONE - SPAGETTE

500 g pakend

INFO: tel. 21 05 43, 21 56 48

NÜÜD KA PIRITAL
TASEMEL
HAMBARAVI!
REGATI PST. 1
TEL 23 89 10

MÜÜK

Müün manuseid karusnahksele boadele. Tel 25 24 32 09.

Tähelepanu! Masinakirjapaber hinnaga 50 krooni pakk (1000 lehte).

Soome koopiapaber hinnaga 36, 38 ja 42 krooni pakk (500 lehte) ja formaadis A3 — 76 krooni pakk. Lisaks veel faksipaber hinnaga 29 krooni rull. UUDIS — koopiapaber KYMCOLOUR COPY tindi- ja värviprinteritele hinnaga 58 krooni.

Hinnad käibemaksuga, hulgiosjatele hinnalaadus. Novembris koopiapaberil uued hinnad. Müük 9.30-16.30 aadressil: Hermann 18 ("Marati" taga). Tel 61 28 69, 61 28 89.

Müüa 3-toaline korter Oismäel tornmaja 11 k, tel või vahetada 1-toalise korteriga Oismäel + kompensatsioon. Tel 656 81 51.

Pruunid (lohmänn brown) noorkanad müügil 14. okt k 9 Kose, k 10 Vaida, k 11 Jüri, k 12 Aruküla, k 13 Raasiku, k 14 Kehra, k 15 Kuusalu, k 16 Lagedi kpl. juures; 15. okt. k 9 Turba, k 10 Riisipere, k 11 Vasalemma kpl, k 12 Keila bussij., k 13 Saue, k 14 Harku, k 15 Saku, k 16 Aasmäe kpl. juures; 16. okt k 9 Lihulas, k 10 Oongas, k 11 Haapsalu turul, k 12 Linnamäe, k 13 Taebala, k 14 Risti, k 15 Kullamaa kpl. juures. Hind 35 kr/kr.

Müüa haamerveski 250 kg/h, teravilja-yeski 5/h, söödapurustaja 200 kg/h. Tel 21 06 21.

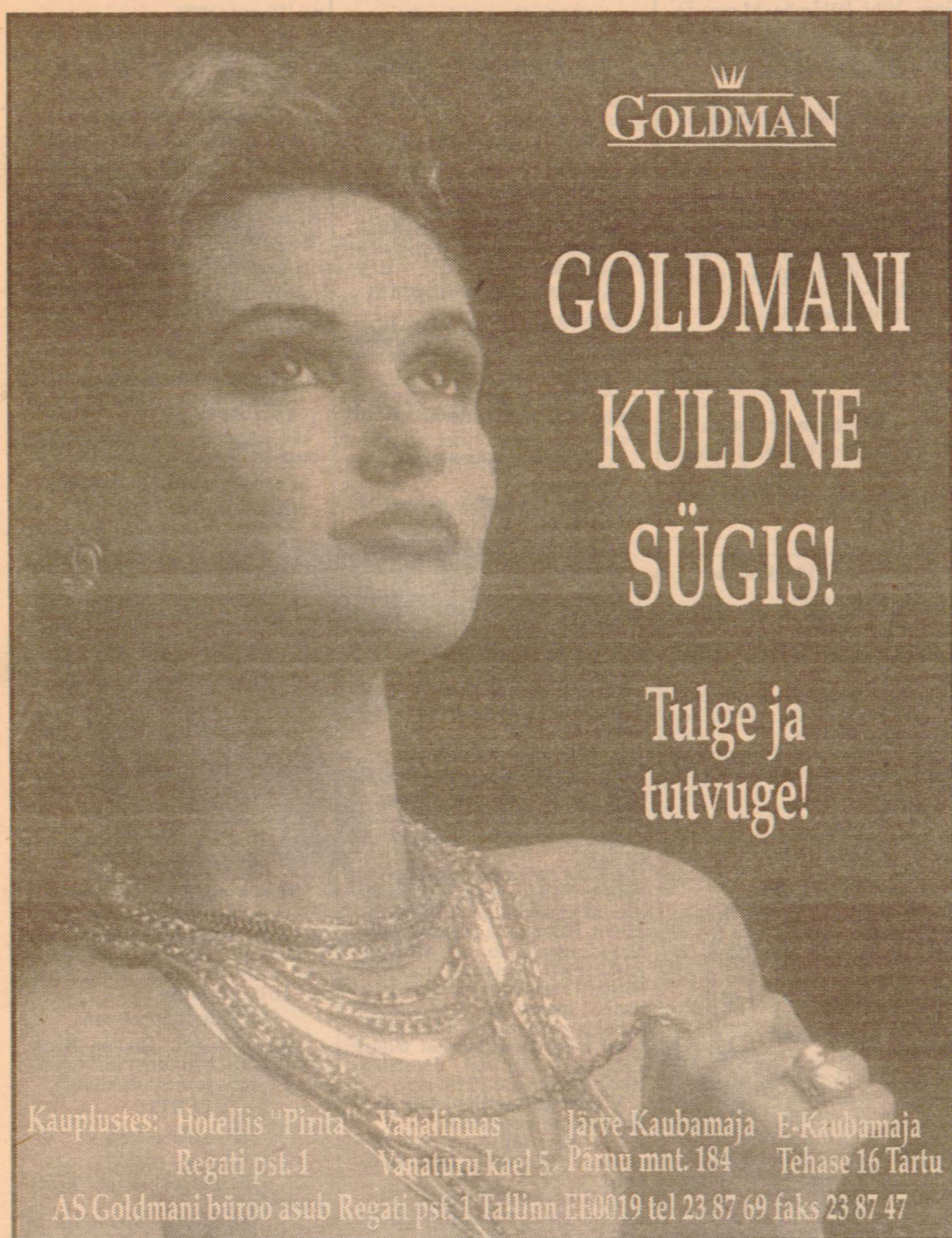
Müüa pooleliolev hoone Lasnamäe 6. mikrorajoonis. Projektis ette nähtud 4-korruselise, üldpind 400 m². Hoone juurde kuulub ka maa. Tööpäeviti tel 47 04 58.

AS Sepron. Väga odavad hinnad! Makaronitooted k/s — 3.80, ukraina suhkur — 5.05, tatar — 5.50, riis — 4.30, kondenspiim — 4.50, kaerahelbed — 4.90/kg, roheline hernes — 5.90/0,5 l, praanikud — 7.80, karamellkompvekid — 9.50, iirised — 12.00, kreekerid — 9.50, arahiis — 16.30, india-, gruusia-, tseiloni tee, konserveeritud loomaliha, konserveeritud köögiviljad, kommid, küpsised, näts, pudrud, limonaadid, mesi. Majapidamistarbed: pesu-pulber "Lotos", "Pemoluks", liim "Moment", hambapastad (Bulgaria ja Vene-maa), tualettpaber, odekolonn "Kolmekordne", šampoon, mänguasjad jm.

Tel 49 71 30 Paljassaare 17 k 8-16. Pügata teie investeeringuid igakuiste väljamaksetega 3%.

OST

Ostame RKO kaarte. Raha kohe käte. Tööpäevadel k 10-16 tel 60 15 36.

GOLDMAN

GOLDMANI KULDNE SÜGIS!

Tulge ja tutvuge!

Kauplustes: Hotellis "Pirita" Vanalinnas Järve Kaubamaja E-Kaubamaja
Regati pst. 1 Vanaturu kael 5 Pärnu mnt. 184 Tehase 16 Tartu

AS Goldmani büroo asub Regati pst. 1 Tallinn EE0019 tel 23 87 69 faks 23 87 47

LÄKI REISILE!

Nüüd suures valikus reise sügis-talviseks hooajaks:

Gran Canaria, Teneriffa

Madeira

Miami Beach

India (Goa)

Sri Lanka

Dominikaani (Puerto Plata)

Pattaya

Bahrain

Dubai

Tuneesia

Eilat

Pariis

Istanbul

London

Rooma

-alates 5 890 kr.

-alates 6 290 kr.

-alates 11 300 kr.

-alates 9 580 kr.

-alates 9 750 kr.

-alates 12 000 kr.

-alates 11 300 kr.

-alates 7 670 kr.

-alates 7 200 kr.

-alates 4 990 kr.

-alates 6 950 kr.

-alates 6 400 kr.

-alates 5 200 kr.

-alates 5 800 kr.

-alates 5 990 kr.

MEIE REISIDELT LEIAD NII RANNAMÕNUSID
KUI KIREVAT SUURLINNAELU.

TRAVEL AGENCY
BalticTravel

3- ja 4-päevased reiseid HELSINGI—STOCKHOLM

20.-23. oktoober, 25.-27. oktoober

1.-3. november, 22.-24. nov., 13.-15. dets.

15.-18. dets., 20.-22. dets.

Hinnas alates 1490 kr.

1-, 2-, 3- ja 4-päevased reiseid HELSINGISSE

Hinnad alates 800 kr.

Reisid Rovaniemi Jõuluvanaaale.

(Elamine mugavas hotellis, sõit põhjapödraga,

Lapi õhtusöök) 8.-11. detsember,

15.-18. detsember Tule ja küsi lisa!

LASTELE 4-12 a. HINNASOODUSTUS KUNI 50%

REISIKINDLUSTUS, INDIVIDUAAL- JA

GRUPIREISID KÕIKIDESSE SKANDINAAVIA

RIIKIDESSE, LAEVAPILETITE MÜÜK,

VIISADE VORMISTAMINE: Saksamaa, Venemaa,

Holland jt. (tähtajad lühikesed).

Reisibüroo BALTIC TRAVEL

Rävala pst. 4, I korrus. Tel 42 10 82, 42 59 84

REISID

EW-Reiseid äri- ja huvireisid Türgi (Türgi Riviera — Antalya, Marmaris, Izmir, Istanbul) 3.-17. nov. Ainult 2930 kr. Info Tallinnas tel 44 88 14, hotell "Tallinn", tuba 7; Tartus tel (27) 43 47 93, Tiigi 15.

Turismifirma "Spinnak" pakub järgmisi marsruute: turismireisid: Itaalia — 29.10.94 (10-päevane reis), 19.11 — 14-päevane, 5 riiki; Pariis — 05.11.94 (14-päevane), Austria — Sveits 29.10.94 (10-päevane reis); ärireisid — Saksamaale (Köln) — 29.10 ja 19.11.94, Sveits (Zürich). Info tel 45 15 04, 45 15 05, Eha 6.

Belli Traveli reisid Saksamaale igal kolmapäeval (Berliin, Hannover, Essen, Köln, Frankfurt, Stuttgart, München, Nürnberg). Hind 700—900 kr. Hollandise igal laupäeval (Berliin, Hannover, Groningen, Rosmalen, Utrecht). Majutamine Rosmalenis. Vormistamine Hollandi põhi- viisid ja Saksa transiitviisid. Info Tallinnas Kadaka tee 5-216, tel 22 61 40 67 E-R k 9-18; Tartus Näituse 13^a, tel 27/42 24 22, 27/42 25 93 E-R k 9-18, L 10-16.

Reisibüroo "Germalo" (liitsents MAM 61-RK) on veel vabu kohti autoostureisidele: 12. okt. Saksamaale (München, Stuttgart, Ludwigsburg, Frankfurt) ja 15. okt. Hollandisse. Sõiduks mugavustega buss. Pileti hind ainult 600 kr. Viisateenused. Hermann 8a-20. Tel 43 16 35, 61 27 76, 59 76 41.

AS Taisto hivi- ja autoostureisid Saksamaale 19. okt. ja 2. nov. (4 p. Saksamaal, 3 autoturgu, kaupmehed, viisad, tervisekindlustus, 3 ööd korralikus hotellis, ekskurs. linnades ja abi autoostu, vormistamisel ja kojusõidul). Sõiduks mugavustega buss, soojad joogid tasuta. Oma viisaga saab kaasa 700 krooniga. Soovi korral tagasisõit laevaga. Korduv sõitjale, tudengitele ja pensionäridele 5% odavam. Aasta lõpul reisiloterii, peaaühinaks sõiduauto. (Kaubareisid Poola igal pühapäeval). Info tel 27/43 62 89, 22/68 23 02, (241) 22 100.

VAHETUS

Vahetada 1-toaline kõigi mugavustega korter Laagris suurema korteriga. Tööp. k 9-16 tel 68 12 44.

KOERAD

Müüa must emane dogikutsikas. EKL reg. tunnistus, vanus 2,5 k., vaktsineeritud. Tel 51 10 65 või tööp k 11-19 tel 59 61 78, Ojamaa.

MUUD

Teen saksa keele tõlketoit (kirjad, artiklid, instruktsioonid jne.). Tel 49 30 47.

Kogemustega rahvusv. klassi ekstra-sens viib läbi haigestumiste diagnostikat ja tervistavaid seansse (indiv.). Aitan varasema mitteefektiivse ravi korral. Vabastame teid needusest, kurjast saatusest, suitsetamisest, alkohoolsest sõltuvusest, ülekaalust, lühinägelikkusest. Info tel 66 18 48 E-R k 14-18; tel 44 75 05 iga päev k 10-22.

AS Kreeker — Soodne võimalus saada 10 minutiga firmaomanikuks.

— Aktiiseltsid, ühistud, esindused, maksuvabad firmad. Kujundustööd, pitsatid. Narva mnt. 7 kab. 616 (ETK maja 6. korrus). Tel 43 86 16, 43 86 10.

Sekretär-telefonid: määravad, peavad meele helistanud tel NN, fikseerivad kõne kestuse, salvestavad kõned makile, annavad info- ja muud eeliseid, võtavad ruumid valvele, keelab helistada teile ebasoovitavatel isikutel. Garantii 2 aastat. Kopli t 25 (Standard), AS Grossmann, k 10-14 tel 49 37 88.

Kiiresti viisad Benelux, Saksamaa, Venemaa, Valgevene, Ukraina. Info tööp k 10-17 tel 53 80 50.

AUTOD

Müüakse Volvo 745 (1990, must), h: 8700 USD; Nissan Maxima (1990, hall met., 3 liitrit (h: 9700 USD; Volkswagen Jetta (1990, valge), h: 6500 USD; Peugeot 205 GTI (1989, valge), h: 4600 USD. Tel 25 23 56 35.

Müüa Opel Kadett 1,4i 1990 üks omanik. H: 64 000 kr. Peugeot 205 GRD, 1986, 5 käiku, 4 ust, heas korras. H: 35 000 kr, Subaru 4 WD Turbo 1988—89, seadana nahksis, 4 ust, heas korras. H: 55 000 kr, Opel Kadett 1,6D 1983, 4 ust, heas korras. H: 20 000 kr, BMW 316 1982, uus mootor, heas korras. H: 25 000 kr. Tel 23 86 32 22 k 21—22.

Ostan VAZ 2107, 2108 või 2109. Nõutav orig. värv. Tel 47 06 40, 44 76 54 või mob. 8-25 23 43 17.

Ostan või vahetan sõidukorras 75-78 v.l. välismaa auto peale, 100-120 aastat (RKO). K 12-20 tel 632 05 19.

Ostan uue või vähesõitnud ja hästi hoitud VAZ 2107. Tel 8-25 23 45 49.

© 1990 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

